

Møteinnkalling

Utval:	Styret for Fagskolen Vestland
Møtestad:	Teams
Dato:	24.01.25
Tid:	Kl. 09:00 – 12:00

Oppmodar om at avklaring om habilitet vert meldt i forkant av møtet til Pernille.Moseng.Rieber@vlfk.no

Dersom nokon av medlemmene i styret ikkje kan møte og må melda forfall, vert dei bedne om å gjere dette snarleg til Pernille.Moseng.Rieber@vlfk.no

Innkallinga gjeld valde medlemmer i Styret for Fagskolen Vestland. Ved eventuelt forfall frå faste medlemmer vil varamedlemmer bli kalla inn særskilt.

Kl. 09:00 Sakshandsaming

Oddmund Klakegg
Styreleiar

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
GK 01/25	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste	2022/486	
GK 02/25	Godkjenning av møteprotokoll frå 17.12.24	2022/486	

Referatsaker

RS 01/25	Ny studieforskrift for Fagskulen Vestland	2022/486	
RS 02/25	Val av varamedlemmer til styret ved Fagskulen Vestland	2022/486	
RS 03/25	Val av tilsettrepresentant til styret ved Fagskulen Vestland	2022/486	

Vedtaksaker

VS 01/25	Høyringsuttale – endringar i fagskuleforskrifta om institusjonsakkreditering	2022/486	
VS 02/25	Akkreditering av ny utdanning: Fartøyvern	2022/486	
VS 03/25	Søknad til NOKUT om ny utdanning innan Sensorteknologi og PLS-styring	2022/486	
VS 04/25	Endring av søknad om akkreditering av fagområdet helse og oppvekst	2022/486	
VS 05/25	Endring av studieavgifta ved Fagskulen Vestland	2022/486	

Eventuelt

Saksnr: 2022/486-185
Saksbehandlar Pernille Moseng Rieber
Dato: 14.01.25

Til: Styret for Fagskulen Vestland

Frå: Rektor

Ny studieforskrift for Fagskulen Vestland

I styremøtet 24.06.24 fatta styret ved Fagskulen Vestland følgjande vedtak i VS 07/24 Studieforskrift for Fagskulen Vestland på høyring:

1. Styret for Fagskulen Vestland vedtek å sende forskrift om studium ved Fagskulen Vestland på høyring med høyringsfrist 06.10.2024.

Forslaget til ny studieforskrift vart sendt på høyring i tråd med vedtaket frå styret og forvaltningslova § 37. Fagskulen Vestland fekk høyringsinnspel frå 11 høyringspartar. Etter utgått høyringsfrist vart det satt i gang eit arbeid med gjennomgang av høyringsinnspela og revidering av forslaget til ny studieforskrift ut ifrå høyringsinnspela.

I styremøtet 17.12.24 la administrasjonen ved Fagskulen Vestland fram eit revidert forslag til studieforskrift i VS 27/24 Ny studieforskrift for Fagskulen Vestland.

Vedlagt saka var forslaget til ny studieforskrift i sin heilskap og dokumentet «Gjennomgang av høyringsinnspel til ny studieforskrift». I dokumentet var inntatt:

- Føresegner i studieforskrifta som det er kome høyringsinnspel til,
- høyringsinnspela knytt til føresegnene,
- administrasjonens vurdering av høyringsinnspela, og
- endeleg forslag til føresegner i ny studieforskrift for Fagskulen Vestland.

Administrasjonen foreslo følgjande vedtak i styremøtet 17.12.24:

1. Styret for Fagskulen Vestland vedtek forslaget til ny forskrift om studium ved Fagskulen Vestland med ikraftsetjing 01.01.25. Frå same tid blir forskrift 17. september 2021 nr. 3061 om studium ved Fagskulen Vestland oppheva.

Styret ønskja betre tid til å vurdere forslaget til ny studieforskrift, og ønskja også å kome med skriftlege innspel til forskrifta før vedtak. Dermed fatta styret følgjande vedtak i styremøtet 17.12.24:

1. Behandling av foreslått vedtakspunkt i VS 27/24 blir utsett til styremøtet 07.03.25.

Administrasjonen har ikkje mottatt innspel frå styret om forslaget til ny studieforskrift.

Administrasjonen oppfatta at styret i møtet etterspurde eit lovspegel. Om dette viser administrasjonen til VS 07/24 Studieforskrift for Fagskulen Vestland på høyring. Av saksframlegget

kjem det fram at det er for stor ulikskap mellom nojeldande studieforskrift og forslag til ny studieforskrift til at det er føremålstenleg å samanlikne forskriftene i eit lovspejel.

I tråd med styrets vedtak av 17.12.24 vil forslaget til ny studieforskrift bli behandla i styremøtet 07.03.25. Innspel til endringar i forskrifta må kome som forslag til vedtak.

Dersom ny studieforskrift blir vedtatt 07.03.25 vil dato for ikraftsetjing av forskrifta måtte vere 01.08.25. Overgangsreglene i forskrifta vil måtte bli endra i tråd med dette.

FAGSKULEN VESTLAND NORDNES
Postboks 1876 Nordnes
5817 BERGEN

Dato	17.12.2024
Vår referanse	2024/64236-1
Dykkar referanse	
Sakshandsamar	Christine Hansen Rongevær
E-post	Christine.Hansen.Rongever@vlfk.no
Telefon	57992507

Val av varamedlemmer til styret i Fagskulen Vestland

Fylkesdirektøren viser til sak om val av varamedlemmar frå fylkesadministrasjonen til styret i Fagskulen Vestland. Saka er handsama i valnemnda 05.12.24 og i fylkestinget 11.12.24 Forslaget til fylkesdirektøren vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Fylkestinget oppnemner følgjande varamedlemmar frå fylkesadministrasjonen til styret i Fagskulen Vestland:

1. Vararepresentant for direktør næring, plan og innovasjon (NPI) vert Kathrin Jacobsen som er seksjonsleiar for seksjon forskning, kompetanse og internasjonalisering (NPI).
2. Vararepresentant for direktør opplæring og kompetanse (OPK) vert Tor Ivar Sandvik som er seksjonsleiar for seksjon kompetanse (OPK).

Med helsing

Tor Ivar Sagen Sandvik
seksjonsleiar
OPK - Kompetanse

Christine Hansen Rongevær
rådgjevar
OPK - Kompetanse

Brevet er elektronisk godkjent og har difor inga handskriven underskrift

Kopi til:

Bjørn Lyngedal

Bård Sandal

Saksnr:	2022/486-189
Saksbehandlar	Adeline Berntsen Landro
Dato:	16.01.2025

Til: Styret for Fagskulen Vestland

Frå: Rektor

Val av tilsettere representant til styret for Fagskulen Vestland

I møte 18.10.2024 vart styret orientert om i RS 14/24 at det skulle gjennomførast val av tilsettere representant til styret for perioden 01.01.2025 – 31.12.2026.

I samsvar med føresegnene i vedtektene for styret om samansetning og oppnemning av styret (§ 12 fjerde ledd punkt d) skal styret ha ein representant for dei tilsette ved fagskulen med ein personleg vara. Vidare kjem det fram av vedtektene i § 1-2 andre ledd at tilsettere representant vert valt for to år av gongen. Tilsettere representant er fullverdig medlem av styret.

Alle tilsette kunne nominere kandidatar til valet så lenge den som vart nominert hadde godkjent det. Det var også mogleg å nominere seg sjølv.

Det var tre kandidatar som stilte til val: Trond Vedvik, Eirik Skjæveland Næss og Viggo Leikanger. Vidare var det slik at den kandidaten som fekk flest røyster vart vald som tilsettere representant til styret og den med nest mest stemmer vart valt som vara. Valet blant kandidatane vart gjennomført i perioden 11.12.2024 til 18.12.2024.

Det var totalt 179 tilsette som kunne røyste i valet, og det var totalt 103 tilsette som røysta. Etter oppteljinga var det Trond Vedvik som fekk flest stemmer og Viggo Leikanger fekk nest flest stemmer.

Saksnr: 2022/486-186
Saksbehandlar: Pernille Moseng Rieber

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Styret for Fagskulen Vestland	VS 01/25	24.01.25

Høyringsuttale - endringar i fagskuleforskrifta om institusjonsakkreditering

Forslag til vedtak

Styret for Fagskulen Vestland gir høyringsuttale om forslag til endringar i fagskuleforskrifta knytt til institusjonsakkreditering av fagskular slik det kjem fram av saka.

Samandrag

Stortinget har vedtatt endringar i fagskulelova, med verknad frå 1. august 2024, som opnar for at fagskular kan søke NOKUT om å få institusjonsakkreditering. Kunnskapsdepartementet fekk heimel for å fastsette nærmare vilkår i forskrift. Kunnskapsdepartementet sende difor 6. desember 2024 endringar i fagskuleforskrifta på høyring. Av høyringsnotatet kjem det fram endringar som gjeld forslag til vilkår for institusjonsakkreditering av fagskular og saksbehandlingsregler knytt til dette. Rektor støttar i hovudsak forslaga, med nokre presiseringar.

Torbjørn Mjelstad
rektor

Adeline Berntsen Landro
prorektor organisasjon og samhandling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

1

Høyringsnotat 06.12.24

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kunnskapsdepartementet sende [6. desember 2024 endringer i fagskuleforskrifta på høyring](#).¹

Stortinget har vedtatt endringar i fagskulelova, med verknad frå 1. august 2024, som opnar for at fagskular kan søke NOKUT om å få institusjonsakkreditering. Kunnskapsdepartementet fekk heimel for å fastsette nærmare vilkår i forskrift. Kunnskapsdepartementet sende difor 6. desember 2024 endringar i fagskuleforskrifta på høyring. Av høyringsnotatet går det fram endringar som gjeld forslag til vilkår for institusjonsakkreditering av fagskular og saksbehandlingsregler knytt til dette.

Forslag til endringar i forskrift om høgare yrkesfagleg utdanning:

§ 46 første ledd bokstav a skal lyde:

(1) NOKUT skal oppnevne sakkyndige for å gjennomføre vurdering ved:

a. akkreditering av fagskoleutdanning, fagområde og institusjon, med mindre det er grunnlag for å avvise eller avslå søknaden etter § 46 a.

Ny § 46 a skal lyde:

§ 46 a Avvisning og avslag på søknad om akkreditering uten å oppnevne sakkyndige

(1) NOKUT kan avvise en søknad om akkreditering uten å oppnevne sakkyndige dersom søknaden har mangler som gjør den uegnet for sakkyndig vurdering.

(2) NOKUT kan avslå en søknad om akkreditering uten å oppnevne sakkyndige dersom søknaden klart ikke oppfyller vilkårene for akkreditering.

§ 47 andre ledd oppheves.

§ 48 andre ledd oppheves.

§ 50 skal lyde:

§ 50 Vilkår for institusjonsakkreditering

(1) For å få institusjonsakkreditering må fagskolen ha erfaring med fagområdeakkrediteringer. Det innebærer at fagskolen på søknadstidspunktet må

- a. ha minst to fagområdeakkrediteringer
- b. selv ha akkreditert minst to utdanninger fordelt på ulike fagområder
- c. på en tilfredsstillende måte ha uteksaminert minst to kull med studenter fra hver av utdanningene nevnt i bokstav b.

(2) Fagskolen skal ha et læringsmiljøutvalg, jf. § 51.

(3) En privat fagskole må ha positiv egenkapital det siste avsluttede regnskapsåret før den søker om institusjonsakkreditering.

(4) Fagskolens kvalitetsarbeid må være tilfredsstillende.

(5) Fagskolens samlede fagmiljø skal oppfylle følgende krav:

- a. [Alternativ 1] Minst 50 prosent av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte.
- a. [Alternativ 2] En tilstrekkelig andel av fagskolens undervisere eller

¹ https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-endringer-i-fagskoleforskriften-om-institusjonsakkreditering/id3077492/?utm_source=regjeringen.no&utm_medium=email&utm_campaign=nyhetsvarsel20241206-08:10&expand=horingsnotater

undervisningsårsverk skal være fast ansatte ved fagskolen.

b. En tilstrekkelig andel av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal ha utdanningsfaglig utdanning.

c. Fagmiljøet må gjennomføre nødvendig faglig og pedagogisk utviklingsarbeid.

d. Fagmiljøet skal delta i relevante regionale, nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk.

(6) Fagskolens primærvirksomhet skal være utdanning og den skal være tydelig avgrenset fra eventuell annen virksomhet.

(7) Fagskolen må delta i garanti- eller forsikringsordning som sikrer studenter refusjon av innbetalte skolepenger dersom fagskolen frivillig eller pålagt stanser en fagskoleutdanning og dette medfører at noen studenter ikke får fullført utdanningen etter oppsatt plan. Garanti- eller forsikringsordningen skal dekke innbetalte skolepenger for fagskoleutdanninger som enten blir avbrutt eller ikke starter.

(8) Fagskolen skal ha en strategi som inkluderer mål og tiltak for hvordan fagskolen vil utvikle utdanningsporteføljen.

(9) Fagskolens system for kvalitetssikring skal vise prosedyrer for hvordan fagskolen akkrediterer nye utdanninger og gjennomfører vesentlige endringer i eksisterende utdanninger.

(10) Fagskolen må etter en helhetlig vurdering anses å være i stand til å forvalte fullmaktene som institusjonsakkrediteringen gir på en god måte. Relevante momenter i vurderingen er blant annet fagskolens strategi, organisering, kvalitetsarbeid og resultater.

§ 51 skal lyde:

§ 51 Læringsmiljøutvalg

(1) Et læringsmiljøutvalg skal bidra til at bestemmelsene i fagskoleloven § 15 blir fulgt, og sikre studentenes medvirkning i prosessene som berører læringsmiljøet. Utvalget skal delta i planleggingen av tiltak som gjelder læringsmiljø, og følge utviklingen nøye i spørsmål som angår studentenes sikkerhet og velferd. Styret kan også tillegge utvalget andre oppgaver.

(2) Læringsmiljøutvalget skal holdes orientert om klager som fagskolen mottar fra studenter som gjelder læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalget skal kunne gi uttalelser om disse klagene. Læringsmiljøutvalget skal gjøres kjent med pålegg og andre enkeltvedtak som Arbeidstilsynet treffer.

(3) Læringsmiljøutvalget rapporterer direkte til styret, og skal hvert år avgi rapport om fagskolens arbeid med læringsmiljø.

(4) Læringsmiljøutvalget skal bestå av representanter fra faglig ansatte, administrativt ansatte og studenter. Læringsmiljøutvalget skal ledes av en faglig ansatt eller student utpekt av rektor, og bestå av minst halvparten studenter.

Vurderingar

Rektor støttar i hovudsak forslaga til endringar i fagskuleforskrifta, men vil nytte anledinga til å kommentere nokre punkt. Sjå forslag til høyringsuttale.

Høyringsuttale – forslag til endringar i fagskuleforskrifta knytt til institusjonsakkreditering av fagskular

Styret ved Fagskulen Vestland viser til høyringsnotat datert 6. desember 2024.

Styret støttar i hovudsak innhaldet i høyringsnotatet og har ikkje merknader til endringar i § 46 første ledd bokstav a, ny § 46 a, oppheving av § 47 andre ledd, oppheving av § 48 andre ledd og ny § 51.

I forslaget til § 50 (5) bokstav a har departementet foreslått to alternativ:

_____ a. [Alternativ 1] Minst 50 prosent av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte.

_____ a. [Alternativ 2] En tilstrekkelig andel av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte ved fagskolen.

For Fagskulen Vestland sitt vedkomande vil det ikkje vere problematisk å oppfylle eit vilkår om at minst 50 prosent av undervisarar eller undervisningsårsverk ved fagskulen skal vere fast tilsette. Det same vil truleg gjelde for fleire av dei andre fylkeskommunale fagskulane. Likevel støtter styret ved Fagskulen Vestland forslaget i alternativ 2.

Styret meiner at ordlyden i alternativ 2 samsvarer betre med føresegna elles. Paragraf 50 er gjennomgåande formulert med kvalitative og ikkje kvantitative vilkår, med unntak av § 50 (1) bokstav a til c. Vidare er forslaget i alternativ 2 meir fleksibelt, slik at fagskular ikkje er avhengig av å oppfylle ei viss prosentdel av fast tilsette for å kunne få institusjonsakkreditering, når vilkåra for dette elles er oppfylt.

Forslaget til § 50 (10) lyd slik:

Fagskolen må etter en helhetlig vurdering anses å være i stand til å forvalte fullmaktene som institusjonsakkrediteringen gir på en god måte. Relevante momenter i vurderingen er blant annet fagskolens strategi, organisering, kvalitetsarbeid og resultater.

Vurderingsmomenta er opne. Styret ved Fagskulen Vestland stiller spørsmål ved om det burde gå fram av føresegna kva som nærmare inngår i vurderingsmomenta «strategi, organisering, kvalitetsarbeid og resultater».

Andre kommentarer til høyringsnotatet:

Under «Økonomiske og administrative konsekvenser» går det fram:

De største økonomiske og administrative konsekvensene ved innføringen av ordningen med institusjonsakkreditering av fagskoler vil ligge hos NOKUT. [...]

Fagskolene som søker om institusjonsakkreditering, vil måtte bruke ressurser på arbeidet med søknaden. Flere av vilkårene som foreslås for å få institusjonsakkreditering, vil kunne medføre merkostnader for fagskolene dersom de ikke oppfyller dem i dag. [...]

Styret ved Fagskulen Vestland meiner at departementet undervurderer de økonomiske og administrative konsekvensane for fagskulane. Ordninga med institusjonsakkreditering er klart meir fleksibel enn dagens ordning og har fordelar for fagskulane. Det er likevel også ein fordyrande ordning. Finansiering av fagskular er lav, og fagskular som søker å få institusjonsakkreditering vil vere pålagt fleire oppgåver økonomisk og administrativt enn etter dagens ordning. Fagskulane har ikkje økonomisk insentiv til å søke institusjonsakkreditering, på same måte som det ligg føre økonomiske insentiv i universitet- og høgskulesektoren.

Styret ved Fagskulen Vestland meiner at departementet bør sjå på vilkåra i ordninga opp mot finansieringsordninga for fagskular, og vurdere om det bør bli differensiert mellom fagskular med og utan institusjonsakkreditering. Samstundes er styret klar over at føresegna verken har eit mål eller eit krav om at alle fagskular skal få institusjonsakkreditering.

Styret for Fagskulen Vestland har ikkje fleire innspel til § 50 eller høyringsnotatet elles.

Vedtakskompetanse

Styret er øvste ansvarlege styringsorgan for Fagskulen Vestland, jf. fagskulelova § 9 første ledd, og gir dermed høyringsuttale på vegner av fagskulen.

Konklusjon

Rektor rår til at styret gir høyringsuttale om forslag til endringar i fagskuleforskrifta knytt til institusjonsakkreditering av fagskular slik det kjem fram av saka.

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

**Forslag til endringer i forskrift om høyere yrkesfaglig
utdanning (fagskoleforskriften)**

Institusjonsakkreditering av fagskoler

6. desember 2024

Innhold

1	Innledning.....	3
1.1	Bakgrunn.....	3
1.2	Forholdet til andre prosesser.....	3
1.3	Nærmere om institusjonsakkreditering.....	3
2	Dagens regler.....	5
3	Departementets vurdering og forslag til vilkår for institusjonsakkreditering.....	5
3.1	Overordnet om forslaget.....	5
3.2	Erfaring med fagområdeakkrediteringer.....	6
3.3	Primærvirkningen skal være utdanning.....	9
3.4	Garanti- eller forsikringsordning for skolepenger.....	9
3.5	Strategi.....	10
3.6	Prosedyrer for akkreditering av egne utdanninger.....	11
3.7	Fagmiljø.....	11
3.8	Tilfredsstillende kvalitetsarbeid.....	15
3.9	Læringsmiljøutvalg.....	17
3.10	Positiv egenkapital.....	18
3.11	Helhetlig vurdering av evne til å forvalte fullmaktene.....	18
4	Departementets vurdering og forslag til saksbehandlingsregler.....	21
4.1	Oppnevning av sakkyndige og grunnlag for avvisning og avslag uten sakkyndige.....	21
4.2	Dokumentasjon.....	21
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	22
6	Forslag til endringer i forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning.....	23

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag om endringer i forskrift 11. juli 2019 nr. 1005 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften). Endringene gjelder forslag til vilkår for institusjonsakkreditering av fagskoler og saksbehandlingsregler knyttet til dette.

Stortinget har vedtatt endringer i lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) som åpner for at fagskoler kan søke NOKUT om å få institusjonsakkreditering. Endringene trådte i kraft 1. august 2024 og er nærmere omtalt i Prop. 64 L (2023–2024) *Endringer i fagskoleloven (institusjonsakkreditering for fagskoler mv.)* En institusjonsakkreditering gir en fagskole fullmakt til selv å opprette nye og endre eksisterende fagskoleutdanninger innenfor alle fagområder. Det ble også gitt hjemmel til departementet for å fastsette vilkårene for institusjonsakkreditering i forskrift. Departementet foreslår å fastsette nærmere regler om institusjonsakkreditering av fagskoler i fagskoleforskriften.

NOKUT fikk i oppdrag høsten 2023 å utrede hvilke vilkår som bør stilles for at en fagskole skal få institusjonsakkreditering, og utarbeide utkast til høringsnotat om endringer i fagskoleforskriften. Departementet mottok svar på oppdraget fra NOKUT 11. april 2024. Departementet har i dette høringsnotatet tatt utgangspunkt i NOKUTs forslag til vilkår for institusjonsakkreditering, men har gjort flere justeringer i forslagene. Departementets vurderinger tilknyttet hvert enkelt forslag til vilkår er nærmere beskrevet i punkt 3.

1.2 Forholdet til andre prosesser

Regjeringen vil våren 2025 legge fram en melding til Stortinget om høyere yrkesfaglig utdanning. Meldingen vil se høyere yrkesfaglig utdanning både i en internasjonal kontekst og i lys av fylkeskommunens kompetansepolitiske rolle. Finansieringssystemet for fagskolene skal gjennomgås, og departementet skal se på hvordan høyere yrkesfaglig utdanning skal videreutvikles for å møte framtidens kompetansebehov. Kvaliteten ved fagskoleutdanningene er sentralt for at fagskolene skal kunne spille en sentral rolle i å dekke framtidige kompetansebehov. Meldingen vil derfor også berøre tema som er omtalt i denne høringen.

1.3 Nærmere om institusjonsakkreditering

Åpningen for fagskoler til å få institusjonsakkreditering er den siste i rekken av utvidelser av fullmaktene som fagskolene kan få. Akkreditering av fagskoleutdanning ble innført ved fagskoleloven i 2003.¹ Det ble da omtalt som godkjenning. Ved lovendring i 2007 ble det åpnet for fagområdeakkreditering. Det første fagområdet ble imidlertid ikke akkreditert

¹ Lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoler.

før i 2012. Fagskoleloven som ble vedtatt i 2018 videreførte reglene om akkreditering av fagskoleutdanninger og fagområder. Med endringene i fagskoleloven som trådte i kraft i august 2024 og når vilkårene for institusjonsakkreditering blir fastsatt, kan fagskolene etter hvert også søke NOKUT om institusjonsakkreditering.

Institusjonsakkreditering gir fagskolene større autonomi enn i dag, siden de får fullmakt til selv å opprette og endre fagskoleutdanninger på alle fagområder. Dette til forskjell fra fagområdeakkreditering, hvor fagskolen har fått fullmakt til selv å akkreditere fagskoleutdanninger innenfor et definert fagområde. Institusjonsakkreditering gjør det mulig for fagskolene å akkreditere tverrfaglige utdanninger, uavhengig av hvilke fagområdeakkrediteringer fagskolen tidligere har hatt. En institusjonsakkreditering gir fagskolene mulighet til raskere å opprette og endre fagskoleutdanninger i takt med arbeidslivets behov, og dermed bidra til bedre samsvar mellom tilbud og etterspørsel av relevant og fleksibel utdanning.

En institusjonsakkreditering vil først og fremst være relevant for fagskoler med en bred studieportefølje, og for fagskoler som ønsker å utvide studieporteføljen. Det er ikke et mål i seg selv at flest mulig fagskoler oppnår institusjonsakkreditering. For fagskoler med en spisset profil kan det være mer relevant med fagområdeakkrediteringer, som gir fagskolen fullmakter innenfor fagområdene den ønsker å videreutvikle. Det er opp til fagskolene selv å vurdere hvilken type akkreditering som passer best ut fra egne behov.

Utdanninger en institusjonsakkreditert fagskole tilbyr må, på samme måte som i dag, fylle vilkårene satt i lov og forskrift, men fagskoler med institusjonsakkreditering skal selv vurdere og akkreditere utdanningene. Dette betyr at de samme vilkårene gjelder, enten en utdanning blir akkreditert av NOKUT eller av en fagskole med fullmakt til å akkreditere sine egne utdanninger. En fagskoleutdanning må for eksempel fortsatt ha et faginnhold og en struktur som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet, jf.

fagskoletilsynsforskriften § 2-1. Et annet eksempel er at fagskolen må samarbeide med aktører i arbeidslivet for å sikre at læringsutbyttet er relevant for ett eller flere yrkesfelt, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-1. Det samme gjelder for alle andre vilkår som er fastsatt for akkreditering av fagskoleutdanning.

Med institusjonsakkreditering vil det fremdeles også være et krav at fagskoleutdanninger skal ha et innhold og omfang som tilsvarer inntil to års utdanning på fulltid, jf. fagskoleloven § 4 a første ledd. Dersom en fagskole ønsker å tilby en utdanning som i innhold og omfang tilsvarer mellom to og tre års fulltidsutdanning, må fagskolen søke om unntak, jf. fagskoleloven § 4 a første ledd. De nærmere vilkårene for å kunne få tilby fagskoleutdanning som i innhold og omfang tilsvarer mellom to og tre års fulltidsutdanning framgår av fagskoleforskriften § 42. Departementet har i brev av 23. september 2019 delegert myndigheten til å fatte vedtak etter denne paragrafen til NOKUT. Dersom NOKUT fatter vedtak om at den institusjonsakkrediterte fagskolen kan tilby en fagskoleutdanning som i innhold og omfang tilsvarer mellom to og tre års fulltidsutdanning, jf. fagskoleloven § 4 a, kan fagskolen akkreditere denne utdanningen på fullmakten som følger av institusjonsakkrediteringen.

Fagskoler som har fått institusjonsakkreditering har fullmakt til selv å opprette og endre alle *utdanninger* på alle fagområder. Fullmakten til å endre utdanninger gjelder uavhengig av om det er fagskolen selv eller NOKUT som opprinnelig akkrediterte utdanningen. En institusjonsakkreditering gir ikke fagskolen fullmakt til å akkreditere nye *fagområder*. Det har fagskolen imidlertid heller ikke behov for, siden institusjonsakkrediteringen gir fagskolen fullmakt til å opprette og endre utdanninger på alle fagområder, uavhengig av hvilke fagområder den tidligere har fått akkreditert.

Når en fagskole får en institusjonsakkreditering, beholder den i utgangspunktet fagområdeakkrediteringene som den har på tidspunktet den søker om institusjonsakkreditering. Siden institusjonsakkrediteringen gir fagskolen videre fullmakter enn fagområdeakkrediteringene, har dette i praksis ikke betydning for fagskolen så lenge den har institusjonsakkrediteringen. Det er vilkårene for institusjonsakkreditering som er avgjørende for hvorvidt en fagskole i første omgang får og senere beholder en institusjonsakkreditering.

2 Dagens regler

Etter endringene i fagskoleloven som trådte i kraft 1. august 2024 følger det av fagskoleloven § 5 første ledd at NOKUT kan akkreditere institusjoner.² Tidligere kunne NOKUT bare akkreditere utdanninger og fagområder. En fagskole som har fått institusjonsakkreditering har fullmakt til selv å akkreditere utdanninger innenfor alle fagområder. Det følger av fagskoleloven § 5 sjette ledd bokstav c at departementet kan gi forskrift om vilkår for institusjonsakkreditering av fagskoler. Slike vilkår er ikke fastsatt.

3 Departementets vurdering og forslag til vilkår for institusjonsakkreditering

3.1 Overordnet om forslaget

Departementets forslag til vilkår for institusjonsakkreditering skal bidra til å sikre at fagskolene som oppnår akkrediteringen er solide og kompetente nok til å kunne forvalte fullmakten på en god måte. Det er viktig at fagskolene tilbyr utdanning av god kvalitet. Departementet foreslår vilkår som bygger videre på systemet som allerede eksisterer for akkreditering av utdanninger og fagområder. Dette innebærer at flere av vilkårene enten tilsvarer vilkårene som gjelder for fagområdeakkreditering, eller er en videreutvikling av disse. Disse vilkårene fokuserer i hovedsak på innsatsfaktorer, som for eksempel fagmiljø. En alternativ tilnærming for å sikre god kvalitet i utdanningen, kan være å stille vilkår som i større grad fokuserer på resultater. En resultatbasert tilnærming vil imidlertid bryte med det eksisterende systemet for akkreditering, og bør i så fall vurderes også for vilkårene for akkreditering av utdanninger og fagområder. Departementet vil vurdere å se

² Prop. 64 L (2023–2024) og Innst. 290 L (2023–2024) tilgjengelig på <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=98236>.

nærmere på andre alternative måter å sikre kvalitet på i framtiden. Departementet tar gjerne imot innspill fra høringsinstansene om dette, og på hva som kan være gode markører for kvalitet.

Institusjonsakkreditering innebærer at fagskolen får videre fullmakter til å akkreditere utdanninger selv, og er en videreutvikling av de fullmaktene fagskolen får med fagområdeakkrediteringer. Hensynene bak vilkårene som er satt for fagområdeakkreditering vil derfor i stor grad også gjøre seg gjeldende ved institusjonsakkreditering. Departementet foreslår derfor å stille flere vilkår for institusjonsakkreditering som tilsvarer det som i dag gjelder for fagområdeakkreditering. Forslaget gjelder vilkår om at primærvirksomheten skal være utdanning, om garanti- eller forsikringsordning for skolepenger, om strategi og om prosedyrer for akkreditering av utdanninger. Siden departementet også foreslår å stille vilkår om at fagskolen har to fagområdeakkrediteringer på tidspunktet den søker om institusjonsakkreditering, antar departementet at fagskolene som er aktuelle for institusjonsakkreditering i stor grad oppfyller disse vilkårene. Det vil si at det i begrenset grad vil være nødvendig for fagskolen å gjøre endringer for å oppfylle disse vilkårene for institusjonsakkreditering, med unntak for garanti- eller forsikringsordning, se nærmere om dette i punkt 2.3.4.

De andre vilkårene departementet foreslår er enten nye eller en videreutvikling av vilkår som gjelder for fagområdeakkreditering. Dette gjelder erfaring med fagområdeakkrediteringer, læringsmiljøutvalg, positiv egenkapital, tilfredsstillende kvalitetsarbeid, fagmiljøet ved fagskolen og en helhetlig vurdering av om fagskolen er i stand til å forvalte fullmaktene en institusjonsakkreditering gir på en god måte. Ved utformingen av flere av vilkårene har departementet vektlagt å foreslå tydelige krav som skal bidra til en transparent og rettferdig søknadsprosess. Tydelige krav gjør det enklere for fagskolene å selv vurdere om de oppfyller vilkårene før de søker. Samtidig er det viktig at vilkårene samlet sikrer at allmennheten, studenter, arbeidsgivere og andre kan ha tillit til at fagskolene tilbyr utdanning av god kvalitet.

3.2 Erfaring med fagområdeakkrediteringer

Innledning

Institusjonsakkreditering er en utvidelse av fullmaktene en fagskole med fagområdeakkrediteringer har, ved at en institusjonsakkreditert fagskole kan opprette og endre utdanninger på alle fagområder. Erfaring med håndtering av fagområdeakkrediteringer ved en fagskole kan dermed gi et relevant innblikk i hvorvidt en fagskole vil kunne håndtere fullmaktene som følger med en institusjonsakkreditering. Departementet foreslår derfor å stille vilkår om at fagskolen har erfaring med fagområdeakkrediteringer på tidspunktet fagskolen søker om institusjonsakkreditering.

Forslaget til vilkår om at fagskolen skal ha erfaring med fagområdeakkrediteringer på søknadstidspunktet kan deles i tre deler. For det første må fagskolen ha minst to fagområdeakkrediteringer. For det andre må fagskolen selv ha akkreditert minst to utdanninger fordelt på ulike fagområder. For det tredje må fagskolen ha uteksaminert minst to kull med studenter fra to utdanninger som fagskolen selv har akkreditert innenfor

ulike fagområder. Disse tre delene skal i sum vise at fagskolen evner å håndtere å akkreditere utdanninger selv.

Minst to fagområdeakkrediteringer

Departementet mener det er viktig at fagskoler som kvalifiserer til å få institusjonsakkreditering har et solid fagmiljø som kan bidra til å sikre at utdanningene ved fagskolen er av god kvalitet. Ett av vilkårene for å få en fagområdeakkreditering gjelder fagmiljøet tilknyttet fagområdet, jf. fagskoletilsynsforskriften § 3-2. Dersom en fagskole har flere fagområdeakkrediteringer må nødvendigvis kravene til fagmiljø være oppfylt for samtlige av disse.

Femten fagskoler har per juni 2024 fått akkreditert ett eller flere fagområder.³ Av disse er det seks fagskoler som har akkreditert to fagområder eller mer, og ni fagskoler som kun har akkreditert ett fagområde. Av de seks fagskolene med flere fagområdeakkrediteringer har tre fagskoler fire fagområdeakkrediteringer, en fagskole har tre fagområdeakkrediteringer og to fagskoler har to fagområdeakkrediteringer. Det vil si at per juni 2024 har førti prosent av fagskolene med fagområdeakkreditering minst to fagområdeakkrediteringer.

NOKUT mottok tjuve søknader om fagområdeakkreditering til søknadsfristen 1. november 2023. Per 28. juni 2024 gjenstod tretten søknader om fagområdeakkreditering som NOKUT ikke hadde behandlet ferdig. Det vil si at antallet fagskoler som har minst to fagområdeakkrediteringer kan øke i løpet av det kommende året.

Departementet foreslår å stille vilkår om at fagskolen må ha minst to fagområdeakkrediteringer på søknadstidspunktet. Flere fagområdeakkrediteringer skal sikre at fagskolen har en viss bredde og et behov for institusjonsakkreditering. Departementet mener at det ikke er et mål i seg selv at alle fagskoler skal få institusjonsakkreditering, og vektlegger behovet for en viss bredde i fagmiljøet ved fagskolen, siden institusjonsakkreditering gir fagskolen fullmakter til å opprette utdanninger på alle fagområder.

Departementet mener at det er viktig at fagmiljøet ved fagskolen er av en viss størrelse, slik at det er større sannsynlighet for at kvalitetsarbeidet ikke er avhengig av noen få personer. Forslaget sikrer at det er minst to fagmiljø som har vært gjennom en prosess med å få fagområdeakkreditering, og som kan dele erfaringer når fagskolen skal videreutvikle kvaliteten på utdanningene. Med fagområdeakkrediteringer kan fagskolen bygge seg opp relevant erfaring med å akkreditere utdanninger selv.

Akkreditert utdanninger selv

Departementet foreslår videre at fagskolen selv må ha akkreditert minst to utdanninger fordelt på ulike fagområder. Dette sikrer at fagskolen faktisk har brukt fagområdeakkrediteringene den har, og dermed i større grad vet hva det innebærer å

³ NOKUT, «Akkrediterte fagområde», <https://www.nokut.no/fagskule--hogare-yrkesfagleg-utdanning/akkrediterte-fagomrade/> hentet 21. juni 2024.

akkreditere utdanninger selv. Fagskolen har da også erfaring med å følge egne prosedyrer for hvordan den skal opprette og endre utdanninger, jf. fagskoletilsynsforskriften § 4-2 andre ledd.

Med akkreditering menes både akkreditering av nye utdanninger og av vesentlige endringer i eksisterende utdanninger innenfor fagområdeakkrediteringene. Ved vurderingen av om vilkåret om å ha akkreditert minst to utdanninger fordelt på ulike fagområder er oppfylt, er det ikke av betydning hvorvidt fagskolen selv har akkreditert nye utdanninger eller har gjort vesentlige endringer i utdanninger som allerede eksisterte. Det avgjørende er om fagskolen selv har akkreditert minst to utdanninger fordelt på to fagområder.

Etter dagens regler er det ikke minstekrav til omfang for fagskoleutdanninger dersom fagskolen fra før tilbyr minst én akkreditert fagskoleutdanning på seksti studiepoeng eller mer, som det er uteksaminert kandidater fra i minst to år, jf. fagskoleloven § 4 a. Det vil si at noen fagskoler kan oppfylle vilkåret ved å selv ha akkreditert for eksempel to utdanninger på 20 studiepoeng innenfor hvert sitt fagområde.

Departementet har vurdert å foreslå minstekrav til omfang på utdanningene fagskolen selv har akkreditert. Årsaken til at departementet ikke foreslår dette, er at departementet ikke ønsker å utelukke fagskoler som ikke har hatt behov for å akkreditere utdanninger av større omfang etter at de fikk fagområdeakkrediteringer. Departementet mener at fagskolen ved å ha gjennomført akkrediteringsprosesser flere ganger for kortere utdanninger kan opparbeide seg god erfaring med dette.

Uteksaminert studenter fra utdanninger fagskolen selv har akkreditert

Departementet foreslår dernest at fagskolen på en tilfredsstillende måte må ha uteksaminert minst to kull med studenter fra to utdanninger som fagskolen selv har akkreditert innenfor ulike fagområder. Med tilfredsstillende måte mener departementet at det må være en høy andel av studentene som gjennomfører utdanningen til normert tid. Ved vurderingen av hva som er tilfredsstillende kan NOKUT blant annet ta hensyn til hvor stor andel studenter som vanligvis gjennomfører utdanninger innenfor sammenlignbare fagområder. Dersom det er stort frafall av studenter under utdanningen, vil ikke vilkåret være oppfylt. Videre må fagskolen ha gjennomført to utdanninger minst to ganger hver, slik at det totalt blir minst fire kull med uteksaminerte studenter fra utdanninger som fagskolen selv har akkreditert. Utdanningene må være innenfor ulike fagområder. Vilkåret sikrer at studentene fullfører utdanningene som fagskolen selv har akkreditert, som kan tilsi at de er av god kvalitet.

Departementet mener at dette vil vise at utdanningene fagskolen selv har akkreditert har en viss stabilitet, og at fagskolen klarer å gjennomføre utdanningene den selv har akkreditert over en viss tid. Forslaget innebærer ikke et krav om at fagskolen må ha uteksaminert et konkret antall studenter, men stiller krav til å ha uteksaminert studenter fra minst to utdanninger som fagskolen selv har akkreditert. Det er fordi vilkåret knytter seg til kvaliteten ved utdanningene som fagskolen selv har akkreditert, og utdanningene kan være av god kvalitet uavhengig av størrelsen på kullene med studenter. Det

avgjørende ved vurderingen av om vilkåret er oppfylt, er at en tilstrekkelig høy andel av studentene på de aktuelle kullene fullfører til normert tid.

Siden utdanningenes omfang kan variere, vil det også kunne variere hvor lang tid det vil ta før en fagskole oppfyller dette vilkåret. Dersom fagskolen har kortere utdanninger kan det være flere kull med studenter i løpet av et år, for eksempel ett kull om våren og ett om høsten.

Departementet foreslår

- at fagskolen må ha minst to fagområdeakkrediteringer på søknadstidspunktet.
- at fagskolen selv må ha akkreditert minst to utdanninger fordelt på ulike fagområder på søknadstidspunktet.
- at fagskolen på en tilfredsstillende måte må ha uteksaminert minst to kull med studenter fra to utdanninger som fagskolen selv har akkreditert innenfor ulike fagområder på søknadstidspunktet.

Se forslag til § 50 første ledd.

3.3 Primærvirksomheten skal være utdanning

Det er et vilkår for fagområdeakkreditering at fagskolen har utdanning som primærvirksomhet, jf. fagskoleforskriften § 48 første ledd bokstav a. Uttrykket «utdanning» kan inkludere andre former for utdanningsvirksomhet i tillegg til fagskoleutdanning, som for eksempel språkkurs, voksenopplæring, tillitsvalgtopplæring og annen kursvirksomhet. Det må være tydelig at det er utdanning som er fagskolens primærvirksomhet, og den må være avgrenset fra eventuell annen virksomhet. Dersom det går fram av Enhetsregisteret at fagskolen har andre formål enn utdanning, må omfanget av de andre virksomhetene styret har ansvar for, være beskjedent og kun et supplement til utdanning. Departementet foreslår å stille tilsvarende vilkår for institusjonsakkrediterte fagskoler, slik at kravet fortsatt vil gjelde for fagskoler som går fra fagområdeakkreditering til institusjonsakkreditering.

Departementet foreslår:

- at fagskolens primærvirksomhet skal være utdanning.

Se forslag til § 50 sjette ledd.

3.4 Garanti- eller forsikringsordning for skolepenger

Dagens regler for fagområdeakkreditering har vilkår om at fagskolen må dokumentere deltakelse i garanti- eller forsikringsordning som sikrer studenter refusjon av innbetalte skolepenger dersom fagskolen frivillig eller pålagt stanser en fagskoleutdanning og dette medfører at noen studenter ikke får fullført utdanningen etter oppsatt plan, jf. fagskoleforskriften § 48 første ledd bokstav c. Garanti- eller forsikringsordningen skal dekke innbetalte skolepenger for fagskoleutdanninger som enten blir avbrutt eller ikke starter. Vilkåret må ses i sammenheng med plikten fagskolen har til å iverksette tiltak som gjør det mulig for studentene å fullføre den påbegynte utdanningen dersom fagskolen

mister akkreditering for en fagskoleutdanning, jf. fagskoleforskriften § 50 fjerde ledd. Vilkåret tolkes i praksis i dag slik at det kun gjelder fagskoleutdanninger innenfor fagområdeakkrediteringene.

Departementet mener at hensynene bak vilkåret om garanti- eller forsikringsordning for skolepenger gjør seg like gjeldende for fagskoler som ønsker institusjonsakkreditering som for dem som har fagområdeakkreditering. Vilkåret skal sikre studentene refusjon av skolepenger i gitte tilfeller. All den tid dette er et vilkår for fagområdeakkreditering, mener departementet at det også bør være et vilkår for institusjonsakkreditering. I motsatt fall risikerer studentene å bli dårligere stilt dersom fagskolen går fra å ha fagområdeakkreditering til institusjonsakkreditering. Siden institusjonsakkreditering gir adgang til å akkreditere utdanninger på alle fagområder, foreslår departementet at vilkåret skal gjelde samtlige fagskoleutdanninger ved fagskolen. For fagskoler som har en høy andel egenbetaling fra studenter, kan det potensielt bli tale om store beløp som må betales for en forsikringsordning eller settes av i en garantiordning. Departementet mottar gjerne innspill på hvorvidt dette er et hensiktsmessig vilkår for å ivareta studentene, både når det gjelder institusjonsakkreditering og fagområdeakkreditering.

Departementet foreslår:

- at fagskolen må delta i garanti- eller forsikringsordning som sikrer studenter refusjon av innbetalte skolepenger dersom fagskolen frivillig eller pålagt stanser en fagskoleutdanning og dette medfører at noen studenter ikke får fullført utdanningen etter oppsatt plan. Garanti- eller forsikringsordningen skal dekke innbetalte skolepenger for fagskoleutdanninger som enten blir avbrutt eller ikke starter.

Se forslag til § 50 sjuende ledd.

3.5 Strategi

Det er et vilkår for fagområdeakkreditering at fagskolen «skal ha en strategi med mål og tiltak for å utvikle fagområdet, og kunne gjennomføre denne», jf. fagskoletilsynsforskriften § 3-1 andre ledd. Departementet foreslår et tilsvarende vilkår for institusjonsakkreditering. Strategien må inneholde en oversikt over hvilke framtidige utdanninger fagskolen planlegger å utvikle, uavhengig av tidligere fagområdeakkrediteringer. Dette er imidlertid ikke til hinder for at fagskolens styre også kan fastsette at andre utdanninger enn dem som er nevnt i strategien skal utvikles. Styret kan fastsette dette på den måten styret finner hensiktsmessig.

Fagskoler har selv ansvaret for kvaliteten i utdanningene de tilbyr og for å utvikle dem. Fagskoler med institusjonsakkreditering må ha reflektert rundt, og formulert, hva som er de kommende utviklingsmålene for fagskolen, og hvilke utdanninger de planlegger å utvikle. Dermed må en fagskole som søker om institusjonsakkreditering, ha vurdert hva de ønsker å bruke fullmaktene til, og hvilken retning de ønsker at fagskolen skal gå i. Strategien må oppdateres, og det må utformes en ny strategi når den innebærende strategiperioden er over.

En handlingsplan viser hvordan strategien er planlagt gjennomført, og kan være et nyttig verktøy for fagskolene å bruke sammen med strategien. Handlingsplanen bør synliggjøre at det er sannsynlig at strategien kan gjennomføres. Handlingsplanen bør blant annet inneholde hvilke roller som har ansvar for ulike tiltak, og når de ulike tiltakene er tenkt gjennomført.

Departementet foreslår:

- at fagskolen skal ha en strategi som inkluderer mål og tiltak for hvordan fagskolen vil utvikle utdanningsporteføljen.

Se forslag til § 50 åttende ledd.

3.6 Prosedyrer for akkreditering av egne utdanninger

Fagskoler med fagområdeakkreditering skal ha prosedyrer for hvordan akkreditering av nye utdanninger og vesentlige endringer i allerede eksisterende utdanninger gjennomføres, jf. fagskoletilsynsforskriften § 4-2 andre ledd. I prosedyren er det viktig at det står hvem som har ansvar for de ulike delene av prosessen for akkreditering. Det viser at fagskolen har tatt stilling til rollefordeling og rapporteringslinjer. Det synliggjør også hvordan prosedyren skal gjennomføres i praksis. Departementet foreslår at det samme kravet skal gjelde for institusjonsakkreditering.

Departementet foreslår ikke ytterligere krav til prosedyrene for institusjonsakkrediterte fagskoler. Prosedyrene for akkreditering av nye utdanninger og vesentlige endringer av eksisterende utdanninger kan være gode på mange ulike måter. Departementet har for eksempel ikke stilt krav om bruk av sakkyndige. Departementet forutsetter likevel at fagskolene innhenter nødvendig eksternt kompetanse dersom fagskolen vurderer at den interne kompetansen ikke er tilstrekkelig. Det kan for eksempel være relevant å innhente kompetanse fra arbeidslivet for å sikre at utdanningene som akkrediteres og endres oppfyller de grunnleggende kravene til fagskoleutdanning i fagskoleloven § 4.

Fagskoler skal kunne dokumentere at de har fulgt sin egen prosedyre for oppretting av nye eller vesentlig endring av eksisterende utdanninger, og hvordan vilkårene for akkreditering av utdanninger er oppfylt. Utover dette stiller departementet ikke formkrav til dokumentasjonen.

Departementet foreslår:

- at fagskolens system for kvalitetssikring skal vise prosedyrer for hvordan fagskolen akkrediterer nye utdanninger og gjennomfører vesentlige endringer i eksisterende utdanninger.

Se forslag til § 50 niende ledd.

3.7 Fagmiljø

Det samlede fagmiljøet ved fagskolen

Fagskoletilsynsforskriften § 2-3 inneholder minstekrav til fagmiljøet som er tilknyttet hver enkelt fagskoleutdanning. Disse kravene gjelder også for fagskoler som har fullmakt til å akkreditere utdanninger selv. Departementet foreslår ikke å endre på kravene til hver enkelt utdanning som allerede er fastsatt i fagskoletilsynsforskriften § 2-3.

I tillegg til kravene til fagmiljø som er tilknyttet hver enkelt fagskoleutdanning, er det i dagens regler krav til fagmiljøet tilknyttet fagområder som fagskolen har fagområdeakkreditert. En fagskole som går fra fagområdeakkrediteringer til institusjonsakkreditering, vil kunne akkreditere utdanninger på alle fagområder uavhengig av hvilke fagområdeakkrediteringer den tidligere hadde. Departementet mener derfor at det er hensiktsmessig at krav til fagmiljø ved institusjonsakkrediterte fagskoler knytter seg til det samlede fagmiljøet ved fagskolen.

Kravene departementet foreslår er ment å sørge for at fagskolene har et fagmiljø som samlet sett er robust nok til å kunne forvalte akkrediteringsmyndigheten som følger med en institusjonsakkreditering. Forslaget innebærer dermed ikke at hver enkelt av utdanningene fagskolen tilbyr må oppfylle alle kravene til fagmiljø ved institusjonsakkreditering. Det er det samlede fagmiljøet ved fagskolen som må oppfylle kravene.

Flere av de konkrete forslagene til krav til fagmiljøet har klare likhetstrekk med krav som gjelder for fagområdeakkrediteringer. Departementet har i enkelte av de følgende forslagene til krav til fagskolens fagmiljø vektlagt kvantitative krav, slik at det skal være enkelt for fagskolen å vurdere selv om kravene er oppfylt. En risiko ved slike kvantitative krav er at de kan framstå rigide og begrense fagskolens fleksibilitet og autonomi. Et alternativ er å ha mer overordnede krav om et «tilstrekkelig» antall eller andel ansatte med ulike former for kompetanse. Slike formuleringer kan imidlertid være utfordrende for fagskolene å vurdere selv, og kan kamuflere at det i praksis er kvantitative krav.

Departementet mener at behovet for fleksibilitet og autonomi kan ivaretas ved at minstekravene settes på et nivå som gjør at fagskolene fremdeles sitter igjen med rom for å gjøre egne vurderinger og prioriteringer. Samtidig skal minstekravene sikre at fagskolen har et tilstrekkelig stabilt og kompetent fagmiljø. Departementet ber høringsinstansene spesielt om innspill til de konkrete kvantitative kravene som foreslås. Departementet vil også vurdere om enkelte av de kvantitative kravene likevel heller bør endres til skjønnsmessige krav.

Fast ansatte

Departementet foreslår å stille vilkår om at deler av fagmiljøet ved fagskolen skal være fast ansatte. Bakgrunnen for vilkåret er at fagmiljøet skal være tilstrekkelig stabilt til at de faglige samtaler og utviklingsarbeidet kan holde høy nok kvalitet. Departementet mener dette er av stor betydning for fagskoler med institusjonsakkreditering fordi gode faglige samtaler og utviklingsarbeid er særlig viktig når fagskolen selv skal kvalitetssikre og akkreditere egne utdanninger. Videre sikrer fast ansettelse at fagmiljøet holder en viss stabilitet over tid.

Departementet har to alternative forslag til hvilke krav som skal stilles til andel fast ansatte. Det første alternativet er at «[m]inst 50 prosent av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte» ved fagskolen. Dette er en justering av kravet til fagmiljøet innenfor akkrediterte fagområder i fagskoletilsynsforskriften § 3-2 fjerde ledd. Justeringen går ut på at kravet går fra å kun gjelde ansatte tilknyttet fagområdet til å gjelde ansatte ved hele fagskolen.

Det andre alternativet er at «[e]n tilstrekkelig andel av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte ved fagskolen». Dette alternativet innebærer at NOKUT må gjøre en skjønnsmessig vurdering av hvor stor andel faste ansatte som er nødvendig for å sikre et stabilt fagmiljø ved fagskolen. Departementet antar at vurderingen i utgangspunktet vil være tilnærmet lik mellom ulike fagskoler og over tid. Samtidig åpner den skjønnsmessige vurderingen for at det kan vurderes ulikt der for eksempel endringer i arbeidsmarkedet over tid tilsier det. Departementet ber om høringsinstansenes syn på alternativene.

Utdanningsfaglig utdanning

Departementet foreslår at en tilstrekkelig andel av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal ha utdanningsfaglig utdanning. Forslaget bygger på kravet som gjelder for fagområdeakkreditering som er at det «skal være mange nok fast ansatte ved fagskolen med utdanningsfaglig utdanning til å utvikle pedagogiske metoder og verktøy innenfor fagområdet», jf. fagskoletilsynsforskriften § 3-2 andre ledd andre punktum. Formålet er å sikre at det utdanningsfaglige miljøet ved fagskolen er stort, robust og kompetent nok til å kunne utvikle pedagogiske metoder og verktøy som kan tas i bruk i utdanningene fagskolen tilbyr, og som kan bidra inn i utviklingen av nye utdanninger.

Faglig og pedagogisk utviklingsarbeid

Departementet foreslår å stille krav om at fagskolen skal sikre at fagmiljøet gjennomfører nødvendig faglig og pedagogisk utviklingsarbeid. Kravet er ment å sikre at fagmiljøet har tilstrekkelig tid til å utvikle og oppdatere det faglige innholdet i akkrediterte utdanninger, bidra i arbeidet med utviklingen av nye utdanningstilbud, og utvikle pedagogiske metoder og verktøy.

Kravet bygger videre på kravene til fagmiljøet for akkrediterte fagområder i fagskoletilsynsforskriften § 3-2 andre ledd, som gjelder fagmiljøets fast ansatte. Departementet mener at det er hensiktsmessig å knytte kravet til det samlede fagmiljøet, siden samtlige undervisere kan være med på faglig og pedagogisk utviklingsarbeid.

Departementet foreslår ikke å regulere hva som inngår i faglig og pedagogisk utviklingsarbeid. Eksempler på oppgaver eller aktiviteter som kan inngå i dette, er:

- faglig eller pedagogisk utvikling av nye eller eksisterende utdanninger
- møter med representanter fra yrkesfeltet om fagskolens utdanninger eller framtidige utdanninger
- utvikling av nye pedagogiske verktøy eller metoder og opplæring i disse

- deltakelse på seminarer, kurs, konferanser eller utdanninger som gir kompetanseutvikling som er nødvendig eller nyttig for utdanningene eller oppgaver som skal utføres i forbindelse med gjennomføring av utdanninger
- deltakelse i fagråd, utdanningsutvalg eller liknende
- deltakelse i internasjonale prosjekter eller nettverk som er relevant for fagmiljøet.

Listen over er ikke ment som en uttømmende oversikt over hva som kan inngå i faglig og pedagogisk utviklingsarbeid.

Departementet har vurdert å foreslå et tallfestet minimumskrav, for eksempel at minst 20 prosent av fagmiljøets samlede årsverk skal settes av til faglig eller pedagogisk utviklingsarbeid eller til nødvendig kompetanseutvikling eller en kombinasjon av disse. Departementet vurderer det i utgangspunktet slik at et kvantitativt krav i dette tilfellet kan bli for lite fleksibelt. Høringsinstansene bes om å vurdere om det vil være mer hensiktsmessig med et slikt kvantitativt krav og hva et slikt krav eventuelt burde være.

Departementet foreslår ikke å stille et ytterligere krav knyttet til nødvendig kompetanseutvikling. Det er fordi det allerede er et vilkår for akkreditering av fagskoleutdanninger at fagskolen skal sikre at fagmiljøet får nødvendig kompetanseutvikling, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-3 fjerde ledd. Dette vilkåret vil fortsatt gjelde for fagskoleutdanninger ved fagskoler som får institusjonsakkreditering, på samme måte som de andre vilkårene for fagskoleutdanninger fortsatt vil gjelde. Departementet mener derfor at det ikke er nødvendig å gjenta dette som et eget vilkår for institusjonsakkreditering.

Deltakelse i samarbeid og nettverk

Departementet foreslår at fagmiljøet skal delta i relevante regionale, nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk. Deltagelsen skal bidra til at fagmiljøet holder seg oppdatert og at fagmiljøet kan bidra i fagskolens utviklingsarbeid. Dette er et noe høyere krav enn det som stilles til akkrediterte fagområder om at fagmiljøet skal delta i relevante regionale, nasjonale *eller* internasjonale nettverk, jf. fagskoletilsynsforskriften § 3-2 tredje ledd. Forslaget innebærer at det samlede fagmiljøet ved fagskolen må delta i relevante samarbeid og nettverk på regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Dersom det ikke eksisterer relevante aktører for samarbeid eller nettverk på for eksempel internasjonalt nivå, vil vilkåret likevel være oppfylt dersom fagskolen deltar i relevante samarbeid og nettverk på regionalt og nasjonalt nivå. Det er fordi kravet om å «delta i relevante» samarbeid og nettverk forutsetter at det eksisterer slike samarbeid og nettverk. Vilket innebærer ikke en plikt for fagskolen til å opprette for eksempel et internasjonalt nettverk dersom dette ikke allerede eksisterer.

Ordet «delta» stiller krav til aktiv deltakelse i samarbeid eller nettverk. Det er følgelig ikke tilstrekkelig bare å være medlem av eller tilknyttet et samarbeid eller nettverk, dersom fagmiljøet ikke aktivt deltar. At fagmiljøet deltar i møter og er til stede og lytter på konferanser og nettverk vil være tilstrekkelig til å oppfylle kravet.

Forslaget innebærer ikke at *alle* i fagmiljøet må delta i samarbeid og nettverk. For at kravet skal være oppfylt, må et tilstrekkelig antall representanter fra fagskolens fagmiljø delta i samarbeid og nettverk til at vilkårets formål blir ivaretatt: at det samlede fagmiljøet er oppdatert og kan bidra i fagskolens utviklingsarbeid. Dette innebærer at deltakelsen i samarbeid og nettverk må være bred nok til å kunne bidra til at det samlede fagmiljøet er oppdatert og kan bidra i fagskolens utviklingsarbeid på alle fagområdene som er relevante for fagskolens akkrediterte utdanninger. Det er altså ikke tilstrekkelig med deltakelse i samarbeid og nettverk innenfor ett fagområde dersom fagskolen tilbyr utdanninger innenfor flere fagområder.

Departementet foreslår

- to alternative forslag til krav om fast ansatte. Det første alternativet er at minst 50 prosent av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte ved fagskolen. Det andre alternativet er at en tilstrekkelig andel av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte ved fagskolen.
- at minst 30 prosent av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal ha utdanningsfaglig utdanning.
- fagskolen skal sikre at fagmiljøet gjennomfører nødvendig faglig og pedagogisk utviklingsarbeid.
- at fagmiljøet skal delta i relevante regionale, nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk.

Se forslag til § 50 femte ledd.

3.8 Tilfredsstillende kvalitetsarbeid

Fagskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring av utdanningen. Dette systemet skal bidra til å sikre kvalitetsutvikling, forbedringer og fagskoleutdanningenes yrkesrelevans. Det skal også gi tilfredsstillende dokumentasjon av kvalitetsarbeidet ved fagskolen og avdekke eventuell sviktende kvalitet i utdanningene. Dette er regulert i fagskoleforskriften § 49. NOKUT vurderer om kvalitetssikringssystemet er tilfredsstillende når en søker uten tidligere akkreditert fagskoleutdanning ønsker å få sin første fagskoleutdanning akkreditert. I tillegg vurderer NOKUT ved behandling av søknad om fagområdeakkreditering om kravet til prosedyrer for hvordan fagskolen skal opprette og endre utdanninger innenfor fagområdeakkrediteringen er oppfylt, jf. fagskoletilsynsforskriften § 4-2 andre ledd.

NOKUT skal føre tilsyn med fagskolenes kvalitetsarbeid, jf. fagskoleloven § 5 b. Kvalitetsarbeidet favner videre enn kvalitetssikringssystemet og er fagskolens arbeid med å sikre og videreutvikle kvaliteten i utdanningene. Kvalitetsarbeidet omfatter gjennomføringen av kvalitetssikringssystemet i praksis, og skal bidra til at studentene oppnår det fastsatte læringsutbyttet for utdanningen. Dersom kvalitetsarbeidet ikke er tilfredsstillende ved tilsyn, kan NOKUT pålegge fagskolen å rette opp forholdene innen en gitt frist. Dersom forholdene fortsatt ikke er tilfredsstillende etter fristens utløp, kan

NOKUT etter nytt tilsyn vedta at fagskolen ikke får behandlet nye søknader om akkreditering, eller trekke tilbake berørte akkrediteringer.

Departementet foreslår å stille vilkår om at fagskolens kvalitetsarbeid må være tilfredsstillende for å få institusjonsakkreditering. I det ligger at NOKUT må gjøre en vurdering av fagskolens kvalitetsarbeid og da om kvalitetsarbeidet oppfyller kravene som er stilt i lov og forskrift. Selv om kravet ikke innebærer at NOKUT må ha gjennomført tilsyn, vil vurderingen ha klare likhetstrekk med tilsyn siden kravet til at kvalitetsarbeidet skal være «tilfredsstillende» er det samme.

Dersom NOKUT tidligere har vurdert fagskolens kvalitetsarbeid som tilfredsstillende ved tilsyn etter fagskoleloven § 5 b, vil dette vilkåret være oppfylt. Det forutsetter naturligvis at NOKUT ikke etter dette har gjennomført nytt tilsyn hvor utfallet ble motsatt.

Det er i dag ikke vilkår om å vurdere kvalitetsarbeidet for å få akkreditert en fagskoleutdanning eller et fagområde. Forslaget til vilkår om tilfredsstillende kvalitetsarbeid er slik sett strengere enn det som er tilfellet for de andre formene for akkreditering for fagskoler. Det er imidlertid krav tilknyttet kvalitetssikringssystemet både for å få akkreditert den første fagskoleutdanningen og fagområdeakkreditering. Et vilkår om tilfredsstillende kvalitetsarbeid er slik sett en videreutvikling av kravene til kvalitetssikringssystem som fagskolen tidligere har fått vurdert. Siden institusjonsakkreditering gir fagskolene videre fullmakter, mener departementet at det er nødvendig at også fagskolens kvalitetsarbeid har blitt vurdert som tilfredsstillende.

I forbindelse med høringen om å åpne for institusjonsakkreditering i fagskoleloven fikk departementet en rekke høringsinnspill som trakk fram viktigheten av et godt kvalitetsarbeid ved fagskolen.⁴ Flere høringsinstanser foreslo også at det skal være et vilkår for institusjonsakkreditering at kvalitetsarbeidet er godkjent av NOKUT. Forslaget i høringsinnspillene tilsvarer vilkåret som departementet har foreslått å videreføre for universiteter og høyskoler som søker NOKUT om institusjonsakkreditering.⁵

Departementet foreslår at vilkåret for institusjonsakkreditering av fagskoler skal være at kvalitetsarbeidet er «tilfredsstillende», til forskjell fra «godkjent». Det er fordi kvalitetsarbeidet ikke nødvendigvis må være vurdert av NOKUT før fagskolen søker om institusjonsakkreditering. Departementet mener derfor at det bør framgå direkte av vilkåret hva kravet til kvalitetsarbeidet er. Ordlyden «tilfredsstillende» er lik som for NOKUT sitt tilsyn med kvalitetsarbeidet ved fagskoler, og terskelen skal tolkes likt.

Dersom NOKUT fører tilsyn med kvalitetsarbeidet ved en fagskole som har fått en institusjonsakkreditering og kommer til at det ikke er tilfredsstillende, har NOKUT

⁴ Regjeringen, «Høring Forslag til endringer i lov og forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning» (2023), <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-endringer-i-lov-og-forskrift-om-hoyere-yrkesfaglig-utdanning/id2984873/>, hentet 6. juni 2024.

⁵ Regjeringen, «Høring Endringer i studiekvalitets- og studietilsynsforskriften – Nye krav institusjonsakkreditering og kvalitetsarbeid» (2024), <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-endringer-i-studiekvalitets-og-studietilsynsforskriften-nye-krav-institusjonsakkreditering-og-kvalitetsarbeid.-og-sa-trenger-dere-ogsaa-et-ingress-fra-meg/id3040912/>, hentet 11. juni 2024.

hjemmel i fagskoleloven § 5 b til å trekke tilbake institusjonsakkrediteringen. Da må NOKUT først ha gjennomført nytt tilsyn etter rettefristens utløp og konkludert med at kvalitetsarbeidet fortsatt ikke er tilfredsstillende.

NOKUT har foreløpig gjennomført få tilsyn med kvalitetsarbeidet ved fagskoler. Et vilkår om at kvalitetsarbeidet skal være tilfredsstillende, vil derfor kreve at NOKUT vurderer kvalitetsarbeidet ved de fleste av fagskolene som kan søke om institusjonsakkreditering i dag. Dersom NOKUT etter hvert fører tilsyn med kvalitetsarbeidet ved flere fagskoler, vil dette vilkåret kreve mindre ressurser ved behandlingen av søknader om institusjonsakkreditering. Uavhengig av om kvalitetsarbeidet vurderes som vilkår for institusjonsakkreditering eller som en del av et tilsyn vil det kreve at NOKUT bruker ressurser på dette. Se nærmere om økonomiske og administrative konsekvenser i punkt 5.

Departementet foreslår

- at fagskolens kvalitetsarbeid skal være tilfredsstillende.

Se forslag til § 50 fjerde ledd.

3.9 Læringsmiljøutvalg

Departementet foreslår å stille vilkår om at fagskolen må ha et læringsmiljøutvalg. Læringsmiljøutvalget skal bidra til at bestemmelsene om læringsmiljøet i fagskoleloven § 15 blir fulgt, og skal sikre studentenes medvirkning i prosessene som berører læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalget erstatter ikke muligheten studentene ved en fagskole har til å opprette studentorganer og fagskolens plikter overfor studentorganene, men er et supplement til reglene om studentmedvirkning i fagskoleloven § 14.

Læringsmiljøutvalget skal delta i planleggingen av tiltak som gjelder læringsmiljø, og følge utviklingen nøye i spørsmål som angår studentenes sikkerhet og velferd. Videre skal fagskolen holde læringsmiljøutvalget orientert om klager som fagskolen mottar fra studenter som gjelder læringsmiljøet, og utvalget skal kunne gi uttalelser om disse. Læringsmiljøutvalget skal også gjøres kjent med pålegg og andre enkeltvedtak som Arbeidstilsynet treffer.

I universitets- og høyskoleloven § 10-10 er det et tilsvarende krav om læringsmiljøutvalg for høyere utdanningsinstitusjoner. I fagskolesektoren er læringsmiljøutvalg nytt. Derfor foreslår departementet å angi i forskrift hva læringsmiljøutvalgets oppgaver skal være, at det skal holdes orientert om klager om læringsmiljøet og hvilke rapporteringslinjer som skal følges. Departementet foreslår at læringsmiljøutvalget skal rapportere direkte til styret, og at det hvert år skal avgi rapport om fagskolens arbeid med læringsmiljø. Styret kan gi andre oppgaver til læringsmiljøutvalget i tillegg til de som er nevnt.

Departementet foreslår at læringsmiljøutvalg skal inkludere representanter fra de faglig ansatte, administrativt ansatte og studenter, og at minst halvparten skal være studenter. Forslaget innebærer at læringsmiljøutvalg skal ledes av en faglig ansatt eller student utpekt av rektor. Dersom utvalget består av flere enn én faglig ansatt og én administrativt

ansatt, må det også bestå av flere enn to studenter, for å sikre at minst halvparten av utvalget er studenter.

Departementet foreslår

- at fagskolen skal ha et læringsmiljøutvalg
- at læringsmiljøutvalget reguleres i en egen paragraf, som omfatter læringsmiljøutvalgets oppgaver, orientering om klager om læringsmiljøet, rapporteringslinjer og hvem som skal være representert i læringsmiljøutvalget.

Se forslag til § 50 andre ledd og § 51.

3.10 Positiv egenkapital

En stabil og god økonomi er en viktig faktor for at en fagskole skal kunne sikre gode fasiliteter og et solid fagmiljø, som igjen bidrar til at fagskoleutdanningene er av god kvalitet. En stabil økonomi er en forutsetning for at fagskolen kan ha en forutsigbar drift og dermed også kan arbeide for å opprettholde og videreutvikle kvaliteten på utdanningene ved fagskolen. Dette er igjen forutsetninger for at en fagskole skal kunne forvalte fullmakten en institusjonsakkreditering gir på en god måte.

Departementet foreslår å stille vilkår om at fagskolen må ha positiv egenkapital det siste avsluttede regnskapsåret før den søker om institusjonsakkreditering. Egenkapitalen det siste avsluttede regnskapsåret gir et øyeblikksbilde på den økonomiske situasjonen til fagskolen. Det er følgelig ingen garanti for at fagskolen kommer til å ha stabil økonomi i framtiden. Det gir imidlertid en indikasjon på de økonomiske forholdene, og en negativ egenkapital kan tilsi at fagskolen på det tidspunktet ikke har en god nok økonomi til å kunne forvalte fullmaktene som følger med institusjonsakkreditering på en god måte.

Fylkeskommunale fagskoler har imidlertid ikke en egenkapital løsrevet fra fylkeskommunens øvrige virksomhet. Egenkapitalen til fylkeskommunen kan ikke splittes på de ulike virksomhetene, slik som en fagskole. For de statlige fagskolene gjelder statlige regnskapsprinsipper. Etersom de offentlige fagskolene organiseres og finansieres på en måte som gjør det uegnet å vurdere egenkapitalen, foreslår departementet at vilkåret kun skal gjelde private fagskoler.

Departementet foreslår

- at private fagskoler må kunne vise til positiv egenkapital det siste avsluttede regnskapsåret før de søker om institusjonsakkreditering.

Se forslag til § 50 tredje ledd.

3.11 Helhetlig vurdering av evne til å forvalte fullmaktene

Innledning

Det overordnede hensynet bak samtlige av vilkårene for institusjonsakkreditering er at fagskolen på en god måte skal være i stand til å forvalte fullmaktene som institusjonsakkrediteringen gir. I utgangspunktet skal vilkårene som allerede er nevnt sikre

dette. Departementet mener likevel at det kan være behov for å stille et tilleggsvilkår om at fagskolen etter en helhetlig vurdering må anses å være i stand til å forvalte fullmaktene som institusjonsakkrediteringen gir på en god måte. Vilkåret åpner for at NOKUT kan vurdere alle sidene av fagskolens virksomhet. Det gir rom for NOKUT til å utøve skjønn, samtidig som det er noen retningslinjer i form av særlig aktuelle vurderingsmomenter.

Til sammenligning har det vært et tilsvarende vilkår for institusjonsakkreditering av universiteter og høyskoler i flere år. Departementet foreslår å videreføre vilkåret for universiteter og høyskoler med noen justeringer i høringen om endringer i studiekvalitets- og studietilsynsforskriften.⁶ Selv om departementet foreslår et tilsvarende vilkår for institusjonsakkreditering av fagskoler, vil den helhetlige vurderingen av om en fagskole på en god måte er i stand til å håndtere en institusjonsakkreditering nødvendigvis være noe annerledes siden sektorene ikke er identiske.

Vurderingsmomentene

Departementet foreslår å framheve i forskriften enkelte vurderingsmomenter som særlig relevante ved vurderingen av om fagskolen kan anses å være i stand til å forvalte en institusjonsakkreditering på en god måte. Disse momentene er fagskolens strategi, organisering, kvalitetsarbeid og resultater.

For å kunne forvalte en institusjonsakkreditering på en god måte, er det viktig å ha rammene på plass ved å ha en god organisering av fagskolen. Det omfatter blant annet at fagskolen har et velfungerende styre og en lokal klagenemnd, jf. fagskoleloven kapittel 3 og § 20. Et godt studentdemokrati er også en viktig forutsetning for å ha en velfungerende fagskole, og styret har ansvar for å legge forholdene til rette for dette, jf. fagskoleloven § 14. Alle disse forholdene kan bidra til at fagskolen tilbyr utdanning av god kvalitet.

En annen side ved organiseringen er administrasjonen ved fagskolen. Departementet foreslår ikke minstekrav til konkrete former for kompetanse, men framhever at det er fagskolens ansvar å enten selv besitte eller innhente nødvendig kompetanse til å kunne overholde regelverket. Med brede fullmakter til å akkreditere utdanninger selv, er dette særlig viktig. En type kompetanse det kan være behov for er juridisk kompetanse, slik at fagskolen kan tolke, anvende og overholde regelverket. En fagskole kan eksempelvis ha juridisk kompetanse i administrasjonen eller tilgang til juridisk kompetanse andre steder, slik som i fylkeskommunens administrasjon for fylkeskommunale fagskoler. Det er ikke gitt at alle fagskoler har behov for samme kompetanse, og det avgjørende er ikke hvordan fagskolen sikrer tilgang på kompetansen. Det som er avgjørende er at fagskolen enten selv besitter eller innhenter nødvendig kompetanse, slik at fagskolen er i stand til å utføre de pliktene fagskolen er pålagt gjennom lov og forskrift.

God skjønnsutøvelse

⁶ Regjeringen, «Høring Endringer i studiekvalitets- og studietilsynsforskriften – Nye krav institusjonsakkreditering og kvalitetsarbeid» (2024), <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-endringer-i-studiekvalitets-og-studietilsynsforskriften-nye-krav-institusjonsakkreditering-og-kvalitetsarbeid.-og-sa-trenger-dere-ogsaa-et-ingress-fra-meg/id3040912/>, hentet 11. juni 2024.

En helhetlig vurdering innebærer nødvendigvis utøvelse av skjønn. Skjønn åpner for å utvise rimelighet i den konkrete vurderingen. Det at søknaden vurderes av en sakkyndig komité er et argument for å inkludere kvalitative, skjønnspregede vurderinger.

En risiko ved bruk av skjønn er at det kan skape usikkerhet og mindre forutsigbarhet for fagskolene når de søker om institusjonsakkreditering. Hvis adgangen til å bruke skjønn blir for vid, kan det i tillegg øke risikoen for myndighetsmisbruk og føre til at NOKUT opplever større press fra markedsaktører til å ta en avgjørelse i den ene eller andre retningen.

Vurderingen skal som hovedregel fokusere på de vurderingsmomentene som er skissert, selv om vurderingen ikke er begrenset til disse. I tillegg er det en begrensning på skjønnen i vilkåret i at fagskolen må anses å kunne forvalte fullmaktene «*på en god måte*». Det vil si at søknaden i sin helhet skal vise at fagskolen vil kunne forvalte fullmaktene på en god måte. Det innebærer at fagskolen skal ha gode rutiner for å håndtere avvik og forbedre seg. Samtidig gir terskelen «*på en god måte*» rom for å ta i betraktning utviklingstrekk i sektoren slik at momentene og vektningen av dem i den helhetlige vurderingen utvikler seg i takt med det.

Siden vilkåret legger opp til en vurdering av forholdene ved den enkelte fagskole, åpner den for mangfold blant fagskolene som kan få institusjonsakkreditering. Det er fordi en fagskole kan være organisert på ulike måter og fremdeles være i stand til å forvalte fullmaktene på en god måte.

Selvstendig vilkår

Vilkåret om en helhetlig vurdering innebærer ikke en lemping av hva som må til for å oppfylle de andre konkrete vilkårene. En helhetlig vurdering vil ikke kunne føre til en akkreditering hvis ett eller flere av de andre vilkårene ikke er oppfylt. En helhetlig vurdering som et selvstendig grunnlag for å anbefale eller ikke anbefale akkreditering vil særlig ha betydning der en søker så vidt oppfyller ett eller flere av de andre vilkårene. Et avslag på dette grunnlaget må være godt begrunnet.

Departementet foreslår

- at fagskolen etter en helhetlig vurdering må anses å være i stand til å forvalte fullmaktene som institusjonsakkrediteringen gir på en god måte.
- at relevante momenter i vurderingen er fagskolens strategi, organisering, kvalitetsarbeid og resultater.

Se forslag til § 50 tiende ledd.

4 Departementets vurdering og forslag til saksbehandlingsregler

4.1 Oppnevning av sakkyndige og grunnlag for avvisning og avslag uten sakkyndige

Fagskoleforskriften § 46 første ledd gir anvisning på når NOKUT skal oppnevne sakkyndige ved akkreditering og tilsyn. I første ledd bokstav a står det at NOKUT skal oppnevne sakkyndige for å gjennomføre vurderinger ved akkreditering av fagskoleutdanning og fagområde, med mindre kravene i § 47 andre ledd og § 48 andre ledd er oppfylt. Departementet foreslår at tilsvarende regel bør gjelde for vurdering av en søknad om institusjonsakkreditering.

Departementet foreslår samtidig å innføre en hjemmel for NOKUT til å avvise eller avslå søknader om institusjonsakkreditering uten å oppnevne sakkyndige. Dersom søknaden har mangler som gjør den uegnet for sakkyndig behandling, bør NOKUT kunne avvise søknaden, og dersom den klart ikke oppfyller vilkårene for institusjonsakkreditering, bør NOKUT kunne avslå søknaden. Forslaget til hjemmel tilsvarende hjemlene i fagskoleforskriften § 47 andre ledd og § 48 andre ledd, som gjelder for søknader om akkreditering av fagskoleutdanninger og fagområder. For å forenkle de nevnte paragrafene i fagskoleforskriften foreslår departementet at hjemlene for å avvise og avslå søknader uten å oppnevne sakkyndige samles i ny § 46 a.

Ordlyden i § 46 første ledd bokstav b om oppnevning av sakkyndige ved tilsyn med om vilkårene for akkreditering er oppfylt, omfatter allerede etter dagens regler også institusjonsakkreditering. Departementet mener derfor at det ikke er nødvendig å foreslå endringer i denne regelen.

Departementet foreslår

- at NOKUT skal oppnevne sakkyndige ved vurdering av søknad om institusjonsakkreditering.
- at NOKUT kan avvise en søknad uten å oppnevne sakkyndige, dersom søknaden er uegnet for sakkyndig vurdering.
- at NOKUT kan avslå en søknad uten å oppnevne sakkyndige, dersom søknaden klart ikke oppfyller vilkårene for institusjonsakkreditering.

Se forslag til endringer i § 46 første ledd bokstav a og ny § 46 a.

4.2 Dokumentasjon

En fagskole som søker om institusjonsakkreditering, har i utgangspunktet ansvaret for å dokumentere at vilkårene er oppfylt. Det gjelder også vilkåret om at fagskolen etter en helhetlig vurdering må anses å være i stand til å forvalte fullmaktene på en god måte. Siden dette vilkåret gjelder alle sider ved fagskolens virksomhet, vil det være behov for at det konkretiseres hvilken dokumentasjon som er nødvendig, og det er ikke gitt at det vil

være den samme dokumentasjonen for alle fagskoler. Det er fordi det kan være ulike sider av virksomheten som krever nærmere undersøkelser ved de ulike fagskolene. NOKUT kan gi veiledning om hvilken dokumentasjon fagskolene må og bør sende inn sammen med søknaden. For eksempel kan det være en liste med dokumentasjon som alle fagskoler må sende inn, i tillegg til en liste over dokumentasjon som det kan være aktuelt for NOKUT å be om senere ved behandlingen av søknaden. Departementet mener at det ikke er nødvendig å fastsette dette i fagskoleforskriften.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

De største økonomiske og administrative konsekvensene ved innføringen av ordningen med institusjonsakkreditering av fagskoler vil ligge hos NOKUT. Innføringen av ordningen vil kreve at NOKUT utvikler saksbehandlingsprosedyrer for institusjonsakkreditering av fagskoler, samt utarbeider veiledningsmateriale, gjennomfører ulike veiledningstiltak og utvikler søknadsskjema og maler som skal brukes i forbindelse med søknader, og maler til bruk i saksbehandlingsprosessen. Dette vil kreve økt kapasitet hos NOKUT.

Videre vil innføringen av ordningen kreve økte ressurser til behandling av søknadene, noe som også vil innebære honorarer til sakkyndige. Spesielt vil vilkåret om tilfredsstillende kvalitetsarbeid være ressurskrevende for NOKUT. Vilkåret innebærer at NOKUT må vurdere fagskolens kvalitetsarbeid og om kvalitetsarbeidet oppfyller kravene som er stilt i lov og forskrift. Selv om det ikke innebærer at NOKUT må ha gjennomført tilsyn med kvalitetsarbeidet, vil vurderingen ha klare likhetstrekk med tilsyn siden kravet til at kvalitetsarbeidet skal være «tilfredsstillende» er det samme.

På lengre sikt vil en innføring av ordningen med institusjonsakkreditering kunne føre til at NOKUT mottar færre søknader om akkreditering av fagområder, og færre søknader om akkreditering fra fagskoler som ønsker å opprette utdanninger utenfor fagområdeakkrediteringene de har. Dette kan frigjøre ressurser til tilsynsvirksomhet.

Fagskolene som søker om institusjonsakkreditering, vil måtte bruke ressurser på arbeidet med søknaden. Flere av vilkårene som foreslås for å få institusjonsakkreditering, vil kunne medføre merkostnader for fagskolene dersom de ikke oppfyller dem i dag. Det er verken et mål eller et krav at alle fagskoler skal ha institusjonsakkreditering, og det er opp til den enkelte fagskole å avgjøre hvorvidt de skal søke om slik akkreditering.

Når fagskolene har fått institusjonsakkreditering, vil de kunne spare tid ved at de ikke trenger å søke NOKUT om akkreditering av utdanninger eller flere fagområder, og vente på svar på søknadsbehandlingen. Fagskolene vil imidlertid måtte bruke ressurser på å akkreditere egne utdanninger, slik fagskoler med fagområdeakkreditering allerede gjør i dag.

6 Forslag til endringer i forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning

I forskrift 11. juli 2019 nr. 1005 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) foreslås følgende endringer:

§ 46 første ledd bokstav a skal lyde:

- (1) NOKUT skal oppnevne sakkyndige for å gjennomføre vurdering ved:
 - a. akkreditering av fagskoleutdanning, *fagområde og institusjon, med mindre det er grunnlag for å avvise eller avslå søknaden etter § 46 a.*

Ny § 46 a skal lyde:

§ 46 a Avvisning og avslag på søknad om akkreditering uten å oppnevne sakkyndige

- (1) NOKUT kan avvise en søknad om akkreditering uten å oppnevne sakkyndige dersom søknaden har mangler som gjør den uegnet for sakkyndig vurdering.
- (2) NOKUT kan avslå en søknad om akkreditering uten å oppnevne sakkyndige dersom søknaden klart ikke oppfyller vilkårene for akkreditering.

§ 47 andre ledd oppheves.

§ 48 andre ledd oppheves.

§ 50 skal lyde:

§ 50 Vilkår for institusjonsakkreditering

- (1) For å få institusjonsakkreditering må fagskolen ha erfaring med fagområdeakkrediteringer. Det innebærer at fagskolen på søknadstidspunktet må
 - a. ha minst to fagområdeakkrediteringer
 - b. selv ha akkreditert minst to utdanninger fordelt på ulike fagområder
 - c. på en tilfredsstillende måte ha uteksaminert minst to kull med studenter fra hver av utdanningene nevnt i bokstav b.
- (2) Fagskolen skal ha et læringsmiljøutvalg, jf. § 51.
- (3) En privat fagskole må ha positiv egenkapital det siste avsluttede regnskapsåret før den søker om institusjonsakkreditering.
- (4) Fagskolens kvalitetsarbeid må være tilfredsstillende.
- (5) Fagskolens samlede fagmiljø skal oppfylle følgende krav:

- a. [Alternativ 1] Minst 50 prosent av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte.
 - a. [Alternativ 2] En tilstrekkelig andel av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal være fast ansatte ved fagskolen.
 - b. En tilstrekkelig andel av fagskolens undervisere eller undervisningsårsverk skal ha utdanningsfaglig utdanning.
 - c. Fagmiljøet må gjennomføre nødvendig faglig og pedagogisk utviklingsarbeid.
 - d. Fagmiljøet skal delta i relevante regionale, nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk.
- (6) Fagskolens primærvirksomhet skal være utdanning og den skal være tydelig avgrenset fra eventuell annen virksomhet.
- (7) Fagskolen må delta i garanti- eller forsikringsordning som sikrer studenter refusjon av innbetalte skolepenger dersom fagskolen frivillig eller pålagt stanser en fagskoleutdanning og dette medfører at noen studenter ikke får fullført utdanningen etter oppsatt plan. Garanti- eller forsikringsordningen skal dekke innbetalte skolepenger for fagskoleutdanninger som enten blir avbrutt eller ikke starter.
- (8) Fagskolen skal ha en strategi som inkluderer mål og tiltak for hvordan fagskolen vil utvikle utdanningsporteføljen.
- (9) Fagskolens system for kvalitetssikring skal vise prosedyrer for hvordan fagskolen akkrediterer nye utdanninger og gjennomfører vesentlige endringer i eksisterende utdanninger.
- (10) Fagskolen må etter en helhetlig vurdering anses å være i stand til å forvalte fullmaktene som institusjonsakkrediteringen gir på en god måte. Relevante momenter i vurderingen er blant annet fagskolens strategi, organisering, kvalitetsarbeid og resultater.

§ 51 skal lyde:

§ 51 Læringsmiljøutvalg

- (1) Et læringsmiljøutvalg skal bidra til at bestemmelsene i fagskoleloven § 15 blir fulgt, og sikre studentenes medvirkning i prosessene som berører læringsmiljøet. Utvalget skal delta i planleggingen av tiltak som gjelder læringsmiljø, og følge utviklingen nøye i spørsmål som angår studentenes sikkerhet og velferd. Styret kan også tillegge utvalget andre oppgaver.
- (2) Læringsmiljøutvalget skal holdes orientert om klager som fagskolen mottar fra studenter som gjelder læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalget skal kunne gi uttalelser om disse klagene. Læringsmiljøutvalget skal gjøres kjent med pålegg og andre enkeltvedtak som Arbeidstilsynet treffer.
- (3) Læringsmiljøutvalget rapporterer direkte til styret, og skal hvert år avgi rapport om fagskolens arbeid med læringsmiljø.

(4) Læringsmiljøutvalget skal bestå av representanter fra faglig ansatte, administrativt ansatte og studenter. Læringsmiljøutvalget skal ledes av en faglig ansatt eller student utpekt av rektor, og bestå av minst halvparten studenter.

Saksnr: 2022/486-183
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Styret for Fagskulen Vestland	VS 02/25	24.01.2025

Akkreditering av ny utdanning: Fartøyvern

Forslag til vedtak

1. Styret vedtek å akkreditere utdanninga «Fartøyvern» (60 stp).
2. Utdanninga vert akkreditert som stadbasert med nettstøtte.
3. Utdanninga vert akkreditert med studiestad Nordnes.

Samandrag

Fagskulen har utvikla og gjennomført sakkunnig vurdering av utdanninga «Fartøyvern» 60 stp. Utdanninga skal gi studenten handverkskompetanse på høgt nivå innan tradisjonell fartøybygging, primært i tre. Studenten skal også ha kunnskap og ferdigheiter til å vurdere verdigrunnet rundt fartøyet som kulturminne og samstundes kjenne lovverk og regelverk som regulerer arbeid på verneverdige/ freda fartøy. Sakkunnig komité tilrår at utdanninga vert akkreditert.

Torbjørn Mjelstad
rektor

Adeline Berntsen Landro
prorektor

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Fartøyvern studieplan til akkreditering
- 2 Skjema for arbeidet i sakkyndig komite

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Fagskulen har utvikla og gjennomført sakkunnig vurdering av utdanninga «Fartøyvern» 60 stp. (Sjå studieplan i vedlegg 1). Utdanninga skal gi studenten handverkskompetanse på høgt nivå innan tradisjonell fartøybygging, primært i tre. Studenten skal også ha kunnskap og ferdigheiter til å vurdere verdigrunnlaget rundt fartøyet som kulturminne og samstundes kjenne lovverk og regelverk som regulerer arbeid på verneverdige/ freda fartøy.

Fartøyvern som fagområde har fått auka merksemd dei siste åra. Forvaltninga på nasjonalt nivå og på fylkesnivå bidreg til å løfte fram fartøyvern som eit satsingsområde. Forskrift om tilskot til fartøyvern seier noko om krav til kompetanse for dei som utfører arbeid på freda fartøy, og det vert såleis viktig å ha eit kompetansetilbod innan området.

Fartøyvernsentra i Norge med Hardanger Voss museum i spissen (Fartøyvernsenteret) har stor aktivitet. Det same gjeld for fleire private verksemdar. Prosjektgruppa er kjend med marknaden innan fagområdet og ser at omfanget av fartøy som treng restaurering og vedlikehald er så stort at det er behov for auka kompetanse både på kort og lang sikt.

Hardanger Voss Museum, avdeling Fartøyvernsenteret er hovud samarbeidspartnar ved denne utdanninga. Fartøyvernsenteret har igjen samarbeid med lokale skipsverft og andre fartøyvernsenter (nasjonalt og internasjonalt). Utdanninga er utarbeide i tett samarbeidet med fagmiljøet ved Fartøyvernsenteret.

Fylkeskonservator i Vestland fylkeskommune er også samarbeidspartnar, både gjennom fagskulen og Fartøyvernsenteret. Fartøyvernsenteret er også i tett dialog med Riksantikvaren (tilskotsgjevar).

Sakkunnig komité har bestått av:

- Morten Pedersen, rådgjevar, Kulturminneforvaltninga, Trøndelag fylkeskommune
 - Har bachelor innan Tradisjonelt bygghandverk frå NTNU, og er også utdanna tømrrar og trebåtbygger.

- Frode Hjertnes, Lektor, avdeling for bygg ved Fagskulen Vestland
 - Er utdanna siviløkonom frå NHH og har Praktisk pedagogisk utdanning samt ein master i organisasjon og leiing.

Sakkunnig komité har i sin rapport (vedlegg 2) tilrådd at utdanninga vert godkjent og akkreditert. Det er ikkje sett spesielle vilkår for tilrådinga, men det er gitt nokre tilrådingar som fagskulen kan følgje opp.

Tilrådingane er som følgjer:

- Fagskulen bør vere tydeleg med søkjarar om kva som inngår i studiet av di søkjarar med kompetanse innan stål også kan få opptak, og faglitteratur må såleis også tilpassast denne gruppa.
- Fagskulen bør spisse opptakskrava noko i høve til kva fagbrev som er aktuelle. Det er lista opp ulike mekanikarfag og dette kan til dømes også vere innan tunge køyretøy.
- Fagskulen bør vurdere å nytte sensorar med kompetanse på fagskulenivå om det er høveleg.

Fagskulen har vurdert tilrådingane om å spisse opptakskrava, og forstår kva komiteen meiner, men har likevel vurdert det slik at fagskulen fokuserer på å bygge tverrfagleg kompetanse i høve til fartøyvernutdanning. Dei øvrig tilrådingane vil fagskulen følgje.

Om utdanninga

Utdanninga «Fartøyvern» kombinerer teori og praksis innan restaurering, vedlikehald og forvaltning av historiske fartøy som flytande kulturminne. Utdanninga byggjer på maritime handverksfag frå skipstømring til moderne metodar, og studentane gjennomfører ei komplett byggeprosess der dei bygger eit nytt fartøy frå grunnen av.

Studiet er tilpassa fagpersonar innan tre- og metallfag som trebåtbygging, smedfag, platearbeid og liknande, med fokus på tverrfagleg samarbeid. Bestått utdanning kvalifiserer til arbeid med restaurering, prosjektleiing og opplæring innan verftsindustri, fartøyvernsenter, museumssektoren og offentleg kulturvern.

Læringsutbytte

Gjennom studiet skal studentane oppnå følgjande læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om begreper, prosesser, viktige dokument (beslutningsdokument, restaureringsplaner osv.) og verktøy som brukes innanfor fartøyvern og restaurering
- har kunnskap om lover forskrifter, internasjonale konvensjoner samt nasjonale føringer og retningslinjer innanfor kulturminnevernet
- kjenner måten tradisjonelle båtbyggeteknikker utføres på og hvordan disse og aktuelle materialer brukes i restaurerings- og vernesammenheng
- har praktisk og teoretisk kunnskap om hvordan materialer sorteres, lagres og velges ut for vidare bearbeiding og hvordan materialer måles og merkes
- kan oppdatere sin faglige kompetanse innanfor kulturminnevern og restaurering med faglitteratur, teknisk dokumentasjon og relevante fora innanfor bransjen
- forstår betydning av kulturminnevernet og dets historiske utvikling.

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke kunnskap om forholdet mellom tradisjonell materialbruk og arbeidsteknikk i utføringen av restaurering
- kjenner til og kan forholde seg til de lover og forskrifter som gjelder for fartøyvernet
- kan planlegge og utføre grunnleggende tradisjonelle byggeteknikker
- kan stå for utvalg og bearbeiding av materialer og framstille deler med bruk av tradisjonelle verktøy og arbeidsprosesser
- kan velge ut, framstille og bruke egnet verktøy under de ulike trinnene i materialbearbeidingen og restaureringen
- kan bruke ulike metoder for konstruksjon, måling og merking
- kan kartlegge og identifisere relevante problemstillinger (eksempelvis, tilstand, årsaker til skader, materialkvalitet, bearbeidingsmåter m.m.) og behov for iverksetting av tiltak ved restaureringsarbeid
- kan utarbeide en restaureringsplan og planlegge deler av en restaureringsjobb på fartøy gjennom valg av materialer, verktøy og arbeidsrekkefølge
- kan utføre og lede håndverksstyrte restaureringsarbeid på fartøy

Generell kompetanse

Studenten

har tilegnet seg en grunnleggende forståelse for sammenhengen mellom utføringen av tradisjonelle båt- og skipsbyggingsteknikker, hvordan bruken av teknikker og aktuelt materiale er en del av restaurerings- og vernevirksomheten

- har utviklet etisk bevissthet overfor håndverk og restaurering
- kan reflektere over fagets historie og innhold, sammen med andre fagutøvere
- kan utvikle gode løsninger for utførelsen av arbeid på ulike fartøytyper overfor oppdragsgivere
- kan tilegne seg fagkunnskap teoretisk og praktisk gjennom litteraturstudier, utprøving, dokumentasjon osv.

Opptaksgrunnlag

Relevant yrkesutdanning:

Fagbrev/svennebrev som gir grunnlag for opptak er:

Trebåtbyggerfag, møbelsnekker, treskjerfag, treskjærefag, tømrefag, trevare- og bygginnredningsfag, smedfag, komposittbåtbyggerfag, platearbeiderfaget, modellbyggerfaget, ulike mekanikerfag.

Realkompetansevurdering:

Søkere som ikke fyller de generelle opptakskravene, og som har fylt 23 år, kan søke om opptak på grunnlag av realkompetanse. Realkompetanse er all den kompetansen en person har skaffet seg gjennom utdanning, praktisk yrkeserfaring og deltagelse i organisasjoner mm.

Organisering

Studiet er nettstøtta på deltid over 2 år fordelt på 4 semester. Kvant semester gir 15 stp., og samanlagt gir studiet 60 stp. Dette omfattar om lag 1750 timer (klokketimar) totalt, både undervisningstimar og studentarbeidstimer (normert tid).

Det vert lagt opp til tre obligatoriske vekesamlingar per semester, til saman 12 samlingar.

Hovudstadiestad for utdanninga er studiestad Nordnes. Det vil bli haldt samlingar på Hardanger og Voss museum, avd. Hardanger fartøyvernssenter i Norheimsund.

Vedtakskompetanse

Fagskular som har akkreditering for fagområde, kan sjølv akkreditere nye fagskuleutdanningar innan det akkreditere fagområdet, jf. fagskuleforskrifta § 48 (3). Styret ved fagskulen skal fastsetje plan for innhaldet i utdanninga, og bestemme korleis planen skal verte gjennomført, jf. fagskulelova § 17 første ledd.

Konklusjon

Rektor vil tilrå at styret akkrediterer utdanninga «Fartøyvern», 60 studiepoeng med utdanningsform stadbasert med nettstøtte, ved studiestad Nordnes.

02.11.2023

**Studieplan for
fagskoleutdanning i:
«Fartøyvern»
60 studiepoeng
2-årig nettstøttet utdanning**

Fagskolen i Vestland, studiested Nordnes, Bergen

Del 1

Om studiet

Studiet «Fartøyvern» dekker fagområder innen verftsindustri og musealt arbeid der historiske fartøy av tre og stål restaureres, vedlikeholdes og forvaltes som flytende kulturminner. Fagområdet er teoretisk og praktisk fundert innen de maritime håndverksfagene slik de har vokst frem innen skipstømring og fartøybygging, med tradisjoner helt tilbake til vikingtid og fremover, til nye materialer og produksjonsmetoder overtok fra 1950-tallet.

Pedagogisk vektlegges læring gjennom praktisk arbeid, praksisbasert teori og håndverksteori. Opplæringen spenner fra grunnleggende til mer komplekse arbeidsoperasjoner innenfor feltet, og sentralt i fagplanen er at studentene gjennomgår en byggeprosess, dvs. bygger et nytt fartøy fra grunnen av.

Utdanningen er rettet mot personer som har kompetanse innenfor trebåtbyggerfag, møbelsnekker, tredreierfag, treskjærerfag, tømrerfag, trevare- og bygginnredningsfag. Utdanningen vil også være relevant for personer som har kompetanse innen smedfag, komposittbåtbyggerfag, platearbeiderfaget, modellbyggerfaget og ulike mekanikerfag. Studiet er tilrettelagt for at ulike fagområder kan tilpasse oppgaveløsning og prosjektarbeid til eget fagfelt innenfor rammene av læreutbyttebeskrivelsene i studieplanen. Dette støtter viktigheten av tverrfaglighet innen fartøyvern, med mål om å utdanne godt kvalifiserte håndverkere til restaurering av fartøy og båter. Utdanningen vil også bidra til å bygge videre på fundamentet for fartøyvern som eget fag.

Bestått utdanning kvalifiserer til utføring og ledelse av arbeid som omfatter tilstandsbeskrivelser, planlegging og utførelse av restaurering/byggeoppdrag i privat og offentlig regi, innen verftsindustri og nasjonale fartøyvernssenter og andre båtbyggeri.

Utdanningen kan også benyttes i arbeid knytta til opplæring av elever i videregående skole og av lærlinger og arbeid i museumssektoren og i kulturvernarbeidet i kommunal, fylkeskommunal og statlig regi.

Utdanningen er administrativt lagt til Fagskulen Vestland sitt studiested på Nordnes i Bergen, men samlingene vil være organisert ved Hardanger Fartøyvernssenter i Norheimsund. Det legges opp til tre obligatoriske ukesamlinger per semester, til sammen 12.

Studiet er et nett- og samlingsbasert deltidsstudium som går over to år, og gir 60 studiepoeng i uttelling.

Overordnet læringsutbytte for Fartøyvern

Læringsutbyttebeskrivingene viser det kandidatene skal kunne etter fullført fagskoleutdanning i fartøyvern, i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Det overordnede målet for utdanningen er å utdanne fagfolk med dokumentert kompetanse innen faget som sikrer at restaureringsoppdrag utføres etter kulturmiljøforvaltningens retningslinjer.

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om begreper, prosesser, viktige dokument (beslutningsdokument, restaureringsplaner osv.) og verktøy som brukes innenfor fartøyvern og restaurering
- har kunnskap om lover forskrifter, internasjonale konvensjoner samt nasjonale føringer og retningslinjer innenfor kulturminnevernet
- kjenner måten tradisjonelle båtbyggeteknikker utføres på og hvordan disse og aktuelle materialer brukes i restaurerings- og vernesammenheng
- har praktisk og teoretisk kunnskap om hvordan materialer sorteres, lagres og velges ut for videre bearbeiding og hvordan materialer måles og merkes
- kan oppdatere sin faglige kompetanse innenfor kulturminnevern og restaurering med faglitteratur, teknisk dokumentasjon og relevante fora innenfor bransjen
- forstår betydning av kulturminnevernet og dets historiske utvikling.

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke kunnskap om forholdet mellom tradisjonell materialbruk og arbeidsteknikk i utføringen av restaurering
- kjenner til og kan forholde seg til de lover og forskrifter som gjelder for fartøyvernet
- kan planlegge og utføre grunnleggende tradisjonelle byggeteknikker
- kan stå for utvalg og bearbeiding av materialer og framstille deler med bruk av tradisjonelle verktøy og arbeidsprosesser
- kan velge ut, framstille og bruke egnet verktøy under de ulike trinnene i materialbearbeidingen og restaureringen
- kan bruke ulike metoder for konstruksjon, måling og merking
- kan kartlegge og identifisere relevante problemstillinger (eksempelvis, tilstand, årsaker til skader, materialkvalitet, bearbeidingsmåter m.m.) og behov for iverksetting av tiltak ved restaureringsarbeid
- kan utarbeide en restaureringsplan og planlegge deler av en restaureringsjobb på fartøy gjennom valg av materialer, verktøy og arbeidsrekkefølge
- kan utføre og lede håndverksstyrte restaureringsarbeid på fartøy

Generell kompetanse

Studenten

02.11.2023

har tilegnet seg en grunnleggende forståelse for sammenhengen mellom utføringen av tradisjonelle båt- og skipsbyggingsteknikker, hvordan bruken av teknikker og aktuelt materiale er en del av restaurerings- og vernevirksomheten

- har utviklet etisk bevissthet overfor håndverk og restaurering
- kan reflektere over fagets historie og innhold, sammen med andre fagutøvere
- kan utvikle gode løsninger for utførelsen av arbeid på ulike fartøytyper overfor oppdragsgivere
- kan tilegne seg fagkunnskap teoretisk og praktisk gjennom litteraturstudier, utprøving, dokumentasjon osv.

Opptak og opptakskrav

Generelt om opptak

Det generelle grunnlaget for opptak til studium ved Fagskulen Vestland er enten relevant fag- eller svennebrev eller treårig yrkesfaglig opplæring.

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve.

Relevant yrkesutdanning

Fagbrev/svennebrev som gir grunnlag for opptak er:

Trebåtbyggerfag, møbelsnekker, tredreierfag, treskjærerfag, tømrerfag, trevare- og bygginnredningsfag, smedfag, komposittbåtbyggerfag, platearbeiderfaget, modellbyggerfaget, ulike mekanikerfag.

Realkompetansevurdering

Søkere som ikke fyller de generelle opptakskravene, og som har fylt 23 år, kan søke om opptak på grunnlag av realkompetanse. Realkompetanse er all den kompetansen en person har skaffet seg gjennom utdanning, praktisk yrkeserfaring og deltagelse i organisasjoner mm.

Se forskrift om opptak ved Fagskulen Vestland, 2022 §2 på www.lovdata.no for utfyllende informasjon om opptak.

Organisering av studiet

Omfang

Studiet er nettstøttet deltid over 2 år fordelt på 4 semester. Hvert semester gir 15 studiepoeng til sammen 60, som omfatter om lag 1750 timer (klokketimer) totalt, både undervisningstimer og studentarbeidstimer (normert tid).

Det legges opp til tre obligatoriske ukesamlinger per semester, til sammen 12.

Hovedstudiested for utdanningen er studiested Nordnes. Det vil holdes samlinger på Hardanger og Voss museum, avd. Hardanger fartøyvernssenter i Norheimsund.

Plan for nettstøttet utdanning:**Fordeling arbeidstimer**

Emnenavn og emnets omfang i studiepoeng	Aktivitet		Arbeidstimer
Emne A Introduksjon til fartøybygging 15 studiepoeng	Aktiviteter som foregår på samlinger		120
	Aktiviteter som foregår mellom samlinger	Egenstyrte læringsaktiviteter	330
Emne B Restaureringsfaglig praksis 1 15 studiepoeng	Aktiviteter som foregår på samlinger		120
	Aktiviteter som foregår på nett/mellom samlinger	Egenstyrte læringsaktiviteter	330
Emne C Fartøybygging 15 studiepoeng	Aktiviteter som foregår på samlinger		120
	Aktiviteter som foregår på nett/mellom samlinger	Egenstyrte læringsaktiviteter	330
Emne D Restaureringsfaglig praksis 2 15 studiepoeng	Aktiviteter som foregår på samlinger		120
	Aktiviteter som foregår på nett/mellom samlinger	Egenstyrte læringsaktiviteter	330
60 studiepoeng			1750 timer

Plan for gjennomføring av: Fartøyvern, nettstøttet studium over 2 år

Fartøyvern				Semester				
				1	2	3	4	
				Høst	Vår	Høst	Vår	
Emne		Tema	Omfang	Omfang	Omfang	Omfang	Omfang	
A	Introduksjon til Fartøybygging	Materialkunnskap	15 sp	5 sp	3 sp	2 sp		
		Verktøylære		5 sp	3 sp	2 sp		
		Materialbearbeiding		5 sp	2 sp	3 sp		
B	Restaureringsfagleg praksis 1	Konstruksjon og måleteknikk 1	15 sp	5 sp	3 sp	2 sp		
		Kjeldegrunnlag 1		5 sp	2 sp	3 sp		
		Restaureringsfilosofi 1		5 sp	2 sp	3 sp		
C	Fartøybygging	Kjøl og spant	15 sp	5 sp			3 sp	
		Bjelkar og Kne		5 sp			3 sp	
		Hud og dekk		5 sp			2 sp	3 sp
D	Restaureringsfagleg praksis 2	Konstruksjon og måleteknikk 2	15 sp	5 sp			3 sp	
		Kjeldegrunnlag 2		5 sp			2 sp	3 sp
		Restaureringsfilosofi 2		5 sp			2 sp	3 sp
Sum studiepoeng			60 sp	60 sp	15 sp	15 sp	15 sp	15 sp

Læringsformer

Studiet er praktisk orientert. Det pedagogiske prinsippet er læring gjennom praktisk arbeid og praksisbasert teori.

Fagskolen i Vestland legger til rette for læringsformer der studentene kan bruke kompetanse fra egen praksis i læringen. Prosjektarbeid med eksempeloppgaver er redskap for læring og vurdering i hvert emne i studieplanen. Problemstillinger gitt i prosjektarbeid og eksempeloppgaver vil i stor grad kunne løses gjennom tilpasning til aktivitet på egen arbeidsplass.

Tverrfaglige problemstillinger er det normale i arbeidslivet og er derfor godt egnet til å demonstrere helheten i utdanningen. Arbeid med slike problemstillinger blir sentralt i studiet. Logg og refleksjon må derfor ha en sentral plass i læringsprosessen

Arbeidsformer for nettstøttet studium

Utdanningen er et nett- og samlingsbasert deltidsstudium som går over to år. Studiet består av tre obligatoriske samlinger per semester.

Den første samlingen starter med innføring i emner og digitale verktøy. Hver samling strekker seg over én uke med 40 undervisningstimer. I tillegg vil det være ca. 8 timer hver samling dedikert til veiledning og andre aktiviteter.

Fagskolen i Vestland skal være en fremtidsrettet skole e-læring og nettstudier er en viktig del av måten vi underviser på. Dette er i tråd med digitaliseringen av samfunn- og arbeidsliv. Fagskolen i Vestland nytter primært læringsplattform (LMS) og skybasert programvare, men også webkonferanse, for samhandling i den nettbaserte undervisningen.

Hjemmearbeidet skjer som et nettbasert studentstyrt studium med læringsaktiviteter som er gitt i samråd med lærer. Det skriftlige arbeidet skal så langt mulig koples til praktisk utøvelse som dokumenteres og vurderes gjennom innleveringer knyttet til logg - og rapportskrivning, refleksjonsvideoer samt forberedelser til felles gjennomgang og fremvisning på samlingene.

Forelesning

Dette er en undervisningsform der lærer presenterer og diskuterer et faglig emne med utgangspunkt i studieplan og pensum. Det blir holdt obligatoriske forelesninger på samlingene. Nettbaserte forelesninger ved Fagskolen i Vestland kan tilbys både asynkrone og synkrone. Asynkrone forelesninger er undervisningsvideo / opptak av forelesninger som legges ut på læringsplattformen og kan sees på et passende tidspunkt.

Læringsressurser

Undervisningsmaterieell produseres eller deles av lærer og legges tilgjengelig for studentene på læringsplattform eller via skybaserte tjenester. Læringsressurser kan inkludere dokumenter, lenker til nettsider, undervisningsvideo, opptak av forelesninger m.m.

Gruppearbeid

Gruppearbeid kan være både lærer- og studentdrevet, og innebærer at mindre grupper samarbeider om løsning av en oppgave eller prosjekt. Gruppene kan samhandle via samskrivingsverktøy eller i nettmøter i et virtuelt møterom ved hjelp av webkonferanse.

Veiledning

Veiledning kan forgå både gruppevis eller mellom den enkelte student og lærer. Veiledning tilbys både under samlinger og på nett, og omfatter også praktisk veiledning i utførelse av praktisk arbeid. Via læringsplattform eller skybasert programvare får studentene tilbakemelding på studentarbeid. Tilbakemeldingen kan gis både skriftlig, og ved hjelp av videoopptak eller lydfil. Det tilbys også veiledning i sanntid via webkonferanserom hvor student og lærer kan møtes til forhåndsavtalte tidspunkt.

Egenstyrte læringsaktiviteter

Egenstyrte læringsaktiviteter er studentarbeidet utover det fastsatte undervisningstilbudet. Dette inkluderer lesing av pensumlitteratur, bruk av læringsressurser, arbeid med oppgaver, og praktiske øvinger i utførelse av håndverksteknikker. Studenter kan velge oppgaver innen sitt fagområde, i samråd med veileder. Det innebærer at studiet kan tilby opplæring som er tilpasset de ulike fagene som er representert i studentgruppen innenfor rammene gitt i læreutbyttebeskrivelsene. (For eksempel kan en mekaniker utføre mekaniske håndverksteknikker, en smed kan utføre oppgaver innen smedfaget).

Mappemetodikk

Mappemetodikk benyttes for å få bedre sammenheng og helhet i læringsprosessen. Dette oppnås ved at arbeidsoppdrag ikke er avsluttet i det øyeblikk de er levert, men at det benyttes som et ledd i læringsprosessen og som et grunnlag for veiledning til studenten om hva det må arbeides videre med.

Målet er en tettere dialog mellom lærer og student om progresjon og utvikling i læreprosessen. Det er knyttet en vurderingsmappe til hvert emne i studieplanen.

Arbeidskrav

Deltagelse i undervisningen er obligatorisk og inngår som arbeidskrav for å ha rett til vurdering i emnet. Det er krav om 80 % frammøte.

Vurdering

Emne er betegnelsen på minste enhet som skal vurderes med karakter, i tråd med praksis i annen tertiærutdanning. Studentens arbeid samles i en vurderings-mappe for hvert emne.

Vurderingene bygger på eksempeloppgaver og prosjektarbeid, spesifisert under hvert emne. Studentens kompetanse vurderes ut fra en samlet vurdering av mappen på grunnlag om studenten har tilegnet seg kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som er beskrevet i læringsutbytte.

Emneprøve gjennomføres på grunnlag av innholdet i mappen og læringen av prosjektet. Prøveformen tilpasses innholdet i emnet og kan være både muntlig og skriftlig. Eller i kombinasjon med fremvisning av studentarbeid og i forbindelse med utførelse av håndverksteknikker. Sluttvurderingen har til hensikt å dokumentere studentens læringsutbytte og oppnådde kompetanse etter endt opplæring.

Karakterskala

Vurdering gjennomføres slik at skolen kan vurdere på et sikkert grunnlag om studenten har tilegnet seg kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som er beskrevet i det overordnede læringsutbytte. Det skal benyttes bokstavkarakter fra A til F. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå eksamen. Karakteren F innebærer at emnet ikke er bestått.

Sluttdokumentasjon

Studenter som fullfører og består utdanningen vil få utdelt vitnemål og oppnår tittelen:

Fagtekniker - Fartøyvern

For at dette skal fungere godt internasjonalt, skal begrepet Vocational Diploma (VD) brukes på vitnemålet.

Vitnemålet skal inneholde:

- Emner som inngår i utdanningen.
- Omfang av emner og oppnådd karakter.
- Overordnet læringsutbytte.
- Nivå i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) 5.1 og kvalifikasjonen som ble oppnådd.
- Karaktersystemet som blir brukt og antall på studiepoeng.
- Navn på utdanning

Kunnskapsdepartementet vil gi forskrift om gradsbetegnelse. Grad for utdanningen blir oppgitt på vitnemål.

Studenter som ikke har fullført hele utdanningen, kan be om en karakterutskrift som viser fullførte og beståtte emner og ev. eksamen.

Del 2

Emner og læringsutbytte

Emne A
Introduksjon til fartøybygging
<i>15 studiepoeng</i>
Emnebeskrivelse

Emnet har følgende tema:

- Materialkunnskap
- Verktøylære
- Materilbearbeiding

Emnet skal gi forståelse og kunnskap om de ulike materialene som en restaureringshåndverker bruker i fartøyvern. Samtidig skal emnet gi ferdigheter i bruken og forståelse av funksjonen til ulike verktøy gjennom å produsere egne verktøy. Den praktiske inngangen suppleres med verktøyhistorie. Emnet tar også for seg utviklingen i bord- og plankeproduksjon med bile, øks og sag som redskap. Den videre produksjonen i verksted eller på byggeplass med ulike verktøy blir praktisert og diskutert. Det settes søkelys på hvordan tømmer skjæres for å få kvalitetsmessig best mulig utnyttelse av råstoffet og historiske varianter av dette.

Læringsutbytte emne A

Studenten:

- kjenner til norske og importerte treslag, historie, bruk og egenskaper i båt- og fartøybygging (krumvokste emner, sega stokker, røtter og greinkrok)
- kjenner til treets mekaniske egenskaper og forstår forholdet mellom krymping, svelling og fuktinnhold i treverket
- kjenner til de viktigste egenskapene til andre materialer brukt i fartøybygging som stål, aluminium, drev, bek, kitt, maling og impregneringsprodukter.
- kjenner til spenningsrekka og metallers korrosjonsegenskaper
- kjenner ulike festemidler (spiker, bolter, trenagler, skruer m.m.) sin bruk og egenskaper
- har kunnskap om råteskader og skader fra insekter og andre borende dyr i fartøy og hvordan slike forebygges og bekjempes
- kjenner til ulike typer overflatebehandling og impregnering
- kjenner det mest relevante tilfanget av verktøy som brukes i det trebåtbygging og skipsbygging og kjenner den historiske utviklingen av verktøy som øks, høvel og sag
- kjenner viktige verktøys historie i forhold til norsk båt- og skipsbyggingshistorie
- kjenner til varianter av historiske bearbeidingsmetoder

Ferdigheter

Studenten kan:

- finne fram til relevant litteratur, dokumentasjon og regelverk som er aktuelt for faginnholdet
- vurdere materialer i fartøy
- vurdere skader i fartøy og årsaken til disse
- velge ut tømmer i skogen og på sagbruket etter ønsket kvalitet og til ønsket hensikt
- kunne levere en kravspesifikasjon for materialer som skal brukes til erstatningsmaterialer ved restaurering
- sortere ut ulike materialer
- skjefte øks, sette opp øks og skarøks
- sette opp høvler, tappjern, skraper og andre eggverktøy, file langvedsag og kappsag
- lage de viktigste hjelpemidlene som fartøybyggerne har bruk for (eksempelvis hudskruer, kneppert, ku)
- sidehugge en stokk, et krumt emne eller en planke
- høvle bord og planker med håndhøvler

- økse spant etter mal, med spantevinkler
- slette med skarøks

Generell kompetanse

Studenten:

- kan vurdere materialkvalitet i eksisterende fartøy og fartøydeler
- forstår hva riktig uttak, bearbeiding, lagring og bruk betyr for kvaliteten på materialene og det ferdige resultatet
- kan lage kravspesifikasjoner og utnytte materialer som er tilgjengelige (sortering)
- kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å sette opp, bruke og vedlikeholde verktøyet slik at det fungerer tilfredsstillende i produksjonen av deler med hensyn til kvaliteten på det ferdige arbeidet
- skal kunne argumentere for valg og bruk av verktøy med hensyn til utførelsen av byggearbeidet, sett i forhold til det opprinnelige materialet
- kan bruke sine kunnskaper og ferdigheter til å framstille fartøydeler ved hjelp av tradisjonelle og/eller manuelle bearbeidingsteknikker
- kan argumentere for valg av verktøy og bearbeidingsteknikk i tilvirking av byggemateriale

Undervisningsformer
Opplæring ved praktiske øvelser og arbeid i skogen og på sagbruk, i verksted og på byggeplass. Undervisning med vurdering av eldre fartøy og fartøydeler. Forelesning og teoriundervisning knyttet til praktisk arbeid i felt og i klasserom/verksted. Veiledning via digitale verktøy mellom samlingene. Bruk av undervisningsvideo/ film
Arbeidskrav
Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsform
Ett prosjektarbeid med eksempeloppgaver som leder frem til verktøy, materialer og bearbeidingsmetoder som kan anvendes i byggingen og restaureringen av et fartøy. En prøve som reflekterer læringsutbytte av prosjektarbeidet.
Litteratur

- Hesthammer, M. (1998). Materialvalg i trefartøyer. I T. Rasmussen (Red.), Flytende kulturminner. En innføring i fartøyvern (ss. 83-108). Oslo: Riksantikvaren. Hesthammer, Morten 2008. Festemidler. I: *Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling* s 203-221. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo.
- Hesthammer, Morten 2008. Fartøybyggerens verktøy og hjelpemidler. I: *Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling* s. 169-202. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo
- Godal, J. B. (2001). *Tre til båtar*. Oslo: Landbruksforlaget.
- Kristiansen, Åsmund 2002. Tillaging av fundamentsbolter ved Halleraker mek. verkstad. Fartøyvern nr 6. Hardanger Fartøyvernssenter.
- Lee, L. (1995). *The complete guide to sharpening*. Taunton Press. – sider 6-17; 142-162; 237-240
- Mæhl, Karsten 2010. *Elektrokjemisk nedbrytning av treverk*. Fartøyvernssentrenes Fellesråds Faktaark. (2 s)
- Mæhl, Karsten 2012. *Skipsspiker som festemiddel*. Fartøyvernssentrenes Fellesråds Faktaark. (2 s)
- Mæhl, Karsten 2013. *Skruer som festemiddel*. Fartøyvernssentrenes Fellesråds Faktaark. (2 s)
- Norman, G.A. (1954), Høvelens historie. Lillehammer. De Sandvigske samlinger skrifter II – sider 13-24; 42-45; 66-93
- Oalann, T. (2012), Sletthogging med Steinar Mølster, Bergen: Norsk Handverksutvikling, Hordaland Fylkeskommune. 10 sider
- Oalann, T. (2015), Dokumentasjon og tolking av verktøyspor etter øks og bile. I. *Strilamaksel*. 10 sider
- Rasmussen, Tom 2008. Trevirke og materialbruk. I: *Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling* s 137-168. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo.
- Sandvig, A. (1931). Om bord og plankehugging før vannsagens tid og litt om hvad de gamle brukte skogen til: O. Stribolt
- Strand, J. (1998). Klinkede jern- og stålskrog. Materialvalg og istandsetting på antikvarisk grunnlag. I T. Rasmussen (Red.), Flytende kulturminner. En innføring i fartøyvern (ss. 125-152). Oslo: Riksantikvaren.
- Systad, B. & E. Jensen. (2008). *Maans Maanssens verktøykiste*. Bergen: Stiftelsen Bryggen. 48 sider

Emne B

Restaureringsfaglig praksis 1

15 studiepoeng

Emnebeskrivelse

Emnet har følgende tema:

- Konstruksjon og måleteknikk 1
- Kjeldegrunnlag 1
- Restaureringsfilosofi 1

Emnet tar for seg praktisk restaureringsarbeid på båter og fartøy, antikvarisk og kulturvernlig tankegang og praksis, og hvordan fagfeltet har endret seg over tid. Fartøyvernets prosessuelle egenart, betydningen av vedlikehold og reparasjoner for å unngå store restaureringer blir vektlagt. I de praktiske øvelsene legges det vekt på å lære seg å se og forstå ulike typer spor i form av farger, materialtyper m.m. og endringene som er gjort i et fartøy eller gjenstand. Her er

også dokumentasjon av fartøyets tekniske historie sentralt. Emnet skal gi forståelse av fartøyvern som del av kulturminnevernet, antikvarisk vern, restaurering som metode i vernearbeidet og viktige prinsipper i restaureringsarbeid. Videre skal emnet gi forståelse av viktige beslutningspunkter i et fartøyvernprosjekt, slik at studenten som restaureringshåndverker kan være en god medspiller både i planlegging og gjennomføring av prosjektet

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten:

- kjenner til ulike former for dokumentasjon som metodeverktøy i fartøyvern
- kjenner de ulike fagene som fartøyvern omfatter
- har kunnskap om hovedtrekkene i historien til norsk kulturminnevern
- kjenner til viktige sider av restaureringsteori
- kjenner de ulike forvaltningsnivåene for fredede og vernede fartøy
- har kunnskap om lovverkets bestemmelser for fredede og vernede fartøy
- kjenner til dokumentasjonsmetoder som brukes før og under demontering av ulike deler av eller områder i et fartøy
- kjenner til ulike måleteknikker i restaurering, bygging og dokumentasjon av fartøy

Ferdigheter

Studenten:

- kan identifisere og forstå ulike typer verktøyspor, materialtyper, maling m.m.
- kan overflaterestaurere malte flater og utføre kitting, sparkling og maling
- kan prinsippene for ulike overflatebehandlinger av tre
- kjenner til Riksantikvarens database for kulturminner (Askeladden)
- kan anvende tidsriktige verktøy og metoder ved måling og merking i byggingen av et fartøy

Generell kompetanse

Studenten:

- forstår hvordan ulike former for dokumentasjon brukes i fartøyvern
- forstår antikvarisk tankegang og praksis
- forstår hvordan en restaureringsplan omsettes i praktisk restaureringsarbeid
- forstår viktigheten av at restaureringsarbeidet blir utført i tråd med gjeldende lover og forskrifter for bransjen og kulturminnevernet

Undervisningsformer

Forelesning og teoriundervisning knyttet opp til praktisk arbeid

Undervisning i felt med vurdering av eldre fartøy og fartøydeler opp mot verktøybruk

Prosjektarbeid og refleksjon rundt emne og deltagelse i fellesdiskusjoner

Opplæring ved praktisk arbeid i verksted og på byggeplass

Veiledning via digitale verktøy mellom samlingene og i møte mellom veileder og student. Bruk av undervisningsvideo/ film

Arbeidskrav

Minimum 80% frammøte til undervisning.

Vurdering

Ett prosjektarbeid med eksempeloppgaver som leder frem til grunnleggende forståelse for restaurering som fagområde, med vekt på konstruksjon og måleteknikk i byggingen og restaureringen av et fartøy

En prøve som reflekterer læringsutbytte av prosjektarbeidet

Litteraturliste

- Arisholm, Torstein 2008. Metoder for formgivning. I: *Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling* s. 61-102. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo
- Bakken, K. (red) (2016). *Bevaring av stavkirkene. Håndverk og forskning*. Oslo: Pax forlag. – sider 117-134
- Grindstein, R. (2018). Teknisk-historisk dokumentasjon M/S Epo, ex Rødskjæl 1, ex Rødskjæl. Versjon 001 / 29. nov. 2018. Gratangen: Nordnorsk Fartøyvernssenter og Båtmuseum
- Johansen, Nils Marius og Christiaan Van Gaal 2012. *Skånsom trekking av spiker og spissbolter*. Fartøyvernssentrenes Fellestråds Faktaark. (2 s)
- Johansen, Nils Marius 2012. *Vedlikehold undervanns*. Fartøyvernssentrenes Fellestråds Faktaark. (2 s)
- Kristiansen, Åsmund 2008. Skrog. I: *Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling* s 223-274. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo
- Planke, Terje 2008. Bygningens mønster – om sammenhenger i et kulturminne. I: *By og bygd*. Årbok for Norsk Folkemuseum. Oslo
- Riksantikvaren: Rapportmaler med forklaring
- Selsvik, Johannes 1903. *Beskrivelse over materialdimensioner og bygningsmaade af 21 br.tons havfiskebaad*. N. Nilssen & søns bogtrykkeri.
- Selsvik, Johannes 1906. Bygningsregler for havfiskebaade.
- Småland, Erik 2020. Fartøyvern: Overordna prinsipp og praksis
<https://www.riksantikvaren.no/veileder/fartoyvern-overordna-prinsipp-og-praksis/>

Emne C

Fartøybygging

15 studiepoeng

Emnebeskrivelse

Emnet er en videreføring av foregående emner gjennom praktisk bygging av kravellbygd skrog med dekk og enkle dekkshus.

Emnet har følgende tema:

- Kjøl og spant
- Bjelker og Kne
- Hud og dekk

Læringsutbytte

Kunnskaper

Kunnskaper

Studenten:

- har en helhetsforståelse av hvordan et kravellbygd fartøy bygges og hvordan ulike valg av materialer og byggemetoder påvirker resultatet.
- har en forståelse for rekkefølgen i prosessen
- kjenner til hovedprinsippene for bygging av hekk og stevn
- kjenner til prinsipper for oppbygging av fylltømmer, slemholt o.l.
- har forståelse for sammenføring av spant, reising på kjølen og avretting
- har forståelse hvordan fartøyers fasonger virker inn på linjeføring av huden
- har forståelse for plassering, tilvirking og montering av hudplank og garnering (evt. livholt)
- kjenner til hvordan ulike festemidler har vært brukt til ulike tider og steder
- kjenner til noen hovedvarianter av rekkekonstruksjoner
- kjenner til noen hovedvarianter av skandekkskonstruksjoner
- har forståelse for hvordan et bjelkelag planlegges og bygges og ulike prinsipper for nedfelling av bjelker
- kjenner til hvordan dekk kan legges på ulike måter
- kjenner til noen hovedvarianter av konstruksjoner av overbygg

Ferdigheter

Studenten kan:

- reise spant på kjølen, sette opp halvspant og kantspant
- ta mal og vinkler og hogge til vridde emner (eksempelvis kantspant)
- rette inn spantene og gjøre klar til sletting
- planlegge og sette av linjer til hudplank, garnering, livholt og bjelkevegar
- plassere og sette opp rekkestøtter og lage et fint løp for topprekka
- planlegge legging av dekk med linjeføring og randplanker slik at det går opp med dekkshus og annet dekkarrangement
- planlegge og bygge et enkelt dekkshus eller lasteluke

Generell kompetanse

Studenten:

- skal kunne planlegge og gjennomføre produksjon av ulike fartøydeler og sette disse sammen ved hjelp av arbeidsmetoder som samsvarer med de metodene som er brukt i det aktuelle fartøyet
- skal kunne argumentere for valg av byggemetode ut fra de det som kan leses ut av fartøyets kildemateriale og historie

Undervisningsformer

Undervisning og veiledning under praktisk arbeid i verksted og på byggeplass Undervisning i felt med vurdering av metode for sammenføyninger i eldre fartøy og fartøydeler. Forelesning og teoriundervisning knyttet til praktisk arbeid på byggeplass og verksted. Bruk av undervisningsvideo/ film
Arbeidskrav
Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurdering
Ett prosjektarbeid med eksempeloppgaver som leder frem til kompetanse i hvordan et kravellbygd fartøy bygges i henhold til planlagte og dokumenterte byggeteknikker.
En prøve som reflekterer læringsutbytte av prosjektarbeidet
Litteraturliste
<p>Arisholm, Torstein 2008. Organisering av arbeidet ute og inne. I: Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling s. 275-302. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo</p> <p>Kristiansen, Åsmund 2008. Innvendig tømmer, dekk og rekker. I: Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling s. 275-302. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo</p> <p>Kristiansen, Åsmund 2008. Dekkshus og luker. I: Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling s. 303-326. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo</p> <p>Bakka, D. (1998). Fartøytyper i jern og stål. I T. Rasmussen (Red.), Flytende kulturminner. En innføring i fartøyvern (ss. 109-123). Oslo: Riksantikvaren.</p> <p>Gøthesen, G. (1998). Byggeteknikker i trefartøyer. I T. Rasmussen (Red.), Flytende kulturminner. En innføring i fartøyvern (ss. 75-82). Oslo: Riksantikvaren.</p> <p>Gøthesen, G. (1998). Fartøytyper i tre. I T. Rasmussen (Red.), Flytende kulturminner. En innføring i fartøyvern (ss. 51-74). Oslo: Riksantikvaren.</p> <p>Kolltveit, B. (1998). Skipsinteriør og skipsdesign. I T. Rasmussen (Red.), Flytende kulturminner. En innføring i fartøyvern (ss. 153-163). Oslo: Riksantikvaren.</p>

Emne D
Restaureringsfaglig praksis 2
<i>15 studiepoeng</i>
Emnebeskrivelse

Med utgangspunkt i et konkret fartøy gis det praktiske øvelser i hvordan inngrep i fartøy planlegges og utføres. Spor etter tidligere arrangement, ombygginger, verktøyspor tolkes sammen med andre kilder og brukes som grunnlag for restaureringen. Gjennom å videreføre kunnskap og ferdigheter fra foregående emner skal en øve opp forståelsen av eldre fartøy som kulturminner. Det blir også gitt en innføring i hvordan teknisk-historisk dokumentasjonsrapport, tilstandsrapport og restaureringsplan utarbeides.

Som «Restaureringsfaglig praksis 1» skal dette emnet gi forståelse av fartøyvern som del av kulturminnevernet, antikvarisk vern, restaurering som metode i vernearbeidet og viktige prinsipper i restaureringsarbeid. Videre skal emnet gi forståelse av viktige beslutningspunkter i et fartøyvernprosjekt, slik at studenten som restaureringshåndverker kan være en god medspiller i fartøyvernprosjekt. Forholdet mellom håndverkerens rolle som bærer av fartøyvern som immateriell kulturarv ses i sammenheng med fartøy som materielt kulturminne.

Emnet er delt i følgende tema:

- Konstruksjon og måleteknikk 2
- Kjeldegrunnlag 2
- Restaureringsfilosofi 2

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten:

- kjenner til tegneteknikk i forhold til dokumentasjon
- kjenner til ulike måter å datere ulike materialer på
- kjenner til hvordan oppmåling og dokumentasjon av båter og fartøy kan gjøres med enkle midler
- kjenner betydningen av løpende vedlikehold og mindre reparasjoner for å unngå store restaureringer
- kjenner til Riksantikvarens rapportmaler med forklaring, faktaark og veiledning på internett

Ferdigheter

Studenten:

- kan utføre en tilstandsregistrering på et fartøy med lav kompleksitet og utarbeide kostnadsoverslag på bakgrunn av en restaureringsplan
- kan lese en teknisk-historisk dokumentasjonsrapport og forstå hvordan denne er grunnlag for en restaureringsplan
- kan utarbeide en restaureringsplan og planlegge en håndverksstyrt restaureringsjobb på fartøy gjennom valg av materialer, verktøy og arbeidsrekkefølge
- kan utføre/lede håndverksstyrte restaureringsarbeider på fartøy
- kan utføre en restaurering på en klinkbygd båt

Generell kompetanse

Studenten:

- kan kommunisere med forvaltning og eier/oppdragsgiver om praktiske/håndverksmessige problemstillinger som oppstår i et restaureringsprosjekt
- kan utveksle synspunkt om restaureringsfaglige problemstillinger og treffe beslutninger for istandsettingen av fartøyet som ivaretar hensynet til restaureringsobjektets historiske og kulturelle verdier
- kan bruke fagkunnskapen innen yrkesfeltet og delta i diskusjoner om god praksis innen restaureringsfeltet overfor oppdragsgivere og andre fagpersoner
- kan utføre/lede håndverksstyrte restaureringsarbeider på fartøy
- kan kommunisere med ulike faggrupper som blir involvert i restaureringsprosjekt

Undervisningsformer

<p>Opplæring gjennom praktisk arbeid i verksted og på byggeplass. Undervisning med vurdering av eldre fartøy og fartøydeler. Forelesning og teoriundervisning knyttet til praksis i felt og i klasserom/verksted. Veiledning via digitale verktøy mellom samlingene og i møte mellom veilder og student. Bruk av undervisningsvideo/ film</p>
<p>Arbeidskrav</p>
<p>Minimum 80% frammøte til undervisning.</p>
<p>Vurdering</p>
<p>Ett prosjektarbeid med eksempeloppgaver der studenten planlegger og utfører et restaureringsprosjekt basert på byggingen av et fartøy.</p> <p>En prøve som reflekterer læringsutbytte av prosjektarbeidet</p>
<p>Litteratur</p>
<p>Godal, J. B., (2016). <i>Å rekne brøk med han tykje</i>, Valsøybotn: Eget forlag.</p> <p>Hesthammer, Morten 2008. Rundholter og gaffelrigg. I: <i>Kravellbygging i Norge. Historie, teknikk, utvikling</i> s. 345-403. Hardanger fartøyvernssenter / Norsk sjøfartsmuseum. Norheimsund/Oslo</p> <p>Kroman, Jes 1998. Oppmåling. I: <i>Flytende kulturminner. En innføring i fartøyvern</i>. Riksantikvaren. Oslo.</p> <p>Lassen, U. H. (2014). <i>The Invisible Tools of a Timber Framer-A survey of principles, situations and procedures for marking</i>. – S. 13-51</p> <p>Masdalen, K.-O. (1993). <i>Arkivkilder til bruk i fartøyvernet</i>. Fok-programmets skriftserie nr. 9. Oslo: Norges Forskningsråd. Program for forskning om kulturminnevern.</p> <p>Wegter, J. (2017). <i>Bygningsarkeologi definisjon, historikk og metodikk</i>. – Sider: 1-30</p>

Anbefalt støttelitteratur

- Gjerde, Håvard og Geir Madsen 2018. *MK Fremad II. Teknisk-historisk dokumentasjon skrog og dekk. Versjon 1*. Rapport Hardanger fartøyvernssenter. (51 s)
- Holck, C. J. 1956. *Fagtegningsoppgaver for træskskipsbyggere, bådebyggere og skibstømrere*. Teknisk skoleforenings forlag i Odense.
- Meisingset, Harald E. 2000. *Hogst, plan metoder og teknikk*. Skogbrukets kursinstitutt. S. 7-70
- Nielsen, Peder N. 1944. *Yrkeslære for byggsnekkere*. Johan Grundt Tanum. Oslo.

- Nielsen, N. P. (1942). *Yrkeslære for tømrere. Yrkesopplæringsrådet for håndverk og industri*. Oslo – Sider: 134-156
- Olsen, T. (2013). «Fredrikshald I». Teknisk historie 1890-2011. Kristiansand: Bredalsholmen Dok og Fartøyvernssenter.
- Opsahl, Arnt (1935): Vår fiskeflåte og dens krav til skogbruket. I: *Tidsskrift for skogbruk* nr. 9: s. 227-241. Det norske skogselskap.
- Pedersen, Morten 2003. Svanhilds bysse, rekonstruksjon av galeasens dekkbysse. I: *Fartøyvern* nr 7, s. 40-45. Hardanger Fartøyvernssenter. Norheimsund.
- Petersen, Oscar (1957): *Materialelære for træsksbyggere og bådebyggere*. Teknisk skoleforenings forlag, Odense.
- Rasmussen, T. (1994). D/S Stord 1. Historisk dokumentasjon. Norheimsund: Hardanger Fartøyvernssenter.
- Rasmussen, T. (1997). «Skibet arbeidet voldsomt i sjøen...» En historisk-teknisk dokumentasjon av lastedampskipet Hestmanden. Norheimsund: Hardanger Fartøyvernssenter.
- Rothe, Olaf Lie 1943. Yrkeslære for snekkere. Yrkesopplæringsrådet for håndverk og industri. Oslo.
- Ullevålseter, R. O. (1968): *Trevirket i norske trefartøyer, undersøkelser over biologiske skader og beskyttelsesmetoder*. Fiskeridirektoratets skrifter, serie fiskeri, Vol. V No. 2. Bergen.
- Veritas flere år. Regler for bygning.
- Wood: A manual for its use as a shipbuilding material*. Department of the Navy, Bureau of Ships, Washington, USA (1957), reprint 2005.

Skjema for arbeid i sakkyndig komité ved utvikling av ny utdanning innenfor akkreditert fagområde

I forbindelse med utvikling av ny utdanning skal det nedsettes en prosjektgruppe, som har ansvaret for å utarbeide en studieplan for utdanningen. Deretter skal en sakkyndig komité vurdere om studieplanen er godkjent eller ikke, ved å gjennomføre en formell, pedagogisk og faglig vurdering av studieplanen. Komiteen kan òg sette eventuelle premisser for opprettingen av studiet.

Dersom komiteen ikke godkjenner studieplanen skal planen sendes tilbake til prosjektgruppen, sammen med en rapport om mangler og feil. Prosjektgruppen må deretter gjøre de nødvendige endringene for at den sakkyndige komité skal kunne behandle saken videre.

Den sakkyndige komité utfører sitt arbeid ved å fylle ut skjemaet under.

Fartøyvern

Sakkyndig komité:

- Morten Pedersen, rådgjevar, Kulturminneforvaltninga, Trøndelag fylkeskommune
- Frode Hjertnes, Lektor, avdeling for bygg ved Fagskolen Vestland

1 Vurdering av studieplanen

Er læringsutbyttet for utdanningen relevant for yrkesfeltet?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 første ledd at utdanningens læringsutbytte skal være «relevant for ett eller flere yrkesfelt». Dette kravet må ses i sammenheng med fagskoleloven § 4 første ledd andre punktum, som sier at en fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet. I forarbeidene til loven er det lagt tydelig vekt på at fagskoleutdanninger skal svare på behovet i arbeidsmarkedet.

Svar:

Komiteen meiner at læringsutbyttet er relevant for yrkesfeltet og at det er et behov for kompetansen som utdanninga vil gi. Utdanninga vil også vere relevant for yrkesfeltet i Danmark og Sverige.

Konklusjon:

- Læringsutbyttet oppfyller krava til fagskoletilsynsforskrifta § 2-1 fyrste ledd.

Er læringsutbyttet for utdanningen utformet i tråd med NKR nivå 5.1/5.2?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 andre ledd at utdanningens læringsutbytte skal være «utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)». Bestemmelsen stiller krav til hvordan læringsutbyttet skal beskrives, og på hvilket nivå kvalifikasjonene skal være. Læringsutbyttet for fagskoleutdanninger skal være på nivå 5.1 eller 5.2 i NKR, jf. fagskoleloven § 4 første ledd første punktum. Fagskoleutdanninger på under 60 studiepoeng skal normalt ha et læringsutbytte på delnivå 5.1. Fagskoleutdanninger på 60 studiepoeng skal ha et læringsutbytte på delnivå 5.1 eller 5.2. Vurderingen av delnivået gjøres av fagskolen selv. Fagskoleutdanninger på over 60 studiepoeng skal ha et læringsutbytte på delnivå 5.2.

Læringsutbyttebeskrivelsene i NKR omfatter tre dimensjoner av læring: Kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. En læringsutbyttebeskrivelse skal beskrive hva en person vet, kan og er i stand til å gjøre som et resultat av læringsprosessen som skjer gjennom utdanningen. Læringsutbyttebeskrivelsene skal være utformet slik at det er forståelig for studenter og andre hvilken kompetanse en kan forvente etter endt utdanning.

Utdanningens læringsutbytte er ofte styrende for mange andre sider av utdanningen. Det må derfor være samsvar mellom det overordnede læringsutbyttet og utdanningens navn, omfang, nivå i NKR, faginnhold og struktur, undervisnings-, lærings- og vurderingsformer, opptakskrav, fagmiljø og infrastruktur.

Læringsutbyttebeskrivelsene må være så fagspesifikke at de gir mening som en overordnet beskrivelse av kompetansen, og kan derfor ikke ligge for tett på de generelle formuleringene i NKR.

Det må også være mulig å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd, og om studentene kan oppnå læringsutbyttet med grunnlag i startkompetansen de kommer inn med (utdanningens opptakskrav).

Svar:

Komiteen meiner at læringsutbyttet er utforma i tråd med NKR nivå 5.1, men vil tilrå at fagmiljøet for utdanninga gjer meir greie for kva studentane skal «ha kjennskap til» eller «ha kunnskap om». Komiteen ser at dette kjem fram av læringsutbyttet på emne-nivå, medan det overordna læringsutbyttet vert meir generelt.

Konklusjon:

- Utdanninga oppfyller krava til fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 andre ledd om at læringsutbyttet skal vere utforma i tråd med NKR.

Er kvalifikasjonene som læringsutbyttet gir tilstrekkelig for å utøve yrket?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 andre ledd at kvalifikasjonene som utdanningens læringsutbytte skal gi må være «tilstrekkelig for å utøve yrket». Kravet må ses i sammenheng med fagskoleloven § 4 første ledd andre punktum som sier at fagskoleutdanningar skal gi kompetanse «som kan tas i bruk for å løse oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak». I forarbeidene til fagskoleloven er det presisert at en fagskoleutdanning skal være en avsluttet og selvstendig utdanning med opplæring i spesifikke ferdigheter. Videre studier eller formell opplæring skal ikke være en nødvendig forutsetning for å kunne bruke kompetansen i arbeid.

Svar:

Komiteen har vurdert læringsutbyttet opp mot kva kandidatane blir etter fullført utdanning, det vil sei fagteknikar innan fartøyvern. Studentar som startar på utdanninga har bakgrunn som båtbygger, og skal vidareutvikle sin kompetanse. Ferdig utdanna kandidatar skal kunne kommunisere med forvaltar og styresmakter, utvikle og leie fartøyrestaureringsarbeid. Komiteen meiner at kvalifikasjonane som kjem av læringsutbytte er tilstrekkeleg for å kunne utøve yrket.

Komiteen vil likevel peike på at fagmiljøet må sikre at studentane får det læringsutbyttet som dei skal ha også i den perioden der studentane skal gjere sjølvstendig læringsarbeid, og at studentane har naudsynt tilgang til ein læringsarena gjennom avtalar.

Konklusjon:

- Kvalifikasjonane som læringsutbyttet gir er tilstrekkeleg for å utøve yrket i tråd med fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 andre ledd og fagskulelova § 4 første ledd andre punktum.

Samarbeider fagskolen med aktører i yrkesfeltet/deltar i faglige nettverk som sikrer at utdanningen er relevant for yrkesfeltet over tid?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 første ledd at fagskoler skal samarbeide med aktører i arbeidslivet «for å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for ett eller flere yrkesfelt». Ordlyden tilsier at utdanningen skal være yrkesrettet, og stiller krav til formålet med samarbeidet

mellom fagskolen og aktørene i arbeidslivet. Kravet må tolkes i lys av fagskoleloven § 4 første ledd andre punktum, som sier at en fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet. I forarbeidene til loven er det lagt tydelig vekt på at fagskoleutdanninger skal svare på behovet i arbeidsmarkedet.

Samarbeidspartnerne må være relevante for å sikre at utdanningen kan tas i bruk i arbeidslivet, og fagskolen må kunne vise til planer om regelmessig og systematisk samarbeid med arbeidslivet. Det sentrale er at samarbeidet bidrar til at utdanningen er relevant for minst ett yrkesfelt. Det er ikke tilstrekkelig at enkeltpersoner i fagmiljøet har uformell kontakt med representanter fra yrkesfeltet. Samarbeidet med arbeidslivet bør handle om utvikling, gjennomføring og evaluering av utdanningen.

Svar:

Fagskulen har eit tett samarbeid med Hardanger fartøyvernssenter (HFS) som er leiande i nettverket knytt til fartøyvern. Gjennom nettverket har HFS også kontakt med andre vertf som kan gi tilgang til fleire læringsarenaer ved behov. Fagskulen arbeider også tett opp mot fylkeskommunen og riksantikvaren og har såleis eit stort nettverk med fagleg tyngde til å kunne halde kompetansen oppdatert.

Konklusjon:

- Fagskulen samarbeider med aktørar i yrkesfeltet og deltar i faglege nettverk og fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 fyrste ledd og fagskulelova § 4 fyrste ledd andre punktum er oppfylt.

Har utdanningen et dekkende navn?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 tredje ledd bokstav a at utdanningen skal ha «et dekkende navn». Ordlyden tilsier at navnet skal signalisere hvilken kompetanse studentene har etter endt utdanning, og at navnet ikke kan være så overordnet at det er utydelig hva som ligger i utdanningen. Utdanningens navn må gi mening for potensielle studenter, arbeidsgivere og samfunnet ellers.

Kravet til utdanningens navn må særlig ses i sammenheng med utdanningens overordnede læringsutbytte, faginnhold og omfanget på utdanningen. Navnet skal ikke si noe om utdanningens nivå eller lengde, og skal derfor ikke inneholde ordet «fagskoleutdanning» eller henvise til antall studiepoeng. Utdanningens navn må være så presist at det ikke kan forveksles med andre eksisterende utdanninger på et annet nivå i NKR, utdanninger med et annet læringsutbytte eller fagskoleutdanninger som er vesentlig lengre eller kortere.

Svar:

Komiteen meiner at namnet på utdanninga er dekkande.

Konklusjon:

- Namnet på utdanninga er dekkande og er i tråd med fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 tredje ledd bokstav a.

Er omfanget, faginnholdet og strukturen i utdanningen egnet til at studentene kan nå læringsutbyttet?***Omfang:***

Det følger av fagskoleloven § 4a første ledd første punktum at en fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer «inntil to års utdanning på fulltid». Etter fagskoleloven § 17 andre ledd andre punktum er et fullt studieår normert til 60 studiepoeng. En fagskoleutdanning skal som hovedregel være på mellom 30 og 120 studiepoeng, jf. fagskoletilsynsforskriften § 2-2 første ledd. Fagskolen Vestland må søke NOKUT om unntak for å etablere fagskoleutdanninger på mellom 120 og 180 studiepoeng, jf. fagskoleloven § 4a første ledd andre punktum og fagskoleforskriften § 42.

Faginnhold og struktur:

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 tredje ledd bokstav b at utdanningen skal ha et faginnhold og en struktur «som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet». Ordlyden tilsier at utdanningen skal ha et innhold og må være organisert på en måte som gjør det mulig for studentene å oppnå utdanningens læringsutbytte. De fleste utdanninger er delt opp i emner, og emnene skal til sammen bidra til at det overordnede læringsutbyttet oppnås. Det må derfor ses på hvilke emner utdanningen er satt sammen av, omfanget av disse emnene og hvilke sentrale tema som inngår i hvert av emnene.

For at kravet skal være oppfylt må faginnholdet verken være for snevert eller for omfattende til at studentene kan oppnå læringsutbyttet. Videre kreves det at rekkefølgen og sammenhengen mellom emner og temaer er logisk, og støtter opp under den læringsprosessen studentene skal gjennomgå.

Svar:

Komiteen meiner at omfanget, faginnholdet og strukturen i utdanninga er eigna til at studentane kan nå læringsutbyttet. Komiteen vil likevel peike på at fagskolen bør vere tydeleg med søkjarar om kva som inngår i studiet av di søkjarar med kompetanse innan stål også kan få opptak, og faglitteratur må såleis også tilpassast denne gruppa.

Konklusjon:

- Omfanget, faginnholdet og strukturen er eigna til at studentane kan nå læringsutbyttet i tråd med fagskulelova § 17, og fagskoletilsynsforskrifta § 2-1 tredje ledd bokstav b.

Er undervisnings-, lærings- og vurderingsformene i utdanningen egnet til at studentene kan nå læringsutbyttet?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 tredje ledd bokstav c at utdanningen skal ha undervisnings-, lærings- og vurderingsformer «som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet». Undervisnings-, lærings- og vurderingsformene må altså være tilpasset utdanningen, slik at studentene kan nå læringsutbyttet.

Utdanningens undervisnings-, lærings- og vurderingsformer må understøtte faginnholdet og strukturen i utdanningen. Undervisnings-, lærings- og vurderingsformene må også passe til utdanningsformen, det vil si om utdanningen skal gis stedbaset, nettbaset eller som en kombinasjon av disse. Det bør være både teoretiske og praktiske undervisnings- og læringsaktiviteter. Vurderingsformene må være tilpasset emnene og læringsaktivitetene, og må dessuten være tilpasset hensikten om å gi studentene tydelige mål og tilbakemeldinger. Gjennom vurderingen skal det kunne fastsettes i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet for utdanningen.

Svar:

Komiteen meiner at undervisnings-, lærings- og vurderingsformene i utdanningen eigna til at studentene kan nå læringsutbyttet. Det er variasjon i læringsmetodikk, og det er god bruk av mappevurdering som gir ei samla vurdering av studentarbeid, inkludert ein prøve i emnet. Utdanninga har såleis heile verktøykassa tilgjengeleg i vurderingssamanheng.

Konklusjon:

- Undervisnings-, lærings- og vurderingsformene i utdanningen er eigna til at studentene kan nå læringsutbyttet i tråd med fagskuletilsynsforokrifra § 2-1 tredje ledd bokstav c.

Er opptakskravene de rette for utdanningen?

Fagskoleopptak er regulert i fagskoleloven § 16, mens fagskoleforokriften § 7 presiserer fagskolelovens kvalifiseringskrav. Det følger av fagskoleforokriften § 7 første ledd at opptak til fagskoleutdanningar krever «relevant fag- eller svennebrev, treårig yrkesfaglig opplæring eller generell studiekompetanse, [...] eller tilsvarende realkompetanse». Innenfor disse rammene er det fagskolene selv som bestemmer hvilke opptaksgrunnlag som skal gjelde for utdanningene de tilbyr. Etter fagskoleforokriften § 7 fjerde ledd første punktum kan styret stille «spesielle opptakskrav som er relevante for fagskoleutdanningen». Etter femte ledd første punktum kan styret også stille opptakskrav om «fullført og bestått fagskoleutdanning til fagskoleutdanningar».

Det må komme frem hva som er det generelle opptakskravet til studiet, for eksempel ved å oppgi de aktuelle fagbrevene som gir opptak. Videre må opptakskravet ses i sammenheng med utdanningens overordnede læringsutbyttebeskrivelse, innhold og omfang. Det må vurderes om det er realistisk at studentene kan nå det overordnede læringsutbyttet for utdanningen, innenfor det oppgitte omfanget (studiepoeng), med opptakskravet som er gitt. Opptakskravet skal også inneholde bestemmelser om realkompetansevurdering i tråd med fagskoleloven § 16 og fagskoleforokriften § 7. Realkompetanse er definert i fagskoleforokriften § 2 bokstav b som «dokumentert kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse tilegnet uavhengig av læringsarena, gjennom formell, ikkeformell og uformell læring». Opptak på grunnlag av realkompetanse forutsetter en tilsvarende kompetanse som det generelle opptakskravet til utdanningen. I utgangspunktet er det kun søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret som kan tas opp på grunnlag av realkompetanse, jf. fagskoleloven § 16 første ledd andre punktum.

Fagskolens styre kan stille spesielle opptakskrav som er «relevante» for fagskoleutdanningen, jf. fagskoleforokriften § 7 fjerde ledd første punktum. Med spesielle opptakskrav menes «krav om bestemte fag, fagbrev, svennebrev, karakterer, poeng, opptaksprøver, arbeidserfaringer, autorisasjoner, sertifiseringer eller andre yrkesgodkjenninger», jf. fagskoleforokriften § 7 fjerde ledd andre punktum. Listen er uttømmende, og fagskolen har ikke anledning til å stille andre spesielle opptakskrav enn dem som er listet opp. Dersom fagskolen har satt spesielle opptakskrav for utdanningen, må det komme tydelig frem hva som kreves av søkerne. Dersom en utdanning har opptaksprøve som spesielt opptakskrav, må fagskolen fastsette hvor stor vekt opptaksprøven skal tillegges, jf. fagskoleforokriften § 18. Etter fagskoleforokriften § 7 tredje ledd kan realkompetansevurdering ikke foretas for opptak til fagskoleutdanningar der fagskolen har stilt som opptakskrav at studentene har yrkesgodkjenning, autorisasjon eller sertifisering etter annen lovgivning, jf. fagskoleforokriften § 7 fjerde ledd.

Svar:

Komiteen meiner at opptaksgrunnlaget er det rette for utdanninga men at fagskulen bør spisse opptakskrava noko i høve til kva fagbrev som er aktuelle. Det er lista opp ulike mekanikarfag og dette kan til dømes også vere innan tunge køyretøy.

Konklusjon:

- Opptakskrava er dei rette for utdanninga jf. fagskuleforskrifta § 7.

Er det krav til eventuelle internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler i utdanningen? Er disse i så fall ivaretatt?

Det følger av fagskoleforskriften § 47 fjerde ledd at fagskoleutdanningen skal være «i tråd med de internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler som Norge er forpliktet til å følge». Det er stort sett bare utdanninger innen samferdselsfag som er regulert av internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler, som for eksempel luftfart, maritime fag og jernbane.

Svar:

Spørsmålet er ikkje relevant for denne utdanninga.

Dersom utdanningen har praksis, er kravet til praksisavtaler ivaretatt?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-1 fjerde ledd at det for utdanninger med praksis skal foreligge «en skriftlig praksisavtale mellom fagskolen og praksisstedet om hvordan praksisen skal gjennomføres». Praksis er en læringsaktivitet som skjer i en virksomhet utenom fagskolen, der en student deltar i ordinære arbeidsoppgaver i arbeidslivet for å oppnå et bestemt læringsutbytte. Det vil være personalet på praksisstedet som står for opplæring og veiledning av studentene i det daglige under praksistiden. Det er fagskolens ansvar å sørge for at studentene har en tilfredsstillende praksisplass der de kan oppnå læringsutbyttet for praksisen.

Hensikten med en praksisavtale er å sikre at læringsaktivitetene som skjer i praksisen har høy kvalitet, slik at studentene kan oppnå læringsutbyttet. Praksisavtalen skal derfor handle om hvordan praksisen skal gjennomføres. Hva det innebærer vil avhenge av den enkelte utdanningen og praksisen. Aktuelle elementer er

- *praksisens læringsutbytte, varighet, omfang og arbeidskrav*
- *fagskolens ansvar for praksisen, blant annet for*
 - *oppfølging og veiledning av studentene mens de er i praksis*
 - *vurderingsoppgaver som fagskolen skal utføre*
- *praksisstedets ansvar for praksisen, herunder*
 - *krav til deres praksisveilederes kompetanse og kapasitet*
 - *oppfølging og veiledning av studentene mens de er i praksis*
 - *vurderingsoppgaver som praksisstedet skal utføre*
- *økonomiske forhold*
- *mekanismer for å avklare uenigheter eller avtalebrudd*

Praksisavtalen skal være skriftlig, og den skal være inngått mellom fagskolen og praksisstedet. Studentene er ikke del av praksisavtalen.

Svar:

Spørsmålet er ikkje relevant for denne utdanninga.

Dersom utdanningen har praksis, har praksisveilederne nødvendig kompetanse?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-4 at eksterne praksisveiledere skal ha «kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis». Dette kravet er bare relevant for utdanninger med praksis, og stiller krav til de eksterne praksisveilederne. Praksisveiledere som er ansatt ved fagskolen (interne praksisveiledere) er en del av fagskolens fagmiljø, og dekkes av kravene i fagskoletilsynsforskriften § 2-3 (om fagskolens fagmiljø, se s. 15-16).

Med «ekstern praksisveileder» menes den veilederen studenten har på arbeidsplassen hvor han eller hun har sin praksis. Praksisveilederen skal kunne veilede studentene slik at de oppnår læringsutbyttet for utdanningen. For å kunne få til dette, må praksisveilederen kjenne læringsutbyttebeskrivelsen for den konkrete utdanningen og praksisen godt. Praksisveilederen skal vurdere studentenes kompetanse, og må derfor ha kompetanse i å vurdere, kjenne fagskolens vurderingskriterier og forstå karakterskalaen og hva som er godt nok for å bestå praksis.

Det er fagskolens ansvar å sørge for at de eksterne praksisveilederne har rett kompetanse. Kompetansen kan for eksempel sikres gjennom kurs eller veiledningsmateriale til veilederne. Kvalitetssikring av praksis er alltid fagskolens ansvar.

Svar:

Spørsmålet er ikke relevant for denne utdanninga.

Er studentene sine arbeidsforhold, informasjon og velferd ivaretatt?**Studentenes læringsmiljø:**

I fagskoleloven § 15 står det følgende om studentenes læringsmiljø: «Styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentorganene, legge forholdene til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø. Styret skal innenfor sitt ansvarsområde arbeide for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 13.

Hvis fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad, skal styret i samarbeid med studentsamskipnaden legge til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

Styret har ansvaret for at læringsmiljøet og det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig med hensyn til studentenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal styret, så langt det er mulig og rimelig, sørge for

- a. at lokaler, adkomstveier, trapper, mv. er dimensjonert og innredet for den virksomheten som drives
- b. at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklime og luftkvalitet
- c. at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige
- d. at lokalene er innredet slik at studentene unngår uheldige fysiske belastninger
- e. at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges
- f. at tekniske innretninger og utstyr er sikret og blir vedlikeholdt, slik at studentene unngår skader og ulykker
- g. at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at personer med nedsatt funksjonsevne kan studere ved fagskolen
- h. at læringsmiljøet er innrettet for studenter av ulike kjønn
- i. at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

[...]

Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter. Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde for utdanningsinstitusjonen. I denne vurderingen skal det legges særlig vekt på tilretteleggingens effekt for å fjerne barrierer for disse studentene, kostnadene ved tilretteleggingen og institusjonens ressurser. [...]. Tilretteleggingen skal ikke føre til en reduksjon av de faglige kravene som stilles i den enkelte utdanningen.

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at kravene i tredje ledd er oppfylt. [...]».

Om fagskoleloven § 15:

Det er fagskolens styre som har det overordnede ansvaret for studentenes lærings- og arbeidsmiljø, jf. fagskoleloven § 15 første ledd. Å ha ansvar for studentenes lærings- og arbeidsmiljø betyr å

- sikre at regelverket om studentenes lærings- og arbeidsmiljø er oppfylt
- legge til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø
- arbeide for å forebygge og forhindre alle former for trakassering.

Styret skal samarbeide med studentorganene om studentenes læringsmiljø. Hvis fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad, skal styret også samarbeide med studentsamskipnaden, jf. fagskoleloven § 15 første og andre ledd. Samarbeidet skal dreie seg om å legge til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø og å arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

Fagskoleloven § 15 tredje ledd sier at studentenes lærings- og arbeidsmiljø skal være fullt forsvarlig med hensyn til studentenes helse, sikkerhet og velferd. Hva som er "fullt forsvarlig" må ses i lys av teknisk og sosial utvikling i samfunnet og fagskolens og utdanningenes type og organisering.

Etter fagskoleloven § 15 første og andre ledd skal læringsmiljøet være «godt og inkluderende». Kravet gjelder for både det fysiske og det psykososiale miljøet. Lærings- og arbeidsmiljøet omfatter alle forhold i miljøet som kan påvirke studentene i deres studiesituasjon, for eksempel lokaler, utstyr, inn klima, omgangsform og -tone blant de ansatte og studentene imellom og andre velferdsmessige forhold. Miljøet skal være slik at det legger til rette for at studentene kan tilegne seg den kunnskapen, den kompetansen og de ferdighetene utdanningen skal gi. I kravet om et godt og inkluderende læringsmiljø ligger det også at fagskolen må arbeide for at miljøet skal være fritt for diskriminering, trakassering, mobbing, trusler og vold. Et godt og inkluderende læringsmiljø skal oppleves som en trygg arena hvor studentene kan lære, og fagskolen må arbeide for at miljøet skal inkludere alle studentene.

Fagskoleloven § 15 tredje ledd stiller tydelige krav til det fysiske miljøet ved fagskolen. Noen av kravene må oppfylles når det planlegges hvilke lokaler som skal brukes og hvordan de skal innredes. Dette gjelder for eksempel kravene til lys- og lydforhold, trapper, innredning m.m. Andre krav er knyttet til den daglige driften av fagskolen, for eksempel standarder for renhold og vedlikehold. Kravene til det fysiske miljøet ved fagskolen gjelder «så langt det er mulig og rimelig», jf. fagskoleloven § 15 tredje ledd. Dette innebærer at fagskolene må finne en balanse mellom å sikre studentenes behov og det som er hensiktsmessige og kostnadseffektive tiltak. Fagskolene må gjøre en konkret vurdering av hva som vil være tilfredsstillende standarder ved de enkelte studiestedene og utdanningene. For eksempel vil fagskoler som bare eller i all hovedsak har nettbaserte utdanninger, ikke trenge samme type lokaler som fagskoler som tilbyr stedbaserede utdanninger.

Etter fagskoleloven § 15 tredje ledd bokstav i skal læringsmiljøet ved fagskolen være utformet etter «prinsippet om universell utforming». Universell utforming betyr at produkter, omgivelser,

programmer og tjenester er utformet på en måte som gjør at de i så stor utstrekning som mulig kan brukes av alle uten tilpassing eller alternativer. Alle fagskoler skal sørge for universell utforming av lokalene sine, utstyret sitt og omgivelsene sine.

Etter fagskoleloven § 15 femte ledd har studenter med funksjonsnedsettelse eller særskilte behov rett på individuell tilrettelegging av lærestedet, undervisningsopplegget, læremidler (inkludert lærebøker og IKT) og eksamen. Bakgrunnen for rettigheten er at disse studentene skal kunne ta fagskoleutdanning på lik linje med andre studenter, og være i stand til å oppnå det samme læringsutbyttet som andre. Manglende individuell tilrettelegging kan være ensbetydende med diskriminering. Studentenes rett til en egnet individuell tilrettelegging gjelder bare så langt det ikke innebærer "en uforholdsmessig byrde" for fagskolen.

NOKUT har det overordnede tilsynsansvaret for reglene i fagskoleloven, og dermed også for regelen om læringsmiljø i fagskoleloven § 15. Arbeidstilsynet fører tilsyn med at fagskolen følger kravene til utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet, jf. fagskoleloven § 15 sjette ledd, jf. tredje ledd.

Svar:

Komiteen meiner at studentane sitt arbeidsforhold, informasjon og velferd er ivaretatt.

Konklusjon:

- Studentane sitt arbeidsforhold, informasjon og velferd er ivaretatt jf. fagskulelova § 15.

Har fagskolen den lærerkompetansen og tilgangen til fagressurser som er nødvendig for å drifte utdanningen?

Fagmiljøet som er tilknyttet utdanningen:

I fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første ledd står det følgende om fagmiljøet som er tilknyttet utdanningen: «Fagmiljøets størrelse og kompetanse skal stå i forhold til antallet studenter og utdanningens innhold og egenart. I fagmiljøet skal det finnes personer med utdanning minst på fagskolenivå, utdanningsfaglig kompetanse og oppdatert yrkeserfaring».

I andre ledd står det videre: «Utdanningen skal ha en

- a. faglig ansvarlig som har ansvar for utviklingen og gjennomføringen av utdanningen. Den faglig ansvarlige skal ha utdanning som er relevant for utdanningens innhold og egenart, og være ansatt i minst 50 prosent stilling ved fagskolen.
- b. utdanningsfaglig ansvarlig med utdanningsfaglig utdanning som har ansvar for å legge til rette for studentenes læring».

Etter tredje ledd skal fagskolen «fastsette egne krav til fagmiljøets størrelse, kompetanse og sammensetning». Fagmiljø er definert i fagskoletilsynsforskriften § 1-2 bokstav a som «de som regelmessig og direkte bidrar til å gjennomføre, organisere eller utvikle utdanningen eller fagområdet». Fagmiljøet kan bestå av fast ansatte, midlertidige ansatte og timelærere, og de ansatte kan være i heltids- eller deltidsstillinger.

Om fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første ledd:

Fagskoletilsynsforskriften § 2-3 første ledd første punktum beskriver et overordnet krav om at fagmiljøets størrelse og kompetanse skal stå i forhold til utdanningens innhold og egenart og til hvor mange studenter som til enhver tid tar utdanningen. Det er ikke stilt noen absolutte krav til hvor mange personer som må være en del av fagmiljøet. Det sentrale er at fagmiljøet består av nok personer til at det er mulig å gjennomføre alle aktiviteter knyttet til planlegging, undervisning, tilbakemelding, vurdering og liknende.

Det stilles konkrete krav til hva slags kompetanse det samlede fagmiljøet skal ha. Hvilken kompetanse som skal finnes i et konkret fagmiljø, krever en konkret vurdering av blant annet den enkelte utdanningens faginnhold og undervisningsform. Fagmiljøet må ha rett faglig kompetanse til å kunne gjennomføre opplæring og vurdering i tråd med studieplanen. Utdanningsformen vil kunne påvirke hvilken kompetanse som er nødvendig i fagmiljøet. Også sammensetningen av studentene, og studentenes startkompetanse, vil kunne påvirke hva som kreves av fagmiljøet.

I tillegg til det overordnede kravet om at fagmiljøets kompetanse skal stå i forhold til utdanningens studenter og utdanningens egenart, er det også et krav i bestemmelsens første ledd andre punktum om at det må finnes noen i fagmiljøet med utdanning minst på fagskolenivå, utdanningsfaglig kompetanse (kompetanse i å fremme studenters læring, kan bestå av pedagogisk, didaktisk, digital eller annen relevant kompetanse, jf. fagskoletilsynsforskriften § 1-2 bokstav b) og oppdatert yrkeserfaring. Disse kravene er relative og må stå i forhold til utdanningens type og målgruppe. Ettersom det ikke er stilt krav om et bestemt antall personer i fagmiljøet, kan alle de tre kompetansekravene i teorien dekkes av én person. For at fagmiljøet skal oppfylle formålet med forskriftskravet, må fagmiljøet likevel ha en viss størrelse og stabilitet. Det er derfor vanskelig å se for seg at et fagmiljø på én person vil kunne være tilstrekkelig.

Om fagskoletilsynsforskriften § 2-3 andre ledd:

Etter fagskoletilsynsforskriften § 2-3 andre ledd bokstav a skal utdanningen ha en faglig ansvarlig, som skal ha et særlig ansvar for utviklingen og gjennomføringen av utdanningen. Den faglig ansvarlige skal ha en utdanning som er «relevant for den aktuelle fagskoleutdanningen» og være ansatt ved fagskolen «i minst 50 prosent stilling». Det er ikke et krav om fast eller full stilling. Den faglig ansvarlige må ha kompetanse til å hente inn og kvalitetssikre bidrag fra fagmiljøet og/eller samarbeidsaktørene, slik at hen kan sikre at utdanningen utvikles og gjennomføres på en måte som er egnet til at studentene kan oppnå læringsutbyttet.

Etter fagskoletilsynsforskriften § 2-3 andre ledd bokstav b skal utdanningen ha en utdanningsfaglig ansvarlig, som skal ha et særlig ansvar for å legge til rette for studentenes læring. Den utdanningsfaglig ansvarlige skal ha «utdanningsfaglig utdanning». Hensikten med kravet er å sikre at det for hver utdanning finnes minst én person som har et særskilt ansvar for å ivareta studentenes læring, og et spesielt blikk på det pedagogiske opplegget i utdanningen. I det ligger det å følge opp at utdanningen pedagogisk og didaktisk legges opp slik at studentene kan oppnå læringsutbyttet. Med «utdanningsfaglig utdanning» menes pedagogisk utdanning, for eksempel lektorutdanning eller yrkesfaglærerutdanning. Ettersom fagskoleutdanninger er utdanning for voksne, forutsettes det at det trengs utdanningsfaglig utdanning rettet mot læring minst på nivå med videregående opplæring. Det er ikke tilstrekkelig med bare utdanningsfaglig kompetanse fra relevant undervisningsarbeid eller lignende (kompetanse i å fremme studenters læring, kan bestå av pedagogisk, didaktisk, digital eller annen relevant kompetanse, jf. fagskoletilsynsforskriften § 1-2 bokstav b). For å oppfylle kravet er det nok at den utdanningsfaglig ansvarlige har en «generell» pedagogisk utdanning. Det er altså ikke et absolutt krav at personens utdanning er tilpasset undervisningsformen på den aktuelle utdanningen. Hvis den utdanningsfaglig ansvarlige ikke har utdanning knyttet til undervisningsformen, må denne kompetansen være dekket i fagmiljøet ellers, enten som formell eller uformell kompetanse.

Om fagskoletilsynsforskriften § 2-3 tredje ledd:

Etter fagskoletilsynsforskriften § 2-3 tredje ledd skal fagskolen fastsette egne krav til fagmiljøets størrelse, kompetanse og sammensetning (kravspesifikasjon). Tredje ledd gir uttrykk for at kravene i § 2-3 første og andre ledd er både minimumskrav og generiske (ikke fagspesifikke) krav, og at

fagskolen derfor skal fastsette egne lokale krav til hvilket fagmiljø den enkelte utdanning skal ha. Disse lokale kravene skal dekke fagmiljøets størrelse, kompetanse og sammensetning.

Svar:

Komiteen meiner at fagskulen har den lærarkompetansen og tilgangen til fagressursar som er naudsynt for å drifte utdanninga. Sjølv om utdanninga kan ha studentar med ulik bakgrunnskompetanse kan fagskulen skaffe rettleiarar med naudsynt kompetanse ved behov.

Konklusjon:

- Fagskulen har den lærarkompetansen og tilgangen til fagressursar som er naudsynt for å drifte utdanninga etter føresegna i fagskuletilsynsforskrifta § 2-3.

Har fagskolen sensorer med kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er nådd?

Det følger av fagskoletilsynsforskriften § 2-5 at sensor «skal ha kompetanse til å vurdere om studenten har oppnådd læringsutbyttet for emnet eller utdanningen». Studentenes kunnskap, ferdigheter og generelle kompetanse skal prøves på en upartisk og faglig betryggende måte, og vurderingen skal sikre det faglige nivået ved den aktuelle utdanningen, jf. fagskoleloven § 21 første ledd.

Det er ikke et krav at sensor må være ekstern, men fagskoleloven krever enten en ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene, jf. fagskoleloven § 21 første ledd siste punktum. Sensors kompetanse må vurderes opp mot hvilken oppgave sensor skal ha. Det betyr at det kan være forskjell i kravet til sensors kompetanse avhengig av om sensuren gjelder et enkeltemne eller utdanningen som helhet. For å kunne vurdere om studentene har oppnådd læringsutbyttet må sensor ha god kjennskap til læringsutbyttebeskrivelsene, og gjerne også pedagogisk kompetanse. Sensor må videre ha oppdatert fagkunnskap, og kunnskap og kompetanse om yrkesfeltet tilpasset det sensoroppdraget hen skal utføre.

Det er fagskolens ansvar å sørge for at sensor har rett kompetanse. Det kan sikres gjennom for eksempel kurs eller veiledningsmateriale til sensorene. Kvalitetssikring av sensuren er alltid fagskolens ansvar.

Svar:

Komiteen meiner at fagskulen sine krav til sensorar med kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er nådd er tilfredsstillande. Komiteen vil likevel peike på at innan denne utdanninga vil fagskulen også kunne vurdere å nytte sensorar med kompetanse på fagskulenivå.

Konklusjon:

- Krava til sensorkompetanse er ivareteke jf. fagskuletilsynsforskrifta § 2-5 og fagskulelova § 21.

2 Eventuelle premisser for opprettingen av studiet

Er det nødvendig å sette premisser for opprettingen av studiet?

Svar:

Komiteen meiner det ikkje er naudsynt å stille bestemte vilkår for oppretting av utdanninga. Studieplanen gjev god forklaring på korleis studentane vert følgt opp.

Konklusjon:

- Det vert ikkje stilt bestemte vilkår for oppretting av utdanninga.

3 Konklusjon

Hva er den sakkyndige komité sin konklusjon?

Den sakkyndige komité skal vurdere om studieplanen er godkjent eller ikke. Dersom komiteen ikke godkjenner studieplanen skal planen sendes tilbake til prosjektgruppen, sammen med en rapport om mangler og feil. Prosjektgruppen må deretter gjøre de nødvendige endringene for at den sakkyndige komité skal kunne behandle saken videre.

Svar:

Komiteen tilrår at utdanninga vert godkjent og oppretta, men har i rapporten gjeve nokre tilrådingar.

Konklusjon:

- Læringsutbyttet oppfyller krava til fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 fyrste ledd.
- Utdanninga oppfyller krava til § 2-1 andre ledd om at læringsutbyttet skal vere utforma i tråd med NKR.
- Kvalifikasjonane som læringsutbyttet gir er tilstrekkeleg for å utøve yrket i tråd med fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 andre ledd og fagskulelova § 4 fyrste ledd andre punktum.
- Fagskulen samarbeider med aktørar i yrkesfeltet og deltar i faglege nettverk og fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 fyrste ledd og fagskulelova § 4 fyrste ledd andre punktum er oppfylt.
- Namnet på utdanninga er dekkande og er i tråd med fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 tredje ledd bokstav a.
- Omfanget, faginnhaldet og strukturen er eigna til at studentane kan nå læringsutbyttet i tråd med fagskulelova § 17, og fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 tredje ledd bokstav b.
- Undervisnings-, lærings- og vurderingsformene i utdanningen eigna til at studentene kan nå læringsutbyttet i tråd med fagskuletilsynsforskrifta § 2-1 tredje ledd bokstav c.
- Opptakskrava er dei rette for utdanninga jf. fagskuleforskrifta § 7.
- Studentane sitt arbeidsforhold, informasjon og velferd er ivarettatt jf. fagskulelova § 15.
- Fagskulen har den lærarkompetansen og tilgangen til fagressursar som er naudsynt for å drifte utdanninga etter føresegna i fagskuletilsynsforskrifta § 2-3.
- Krava til sensorkompetanse er ivareteke jf. fagskuletilsynsforskrifta § 2-5 og fagskulelova § 21.
- Det vert ikkje stilt bestemte vilkår for oppretting av utdanninga.

Tilrådingar:

- Fagskulen bør vere tydeleg med søkjarar om kva som inngår i studiet av di søkjarar med kompetanse innan stål også kan få opptak, og faglitteratur må såleis også tilpassast denne gruppa.
- Fagskulen bør spisse opptakskrava noko i høve til kva fagbrev som er aktuelle. Det er lista opp ulike mekanikarfag og dette kan til dømes også vere innan tunge køyretøy.

- Fagskolen bør vurdere å nytte sensorar med kompetanse på fagskulenivå om det er høveleg.

Saksnr: 2022/486-190
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksgang

Utval	Utv.saknr.	Møtedato
Styret for Fagskulen Vestland	VS 03/25	24.01.2025

Søknad til NOKUT om ny utdanning innan Sensorteknologi og PLS-styring

Forslag til vedtak

1. Fagskulen Vestland kan søkje NOKUT om akkreditering av utdanninga «Sensorteknologi og PLS-styring innan akvakultur» (10 stp.).
2. Det vert søkt akkreditering for utdanninga ved studiestad Austevoll.
3. Det vert søkt akkreditering for utdanningsform stadbasert med nettstøtte.

Samandrag

Sjømatnæringa er ei av Noregs viktigaste eksportnæringar, med over 40 000 sysselsette og ein årleg verdi på meir enn 120 milliardar kroner. Havbruksnæringa står for 53 prosent av verdiane, men møter store utfordringar knytt til berekraft og dyrevelferd. For å møte desse krava har Fagskulen Vestland utvikla ei ny utdanning i sensorteknologi og PLS-styring (10 stp.), som byggjer vidare på utdanninga «Vannkjemi, mikrobiologi og fiskehelse». Målet er å utdanne fagarbeidarar som kan bruke avanserte system for å sikre berekraftig drift i næringa.

Torbjørn Mjelstad
rektor

Adeline Berntsen Landro
prorektor

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Sjømatnæringa er ei av Noregs viktigaste eksportnæringar, med ein årleg verdi på over 120 milliardar kroner og over 40 000 sysselsette. Havbruksnæringa, som har fokus på oppdrett av fisk, skaldyr og andre vasslevande organismar, står for 53 prosent av desse verdiane. Dette gjer Noreg til ein global leiar innan oppdrett. For å møte aukande krav knytt til berekraft, dyrevelferd og avansert teknologi, må næringa utviklast kontinuerleg.

I 2023 rapporterte Fiskehelse rapporten om alvorlege utfordringar i næringa, med høg dødelegheit i oppdrett både på land og i sjø. Totalt døydde over 100 millionar fisk, noko som understrekar behovet for sanntidsovervaking, avanserte løysingar og spesialisert kompetanse for å sikre berekraftig drift.

For å bidra til å møte desse utfordringane har Fagskulen Vestland utvikla ei ny utdanning på 10 studiepoeng i sensorteknologi og PLS-styring som bygger vidare på utdanninga «Vannkjemi, mikrobiologi og fiskehelse» 30 stp. Målet er å utdanne fagarbeidarar som kan optimalisere avanserte system og bidra til å løyse næringa sine utfordringar.

Bakgrunn for søknad

Fagskulen Vestland har tilpassa den nye utdanninga basert på tidlegare søknadar og tilbakemeldingar frå NOKUT. Denne utdanninga byggjer som nemnt på eksisterande emne i vasskjemi, mikrobiologi og fiskehelse, men fokuserer spesifikt på teknologi og automasjon. Ein tidlegare søknad om akkreditering av ein større utdanning innan seorsorteknologi vart avslått grunna uklare læringsutbytte. Den nye modulen har derfor eit tydelegare og meir avgrensa fokus, med eit definert læringsutbytte og tettare tilknytning til praksis.

Kartlegging og samarbeid med næringa

I ein workshop med NCE Seafood Innovation Cluster i 2019 vart det identifisert tre hovudområde med kompetansemangel:

- **Sensorteknologi:** Kalibrering, vedlikehald og tolking av data frå sanntidssensorar.
- **PLS-styring:** Programmering og automatisering av både landbaserte og sjøbaserte anlegg.
- **Analyse og risikovurdering:** Identifisere avvik og foreslå tiltak for optimalisering.

Samarbeid med aktørar som Lerøy Seafood, Fluctus, STIM og Aanderaa har sikra at utdanninga dekker faktiske behov. Studentane vil få erfaring gjennom praksis og case-studiar i samarbeid med Austevoll vidaregåande skule sitt moderne RAS anlegg.

Utdanninga sine styrkar vil vere:

- **Praktisk læring:** Studentane får tilgang til moderne fasilitetar og oppdatert teknologi.
- **Relevans:** Modulen er utvikla i tett samarbeid med næringa for å møte reelle behov.
- **Kvalitetssikring:** Systematisk evaluering og kontinuerleg forbetring ut frå tilbakemeldingar frå studentar og samarbeidspartnarar.

Læringsutbytte

Kunnskap

Etter gjennomført utdanning skal kandidaten ha:

- Forståelse for prinsippene bak sensorteknologi og PLS-styring brukt i moderne oppdrettsanlegg.
- Kunnskap om hvordan sensorer brukes til å overvåke vannkvalitet og sikre stabil drift.
- Innsikt i tolkning av sanntidsdata og hvordan dette påvirker fiskevelferd og produksjonsoptimalisering.

Ferdigheter

Etter gjennomført utdanning skal kandidaten kunne:

- Kalibrere, feilsøke og vedlikeholde sensorer for vannkvalitetsmåling i RAS- og sjøanlegg.
- Programmere og optimalisere PLS-systemer for styring av automatiserte prosesser.
- Analysere sensordata for å identifisere avvik og foreslå tiltak som sikrer stabil drift og høy produksjonskvalitet.

Generell kompetanse

Etter gjennomført utdanning skal kandidaten kunne:

- Reflektere over teknologiske løsninger i et bærekraftig og etisk perspektiv, med vekt på miljøpåvirkning og fiskevelferd.
- Samarbeide tverrfaglig i team for å løse praktiske utfordringer i oppdrettsanlegg.

Opptaksgrunnlag

Opptaksgrunnlaget til utdanninga vil vere:

- Gjennomført fagskuleutdanning i «Vannkjemi, mikrobiologi og fiskehelse», 30 stp. eller tilsvarende.
- Realkompetanse i tråd med opptaksforskrift for Fagskulen Vestland § 3-3.

Organisering

Utdanninga vil ha inntil 3 fysiske samlingar på Austevoll, samt mindre digitale samlingar og opplegg mellom dei fysiske samlingane. Utdanninga vil verte tilbydd på deltid slik at studentar kan kombinere arbeid og studium.

Vedtakskompetanse

Det er styret for Fagskulen Vestland som fattar vedtak om det skal søkjast NOKUT om ny utdanninga, jf. fagskulelova § 17:

§ 17. Innholdet i utdanningen

Styret skal fastsette en plan for innholdet i utdanningen og bestemme hvordan planen skal gjennomføres. Det skal blant annet fastsettes bestemmelser om obligatoriske kurs, praksisstudier, vurderingsformer og lignende.

Studiepoeng er en betegnelse på læringsutbytte og normert studietid. Et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.

Departementet kan gi forskrift om a) nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk b) et felles vurderingsuttrykk ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering.

Konklusjon

Rektor vil tilrå at styret vedtek at fagskulen kan søkje NOKUT om akkreditering for utdanninga «Sensorteknologi og PLS-styring innan akvakultur», 10 stp. med utdanningsform stadbasert med nettstøtte, ved studiestad Austevoll.

Saksnr: 2022/486-187**Saksbehandlar:** Adeline Berntsen Landro

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Styret for Fagskulen Vestland	VS 04/25	24.01.2025

Endring av søknad om akkreditering av fagområdet helse og oppvekst

Forslag til vedtak

1. Styret støttar at fagskulen har endra søknad om fagområdeakkreditering innan helse og oppvekst til å gjelde for helse med ei revidert avgrensing av fagområdet.

Samandrag

Fagskulen søkte NOKUT om fagområdeakkreditering for helse og oppvekst, men NOKUT tilrår å avgrense fagområdet til helse grunna for lite fagmiljø innan oppvekst ved skulen i dag. Fagskulen vil på bakgrunn av dette endre definisjonen til fagområde helse. Med akkreditering innan helse vil fagskulen ha fullmakter innan to fagområde, eit viktig steg mot institusjonsakkreditering.

Torbjørn Mjelstad
rektor

Adeline Berntsen Landro
prorektor

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 23_00799-11Oversending av foreløpig rapport - søknad om akkreditering av fagområdet helse og oppvekst ved Fagskulen Vestland med

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Fagskulen søkte NOKUT om fagområdeakkreditering for fagområdet helse og oppvekst innan fristen 1. november 2023, og NOKUT gjennomførte institusjonsbesøk i april 2024. Sakshandsaminga i NOKUT har tatt lang tid, men foreløpig rapport (sjå vedlegg) vart sendt til fagskulen 31.12.2024.

Rapporten tek føre seg om den sakkunnige komiteen meiner at krava til fagområdeakkreditering er oppfylt, og om det vert tilrådd å innvilge søknaden. Komiteen tilrår at det ikkje vert gitt fagområdeakkreditering for fagområdet helse og oppvekst, men at fagskulen kan endre fagområdet til å vere for helse. Dersom fagskulen gjer ei slik endring kan komiteen tilrår at det vert gitt fagområdeakkreditering for helse. Fristen for å svare NOKUT er 22. januar.

Grunngjevinga for at komiteen meiner at det ikkje kan gis akkreditering for oppvekstområdet er at fagskulen ikkje har eit stort nok fagmiljø knytt til oppvekst. Fagskulen arbeider med dette, men ser at på dette tidspunktet er det gjerne ikkje stort nok for å ivareta ei eigen fullmakt innan oppvekst. Fagskulen ønskjer såleis å følgje oppmodinga til komiteen og omarbeide definisjonen for fagområdet til å vere for helse, samt vurdere på nytt kva som skal inngå i fagområdet. Nokre av utdanningane som fagskulen hadde løfta fram som utdanningar vi ønskjer å utvikle innan oppvekst er i skjeringspunktet mellom helse og oppvekst, og komiteen meinte at med litt justering av avgrensinga til fagområdet, ville fagskulen likevel kunne utvikle og akkreditere desse utdanningane innan fagområdet helse.

Fordi fagskulen hadde frist for å svare før styremøte 24. januar, tok rektor avgjerd om å følgje tilrådinga frå NOKUT om å endre fagområdet til helse med ei ny avgrensing. Styret vil få revidert strategi og avgrensing av fagområdet til orientering til styremøtet i mars.

Dersom fagskulen får fagområdeakkreditering innan helse, vil vi fullmakter innan to fagområde, og dette vil vere viktig med tanke på ein framtidig søknad om institusjonsakkreditering jf. sak VS 01/25 i dette møtet.

Vedtakskompetanse

Jf. fagskulelova § 9 er styret skulen sitt øvste styringsorgan og er ansvarleg for kvaliteten i utdanninga.

Jf. fagskulelova § 12 andre ledd kan rektor ta avgjerd i saker som ikkje kan vente til styret kan kome saman i møte. Styret kan også gje rektor fullmakt til å avgjere saker som ikkje bør utsetjast til neste styremøte.

Konklusjon

Rektor vil tilrår at styret støttar avgjerda om å endre søknad om fagområdeakkreditering innan helse og oppvekst til helse med ei revidert avgrensing av fagområdet.

FAGSKULEN VESTLAND NORDNES
Postboks 1876 Nordnes
5817 BERGEN

Saksbehandler: Anna Svele

Vår ref: 23/00799-11

Vår dato: 31.12.2024

Deres ref:

Deres dato:

Oversending av foreløpig rapport - søknad om akkreditering av fagområdet helse og oppvekst ved Fagskulen Vestland

Vedlagt dette brevet følger den foreløpige rapporten for akkreditering av fagområdet *helse og oppvekst* ved Fagskulen Vestland.

Dei sakkunnige vurderer at fagområdet *helse og oppvekst* ikkje oppfyller alle krava til akkreditert fagområde. Dei sakkunnige vurderer likevel at krava er oppfylt for fagområdet *helse*.

Vi ber om at de sender NOKUT ei fråsegn til den foreløpige rapporten seinast **22. januar 2025**, til postmottak@nokut.no. De må merke e-posten med saksnummer 23/00799. I fråsegna har de høve til å kommentere vurderingane i den foreløpige rapporten. Som de ser i den foreløpige rapporten anbefaler dei sakkunnige at de endrar søknaden til å omfatte «helse» i staden for «helse og oppvekst». Om de ønskjer å følgje denne oppmodinga må de skrive i tilsvaret at de endrar søknaden, og i det same tilsvaret må de definere kva som sorterer innanfor og utanfor det eventuelle nye fagområdet «helse». Føremålet er at det ikkje skal vere nokon tvil om kva for utdanningar de får fullmakt til å opprette, om de får akkreditering for det nye fagområdet.

Vi ber om at de gir oss beskjed dersom de ikkje ønskjer å gi ei fråsegn til rapporten.

Vi legg fråsegna dykkar fram for styret i NOKUT saman med anbefalinga til vedtak frå dei sakkunnige. Vi ønskjer å handsame saka i NOKUTs styremøte februar eller mars 2025, og NOKUT vil orientere dykk om vedtaket i saka så snart det er fatta. Fråsegna blir ein del av den endelege rapporten, saman med vedtaket til styrets og vurderingane til dei sakkunnige. Har de spørsmål ta kontakt med Anna Svele på e-post - anna.svele@nokut.no, med kopi til fagskole@nokut.no.

Med hilsen

Christin Drangslund
fungerande seksjonssjef

Anna Svele

seniorrådgivar

Dokumentet er elektronisk signert.

Kopi til: FAGSKULEN VESTLAND NORDNES v/Adeline Berntsen Landro

Vedlegg: Fagskulen Vestland_helse og oppvekst_Foreløpig rapport_desember 2024

AKKREDITERINGS- RAPPORT

FORELØPIG RAPPORT

Fagskulen Vestland

Søknad om akkreditering av fagområdet helse
og oppvekst

2024

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et statlig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUT har eget styre og er faglig uavhengig i oppgavene som er definert i universitets- og høyskoleloven. I tillegg utfører vi forvaltningsoppgaver som er delegert fra Kunnskapsdepartementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å føre tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning og å stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene ved institusjonene.

NOKUT skal bidra til at samfunnet har tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning. Gjennom arbeidet vårt skal NOKUT søke å bistå institusjonene i deres kvalitetsarbeid.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Institusjon	Fagskulen Vestland
Sakkunnige	Sanja Maksimovic, Ingrid Marie Aarre og Line Narvesen Jørgentvedt
Dato for vedtak	-
NOKUTs saksnummer	23/00799

Forord

Fagskuler som oppfyller bestemte vilkår kan søkje akkreditering for eit fagområde, og slik få fullmakt til sjølv å opprette fagskuleutdanningar innan dette fagområdet, jf. § 5 i lov om høgere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven). NOKUT akkrediterer fagområde etter forskrift om høgere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) og forskrift om akkreditering av og tilsyn med høgere yrkesfaglig utdanning (fagskoletilsynsforskriften).

Denne foreløpige rapporten inneheld ei vurdering av ein søknad om akkreditering for fagområdet *helse og oppvekst* frå Fagskulen Vestland. Vurderinga av krav til eit akkreditert fagområde i fagskoletilsynsforskriften er gjennomført av ei sakkunnig komité på bakgrunn av søknaden sendt 1. november 2023 og institusjonsbesøket 11. april 2024.

Innhold

1 Om søkjaren og søknadsbehandlinga	5
1.1 Fagskolen Vestland	5
1.2 Søknadsbehandlinga	5
2 Krav for å kunne søkje akkreditering	6
2.1 Fagskolen sin primærverksemd	6
2.2 Uteksaminerte kandidatar	6
2.3 Garanti- og forsikringsordningar	7
3 Krav til fagskulens kvalitetsarbeid	7
4 Sakkunnig vurdering av krav til akkrediterte fagområde.....	9
4.1 Avgrensing av fagområdet	9
4.2 Fagmiljøet som er tilknytt fagområdet	13
4.3 Samarbeid med yrkesfeltet.....	16
5 Konklusjon	19
Vedlegg: Presentasjon av den sakkunnige komiteen	20

1 Om søkjaren og søknadsbehandlinga

1.1 Fagskulen Vestland

Fagskulen Vestland er ein offentlig fagskule og er eigd av Vestland fylkeskommune. Han blei oppretta i 2022 då fagskulane Fagskolen i Hordaland og Fagskulen i Sogn og Fjordane blei slått saman. Fagskulen Vestland har fleire studiestader i Vestland fylke (mellom anna i Bergen, Førde, Voss, Austevoll, på Måløy og Hjeltnes). Hovudadministrasjonen held til i Bergen, på Nordnes.

Fagskulen Vestland har ei akkreditering for fagområde frå før: akkreditering for *teknisk* fagområde frå 2021 (ved Fagskolen i Hordaland).

Fagskulen har i dag omkring 50 ulike fagskuleutdanningar, innanfor maritime, marine, tekniske, petroleumtekniske, grønne- og helsefaglege retningar. Fagskulen har både nettbaserte (med eller utan samlingar) og stadbaserte utdanningar. Innan helsefag var det totalt 80 studentar skuleåret 2023/24 fordelt på fem klasser. Studentane gjekk ved dei tre utdanningane *Psykisk helsearbeid og rusarbeid*, *Rehabilitering*, *kvardagsmestring og velferdsteknologi* og *Sterilforsyning og smittevern i helsetenesta*. Fagskulen har også akkreditering for andre helseutdanningar, sjølv om dei ikkje tilbyr aller per i dag.

1.2 Søknadsbehandlinga

Fagskulen Vestland sende inn søknad om akkreditering for fagområdet *helse og oppvekst* til søknadsfristen 1. november 2023. Fagskulen har som nemnt ei fagområdeakkreditering frå før.

NOKUT har vurdert at fagskulen oppfyller krava for å kunne søkje om fagområdeakkreditering i fagskoleforskriften § 48 første avsnitt om primærverksemd, uteksaminerte kandidatar, og garanti- og forsikringsordning. NOKUT har også vurdert at fagskulen har utarbeidd tilfredsstillande rutinar for å opprette utdanningar han sjølv vil få fullmakt til å akkreditere, og at han har utarbeidd tilfredsstillande rutinar for å gjennomføre vesentlege endringar, jf. fagskoletilsynsforskriften § 4-2 andre avsnitt.

Etter at NOKUT hadde gjort desse innleiande vurderingane, blei det oppnemnt ein sakkunnig komité til å vurdere krava til eit akkreditert fagområde i fagskoletilsynsforskriften kapittel 3. NOKUT skal oppnemne sakkunnige for å gjennomføre vurderingar ved akkreditering av fagområde, og dei sakkunnige skal gi rapport med anbefalingar om vedtak til NOKUT, jf. fagskoleforskriften § 46. Krava til kompetanse blant dei sakkunnige er regulert i fagskoletilsynsforskriften § 5-4. Komiteen består av Sanja Maksimovic (leder), Line Jørgentvedt og Ingrid Marie Aarre. Se vedlegg til denne rapporten, for presentasjon av kompetansen til dei sakkunnige.

NOKUT gjennomførte et fysisk institusjonsbesøk ved Fagskulen Vestland den 11. april 2024. Den sakkunnige komiteen intervjuar då representantar frå den faglege og administrative leiinga ved fagskulen, fagleg og pedagogisk ansvarlege for fagområdet, lærarar innan fagområdet, aktive studentar innan fagområdet, eksterne samarbeidspartnarar og styret

ved fagskulen. Dei sakkunnige har basert vurderingane sine på den skriftlege dokumentasjonen som er sendt inn frå institusjonen, og intervju under institusjonsbesøket. Den skriftlege dokumentasjonen er tilgjengeleg i eInnsyn – offentlig elektronisk postjournal.

2 Krav for å kunne søkje akkreditering

2.1 Fagskulen sin primærverksemd

Fagskoleforskriften § 48 (1) a)

Fagskolens primærvirksomhet skal være utdanning og være tydelig avgrenset fra eventuell annen virksomhet.

Skildring av dokumentasjonen

Fagskulen er registrert som ei eining under Vestland fylkeskommune. Den primære verksemda til Fagskulen Vestland er utdanning, og dei har inga verksemd utover fagskuleutdanning og kursverksemd.

Vurdering

NOKUT vurderer at kravet – om at fagskulen sin primærverksemd skal vere utdanning – er oppfylt.

Konklusjon

Kravet i fagskoleforskriften § 48 første avsnitt bokstav a er oppfylt.

2.2 Uteksaminerte kandidatar

Fagskoleforskriften § 48 (1) b)

Fagskolen må ha uteksaminert kandidatar i minst én akkreditert fagskuleutdanning i minst to år.

Skildring av dokumentasjonen

Forløparen til Fagskulen Vestland (før samanslåinga) har eksistert som fagskule sidan 2006. Fagskulen har hatt helsefagskuleutdanning sidan 2008, og har uteksaminert kandidatar i akkrediterte fagskuleutdanningar i mange år. Fagskulen uteksaminerte 127 studentar i 2024 og 126 studentar i 2023. (Tala er henta frå DBH.)

Vurdering

NOKUT vurderer at kravet om uteksaminerte kandidatar er oppfylt.

Konklusjon

Kravet i fagskoleforskriften § 48 første avsnitt bokstav b er oppfylt.

2.3 Garanti- og forsikringsordningar

Fagskoleforskriften § 48 (1) c)

Fagskolen må dokumentere deltakelse i garanti- eller forsikringsordning som sikrer studenter refusjon av innbetalte skolepenger dersom fagskolen frivillig eller pålagt stanser en fagskoleutdanning og dette medfører at noen studenter ikke får fullført utdanningen etter oppsatt plan. Garanti- eller forsikringsordningen skal dekke innbetalte skolepenger for fagskoleutdanninger som enten blir avbrutt eller ikke starter.

Skildring av dokumentasjonen

Vestland fylkeskommune er skuleeigar for Fagskulen Vestland, og fylkeskommunen er sjølvassurandør. I tillegg har Fagskulen Vestland inngått ei gjensidig avtale med Fagskolen Rogaland om overtaking av studentar innan samanfallande utdanningar dersom det skulle oppstå ein situasjon der studentane ikkje kan fullføre ei utdanning dei har starta på.

Vurdering

NOKUT vurderer at kravet om garanti- og forsikringsordningar er oppfylt.

Konklusjon

Kravet i fagskoleforskriften § 48 første avsnitt bokstav c er oppfylt.

3 Krav til fagskulens kvalitetsarbeid

Fagskoletilsynsforskriften § 4-2 (2)

For fagskoler med fagområdeakkreditering skal systemet for kvalitetssikring også vise prosedyrer for hvordan fagskolen

- a) oppretter utdanninger den selv har fullmakt til å akkreditere
- b) gjennomfører vesentlige endringer av utdanninger som hører inn under fagområdet

Skildring av dokumentasjonen

Fagskulen Vestland har allereie akkreditering for eit fagområde, og prosedyren deira for oppretting av utdanningar og gjennomføring av vesentlege endringar blei vurdert den gong fagskulen (Hordaland fagskole) fekk akkreditering. Føremålet med rutinane er å ivareta den kontrollfunksjonen som NOKUT elles ville ha hatt. Sidan fagskulen fekk ei akkreditering har han vore igjennom ein fusjon. Fagskulen har sendt med den nye prosedyren deira som ein

del av søknaden: Ei «rutine for å utvikle ny fagskuleutdanning innan akkreditert fagområde» og ei «Rutine for å endre utdanning innan akkreditert fagområde».

Vurdering

NOKUT har vurdert om fagskulen har gjort endringar i prosedyren som ikkje er i tråd med krava.

NOKUT vurderer at fagskulen ikkje har gjort endringar som endrar den opphavlege vurderinga til NOKUT. Krava til prosedyre for å opprette og gjere endringar i utdanningar er framleis oppfylt.

Konklusjon

Kravet i fagskoletilsynsforskriften § 4-2 andre avsnitt er framleis oppfylt.

4 Sakkunnig vurdering av krav til akkrediterte fagområde

4.1 Avgrensing av fagområdet

Fagskoletilsynsforskriften § 3-1 Avgrensning av fagområdet

(1) Fagområdet skal være relatert til ett eller flere yrkesfelt. Fagområdet skal være tydelig definert og avgrenset, men ha tilstrekkelig faglig bredde til å inkludere flere utdanninger

(2) Fagskolen skal ha en strategi med mål og tiltak for å utvikle fagområdet, og kunne gjennomføre denne

Skildring av dokumentasjonen

Avgrensing

Fagskolen Vestland søker om akkreditering av fagområdet *helse og oppvekst*. Om yrkesfelt skriv fagskolen at dei vil utdanne personell i helsesektoren og i oppvekstsektoren. I søknaden står det at «Fagområdet *helse og oppvekst* byggjer på utdanningsprogramma som ligg under programområdet *helse- og oppvekstfag* på vidaregåande opplæringsnivå.».

Fagskolen skriv vidare i søknaden sin at «Fagområdet helse- og oppvekst bygger på sjukepleie- og vernepleievitskap, spesialpedagogikk og pedagogikk for barn og unge. Yrkeserfaring innan fagområdet er i hovudsak frå helse- og omsorgssektoren i spesialisthelsetenesta og kommunale tenester, samt frå oppvekstsektoren (barnehage, skule, SFO, barnevern).» Fagskolen ønskjer å utvikle «skreddarsydde» fleksible utdanningar som møter kommunar og spesialisthelsetenesta sitt behov med tanke på oppgåvegledning. Parallelt med desse tilboda ser fagskolen eit behov for å utvikle studieplanar innan oppvekstsektoren. Fagskolen skriv at dei har mange studentar frå oppvekstsektoren i *Psykisk helsearbeid og rusarbeid og Rehabilitering, kvardagsmeistring og velferdsteknologi*, og at dei «ønskjer å gje tilbod som i enno større grad er retta mot oppvekstsektoren». Fagskolen tilbyr ingen reine oppvekstfaglege utdanningar i dag. Fagskolen tilbyr tre fagskuleutdanningar som ifølgje søkjaren vil gå inn i fagområdet med den avgrensinga som er gjort her. Dei tre fagskuleutdanningane er:

- *Psykisk helsearbeid og rusarbeid*
- *Rehabilitering, kvardagsmeistring og velferdsteknologi*
- *Sterilforsyning og smittevern i helsetenesta*

Under institusjonsbesøket kom det fram at fagskolen ønskjer å utvikle utdanningar som ligg i skjæringspunktet mellom helse og oppvekst, altså utdanningar innan meistring, miljøarbeid og psykisk og fysisk helse frå 0 til 18 år. Fagskolen har i søknaden omtala dei følgjande utdanningane som aktuelle å opprette med ei fagområdeakkreditering i helse og oppvekst: Under overskrifta «Fagområde oppvekst»:

- *Psykososialt arbeid med barn og unge*
- *Administrasjon og leiing*
- *Rettleiing*
- *Heilheitleg miljøarbeid*

Fagskulen skriv her at dei tre utdanningane *Administrasjon og leiing, Rettleiing og Heilheitleg miljøarbeid* er «aktuelle utdanningar innan oppvekst også kan sortera under fagområdet helse». Om utdanninga *Psykososialt arbeid med barn og unge* skriv fagskulen at «helse og oppvekst ikkje lenger kan vera to skilde fagområde. Fagleg meistring, sosial kompetanse og psykisk helse heng nært saman og skulen treng meir enn nokon gong eit styrkebasert fokus i opplæringa». Dei argumenterer for at dette er naudsynt for å kunne innfri dei nye krava om «rett til å ha eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og læring» i opplæringslova.

Under overskrifta «Fagområde helse» nemner fagskulen desse utdanningane som aktuelle:

- *Observasjons- og vurderingskompetanse*
- *Barsel og barnepleie*
- *Palliasjon*
- *Eldre og livsmeistring*
- *Nevrologiske sjukdommar og skadar*
- *Administrasjon og leiing*
- *Sterilteknikk og aseptikk for personell på tannlegekontor, poliklinikkar og legekontor*
- *Rettleiing*
- *Livsstil og kroniske sjukdommar*
- *Heilheitleg miljøarbeid*

Strategi

Fagskulen har lagt ved ein strategi for fagskulen: «Strategi 2023 – 2027», og ein strategiplan/handlingsplan for fagområdet: «Strategi og handlingsplan for fagområde helse og oppvekst» (ettersendt 21. mars 2024).

Fagskulen skriv i eit styreframlegg som er lagt ved søknaden at

«Strategien tek utgangspunkt i fagskulen sin overordna strategi og omtalar hovudmål, delmål og tiltak, gjennom ein handlingsplan, for å vidareutvikle fagfeltet helse og oppvekst. Som overordna strategi for Fagskulen Vestland vektlegg også helseavdelinga fagleg vidareutvikling av eksisterande og nye tilbod, samt styrking av fagmiljø og vidareutvikling av samarbeid med arbeidslivet. Fleksibilitet og digitale løysingar er også vektlagt i strategien som satsingsområde.»

Strategi- og handlingsplanen for fagområdet inneheld delmål knytt til kvart av hovudmåla til fagskulen, og fagskulen har satt delmål, formulert tiltak, fordelt ansvar, utarbeida kritiske suksessfaktorar, satt fristar og oppgitt korleis dei skal evaluere tiltaka. Døme på tiltak relatert til fagområdet er:

- «Opprette tverrfagleg referansegruppe med sektorovergripande fokus på helse og oppvekst, årleg møte
- Oppretta fagråd innan fagområdet oppvekst»

og

- «I tillegg til 120, 60 og 30 studiepoengs-utdanningar vil vi laga kortare utdanningar (f. eks 10 stp) og kurs innan aktuelle tema som arbeidslivet etterspør, og på dette viset styrka arbeidslivet i arbeidet med oppgåvegliding og kompetanseheving
- Utvikla nytt studietilbod: Psykososialt arbeid med barn og unge 60 st.p

- Utvikla nytt studietilbod: Observasjons- og vurderingskompetanse 60 st.p
- Utvikla nytt studietilbod Administrasjon og leiing 120 stp (fagspesifikk del 60 stp + adm. og leiing 60 stp)»

Når det gjeld økonomiske ressursar og evna til å gjennomføre strategien, har fagskulen i søknaden gitt informasjon om budsjett og kvar pengane kjem frå. Dei skriv at det ved helseavdelinga har vore satsa dei fem siste åra, og at det er tilført meir ressursar for å drive utvikling. Vidare nemner fagskulen ulike utviklingsprosjekt i høve til pedagogisk utvikling og utvikling av nye utdanningar. Fagskulen skriv at dei «planlegg også å søkje om utviklingsmidlar i 2024 for å etablere eit ferdigheitsrom for trening.»

Fagskulen har også skildra lokalar, infrastruktur og utstyr som er relevant for å gjennomføre strategien. Fagskulen skriv mellom anna

«Ved helseavdelinga er det i dag ikkje kjøpt inn konkret utstyr til utdanningane, utan om det digitale utstyret som er for alle utdanningar, men skulen samarbeider mellom anna med Helse Bergen og Høgskulen på Vestlandet om bruk av utstyr knytt til utdanningane der dette er naudsynt. Som nemnt planlegg fagskulen å investere i eit ferdigheitsrom og skal søkje utviklingsmidlar til dette.»

For å kunne gjennomføre strategien må fagskulen ha den nødvendige kompetansen til å utvikle utdanningane. Fagskulen skriv at dei har «brei kompetanse innan lærar, sjukepleie, vernepleie frå ulike arbeidsfelt i helse og oppvekstsektoren», men at «Det planleggast for å tilsette ein barnehagelærar i fast stilling for å styrke kompetansen innan oppvekstsektoren.»

Vurdering

Avgrensing

Fagskulen har søkt akkreditering for eit fagområde som er relatert til fleire yrkesfelt. Vidare har fagområdet helse- og oppvekst tilstrekkeleg fagleg breidde til å inkludere fleire utdanningar. Komiteen vurderer at det same gjeld for fagområdet *helse* og fagområdet *oppvekst* om ein ser dem kvar for seg. Fagskulen har relatert fagområdet til utdanningsprogram i helse og oppvekst i vidaregåande opplæring. Både helse- og oppvekst samla og kvar for seg, er fagområde som vil kunne gje ei breidde i opptak av studentar med relevant startkompetanse.

Fagskulen har inga erfaring med å tilby oppvekstfaglege utdanningar per i dag, men lang erfaring med å tilby helsefaglege fagskuleutdanningar. Fagskulen skriv at dei ønskjer å gje fleire helsefaglege tilbod (og gjere vesentlege endringar i utdanningar dei allereie tilbyr), men også tilbod som i større grad er retta mot oppvekstsektoren. Dei utdanningane fagskulen listar opp som aktuelle å starte opp, rettar seg mot den delen av oppvekst som inkluderer fysisk, psykisk, sosial og kognitiv utvikling.

Fagskulen har berre til ei viss grad gjort greie for korleis dei forstår den reint oppvekstfaglege dimensjonen av fagområdet, men dei har ikkje definert kva som er dei viktigaste delane av oppvekst. Komiteen meiner at eit fagområde som oppvekst treff breitt og at det famnar om alderstrinna heilt frå 0 til 20 år. I søknaden er det uvisst om fagskulen planlegg å opprette oppvekstutdanningar retta mot alle desse alderstrinna. Det er også uvisst om fagskulen ønskjer å kunne opprette oppvekstutdanningar som i mindre grad har med helse å gjere, til dømes utdanningar som *Arbeid med dei yngste borna* eller *Språkleg*

og kulturelt mangfold i oppvekstsektoren. Komiteen vurderer uansett at fagskulen ikkje har tilstrekkeleg kompetanse (utdanning og yrkeserfaring) relatert til barnehagesektoren og pedagogisk arbeid med dei yngste borna, og at fagmiljøet dimed ikkje er stort nok til å dekke det ein må anta vil være dei viktigaste delane av fagområdet oppvekst. (Se vurderinga av krava til fagmiljøet i kapittel 4.2.) Komiteen er open for at fagområdet *helse* kan ha ei avgrensing som også opnar for utdanningar som fremjar meistring og betre psykisk helse hos barn og unge.

Komiteen vurderer at fagområdet *helse og oppvekst* er relatert til fleire yrkesfelt, og at det har ei tilstrekkeleg fagleg breidde til å inkludere fleire utdanningar, men at den oppvekstfaglege delen av fagområdet ikkje er tydeleg definert.

Strategi

Den sakkunnige komiteen vurderer at fagskulen – gjennom strategidokumenta og handlingsplanen – har vist at han har ein strategi med mål og tiltak for å utvikle fagområdet.

Strategien er tydeleg på kva for fagskuleutdanningar fagskulen ønskjer å opprette.

Fagskulen har i søknaden argumentert for at dei har økonomisk handlingsrom til å gjennomføre strategien for fagområdet. Samtidig ser fagskulen at dei har behov for å «tilsette ein barnehagelærer i fast stilling for å styrke kompetansen innan oppvekstsektoren». Komiteen vurderer også at det er naudsynt å styrke kompetansen i fagmiljøet om fagskulen skal opprette oppvekstutdanningar. Basert på den innsendte dokumentasjonen vurderer dei sakkunnige at fagskulen har kompetanse til å gjennomføre strategiens mål og tiltak som gjelder helse-delen av fagområdet, men at det ikkje er dokumentert at han har tilstrekkeleg kompetanse til å gjennomføre måla og tiltak i strategien som gjeld oppvekst.

Utdanninga *Psykososialt arbeid for barn og unge*, som fagskulen vil opprette, ligg som nemnt i skjeringspunktet mellom helse og oppvekst, og ho kan hamne inn under *helse*. Komiteen vurderer at fagskulen vil ha betre forutsetningar for å gjennomføre strategien for oppvekstdelen av fagområdet om dei tilsett ein barnehagelærer i fast stilling, slik dei har planer om. Komiteen vurderer samtidig at éin person med utdanning og erfaring frå barnehagesektoren ikkje vil vere tilstrekkeleg for å opprette alle andre tenkelege oppvekstfaglege utdanningar. Oppsummert kan ikkje komiteen anbefale NOKUT å gje fagskulen akkreditering for *oppvekst*, men komiteen meiner likevel at dei nemnte utdanningane fagskulen ønskjer å opprette kan sortere under *helse*, og at fagskulen – med ein ekstra barnehagelærer i fagmiljøet – vil kunne gjennomføre strategien med ei akkreditering for *helse*.

Samla sett vurderer komiteen at krava i fagskoletilsynsforskriften § 3-1 er oppfylt for fagområdet *helse*, men at dei ikkje er oppfylt for fagområdet «*helse og oppvekst*». Komiteen anbefaler følgeleg at fagskulen i eit tilsvaret endrar søknaden til å omfatte «*helse*» i staden for «*helse og oppvekst*». I det same tilsvaret bør fagskulen tydeleg definere kva som sorterer innanfor og utanfor det eventuelle nye fagområdet «*helse*», slik at det ikkje er tvil om kva for utdanningar fagskulen eventuelt får fullmakt til å opprette.

Konklusjon

Krava i fagskoletilsynsforskriften § 3-1 er ikkje oppfylt.

4.2 Fagmiljøet som er tilknytt fagområdet

Fagskoletilsynsforskriften § 3-2

I fagmiljøet tilknyttet fagområdet skal det finnes personer med utdanning og yrkeserfaring innenfor de viktigste delene av fagområdet. I fagmiljøet skal det være personer med utdanning på nivå over fagskoleutdanning innenfor fagområdet eller et beslektet fagområde som er ansatt i minst 50 prosent stilling ved fagskolen.

I fagmiljøet tilknyttet fagområdet skal det være mange nok fast ansatte til å bidra til å utvikle nye og eksisterende utdanninger innenfor fagområdet. Det skal være mange nok fast ansatte ved fagskolen med utdanningsfaglig utdanning til å utvikle pedagogiske metode og verktøy innenfor fagområdet.

Fagmiljøet skal delta i relevante regionale, nasjonale eller internasjonale samarbeid og nettverk.

Minst halvparten av antallet lærere eller antallet lærerårsverk som er tilknyttet utdanningene i fagområdet, skal være fast ansatte ved fagskolen.

Skildring av dokumentasjonen

Kompetansen til fagmiljøet, samansetting og tilsettingsforhold

Fagskulen skriv i søknaden at fagmiljøet har følgjande utdanning som er relevant for fagområdet:

«Ved avdelinga er det 9 fast tilsette i 100 % stilling, inklusiv utdanningsleiar. Altså 9 årsverk. I tillegg vert det leig inn forelesarar, sensorar og andre ressurspersonar ved behov. Inntil nyleg har det i tillegg vore ei tilsett i 80 % engasjementstilling frå august 2021-september 2023. Ho fortsett som timelærer / utviklingsarbeid.»

I søknaden har fagskulen lagt ved ein tabell med informasjon om personane som går inn i fagmiljøet. Tabellen og søknaden viser at alle har kompetanse minimum på bachelornivå, slik fagskulen også skriv i søknaden:

«Dei tilsette har grunnutdanning på bachelornivå, sjukepleie, vernepleie, utviklingsstudier, psykologi, samt videreutdanningar innan: veiledning, geriatri, operasjonsjukepleie, rehabilitering, psykisk helsearbeid blant barn og unge, psykisk helsearbeid, rusarbeid, master i samfunnsarbeid med fokus på barn og unges oppvekstvilkår, master i yrkespedagogikk, master i psykisk helsearbeid- fokus på helsefremmende arbeidsmiljø, master i klinisk sykepleie, master i samfunnsarbeid, master i sykepleievitenskap.»

Om utdanningsfagleg kompetanse skriv fagskulen at

«8 av 9 tilsette har formell pedagogisk utdanning. Nr 9 har starta utdanning innan pedagogikk for fagskule PPF (tilsvarer PPU). Alle har pedagogisk erfaring. Fleire har meir enn 10 års erfaring frå lærararbeid i fagskule.

Alle tilsette har tatt eller held på med studier i nettpedagogikk og nettstudier.»

Fagskulen skriv vidare om yrkeserfaring at dei «tilsette har erfaring som sjukepleiare, lærar i ungdomsskole, videregående skule, fagskule og høgskule».

Fagskulen har ikkje erfaring med å tilby oppvekstfaglege utdanningar, og fagmiljøet har heller ikkje utdanning eller yrkeserfaring frå barnehage eller anna arbeid med yngre born som ikkje er relatert til det helse- og sosialfaglege feltet. I søknaden står det at «Skulen har mange studentar frå oppvekstsektoren i dei eksisterande utdanningane, men vi arbeider også mot å etablere eigne utdanningar rette mot oppvekstsektoren. (...) Skulen startar hausten 2023 med å utvikla ei 60 studiepoengs-utdanning i Psykososialt arbeid med barn og unge». Fagskulen skriv vidare at «Det planleggast for å tilsette ein barnehagelærar i fast stilling for å styrke kompetansen innan oppvekstsektoren».

Tabellen over fagmiljøet viser at det er personar i fagmiljøet som har arbeidd med yngre born, men erfaringa har hovudsakeleg vore i ein helse- eller sosialfagleg samanheng. Til dømes er det personar med erfaring frå barneklinnikk eller avdeling for nyfødde. Ein person har utdanning som vernepleiar i botn og erfaring frå å følgje opp born og familiar som tilsett i barneverntenesta og som støttepedagog ved pedagogisk fagsenter med ansvar for å følgje opp barn med særskilte behov i barnehage (fram til 2015). Det er ein person (lektor) i fagmiljøet som har erfaring som lærar i grunnskole og ungdomsskole, men yrkeserfaringa er frå langt tilbake i tid (1980-talet).

Om å halde seg fagleg oppdatert skriv fagskulen at tilsette jamleg deltek på kurs både internt og eksternt, både for oppdatering innan eige fagfelt og for pedagogisk utvikling. Fagskulen skriv også at ein nyttar hospitering for fagleg oppdatering.

I det ettersendte dokumentet «Oversikt over aktivitet og deltakelse i fagmiljøet på tvers av studiene innenfor helsefag» (sendt 21. mars 2024) kjem det fram at fagpersonar har gjennomført hospitering våren 2022 ved Rehabiliteringsklinikken Helse-Bergen Nordås, Røde Kors Haugland Rehabiliteringssenter, Førde sentral sjukehuset og Stiftelsen Betanien Bergen. Fagskulen skriv også at hospitering har vore eit aktuelt tema på fleire av samarbeidsmøta deira med kommunane, og at dei planlegg for ny hospitering skoleåret 2024/2025. I det same dokumentet har fagskulen lista opp ulike kurs og utdanningar som personar i fagmiljøet har teke i perioden 2020 til 2024, under overskrifta «Kompetanseutvikling hos ansatte i tråd med faglig utvikling og fremtidig behov».

Deltaking i samarbeid og nettverk

Fagskulen skriv i søknaden at «Fleire tilsette (5 stk) har vore innleigd til oppdrag for DIKU/HK-dir til arbeid med nasjonalt planarbeid innan helse og oppvekst». Med søknaden har fagskulen også lagd ved eit dokument som viser deltaking i eit prosjekt om «ei ny digital helse- og omsorgsteneste». Vidare har fagskulen i den ettersendte oversikta gitt meir informasjon om korleis fagmiljøet deltek i relevante samarbeid og nettverk. Dei skriv at dei er opptekne av å delta på regionale, nasjonale og internasjonale konferansar og delta i samarbeid på ulike nivå for å oppretthalde og byggje nye faglege nettverk. Dokumentet gir ei oppsummerande oversikt over aktivitet, deltaking og samarbeid dei har hatt og skal ha med arbeidslivet det kommande året. I oversikten finn komiteen deltaking på nasjonale og

regionale konferansar relatert til helse (om tema som e-helse, meistring, sterilforsyning og helse og rus, mellom anna). Av internasjonalt samarbeid har fagskulen lista opp mellom anna deltaking på internasjonale webinar om sterilforsyning og smittevern i helsetenesta og deltaking i prosjekt i Erasmus+. Ingen av prosjekta er direkte oppvekstfaglege, men helsefaglege. Fagskulen listar også opp døme på samarbeidsmøte med andre helse- og sosialfaglege aktørar under overskrifta «Faglig samarbeid gjennom etablering og vedlikehold av fagnettverk». Komiteen finn her døme på samarbeid med mellom anna Digi Vestland, Region Nordhordland helsehus, Helse-Bergen, senteret ROS («Rådgivning om spiseforstyrrelser»), Byråd for eldre, helse og omsorg i Bergen kommune, ei avdeling for rusmedisin og fleire kommunar i Vestland fylke.

I tabellen for fagmiljøet går det fram at éin av dei tilsette er medlem av «nasjonalt VR nettverk-helse», ein person «samarbeider i faglig nettverk innen sterilforsyning i fagskole og ift sjukehus» og ei anna deltek i «nettverk for faglig utvikling sykepleiefag/pedagogisk mot fag innen sykepleie». Vidare står det om ein av dei tilsette at ho «deltar i fleire fagnettverk ift barn og unge».

Vurdering

Vurdering av kompetanse og samansetting i fagmiljøet

Ni av ti personar i fagmiljøet er fast tilsett i over 50 prosent stilling, og alle er utdanna på nivå over fagskule. Kravet om at det skal vere personar med utdanning på nivå over fagskuleutdanning innanfor fagområdet eller eit tilgrensande («beslektet») fagområde som er tilsatt i minst 50 prosent stilling ved fagskulen, er dimed oppfylt. Dette viser også at kravet om at minst halvparten av lærarane som er tilknytt utdanningane i fagområdet skal vere fast tilsette ved fagskulen, er oppfylt.

Den faglege tyngda i fagmiljøet ligg innanfor helse og sosial. Det tilsette har utdanning på bachelor- og masternivå, og fagmiljøet har både breidde- og spisskompetanse innan helse og sosial. Ingen av personane har direkte oppvekstfagleg utdanning. Det er til dømes ingen personar med utdanning som barnehagelærar. Den sakkunnige komiteen vurderer difor at personane i avdelinga til saman har ei brei kompetanse innanfor *helsedelen* av fagområdet, men at fagmiljøet ikkje har tilstrekkeleg kompetanse (utdanning og yrkeserfaring) innanfor *oppvekst*. Fagmiljøet skal bidra til å utvikle nye og eksisterande utdanningar innanfor fagområdet *helse og oppvekst*, og komiteen kan ikkje sjå at det er mange nok tilsette med oppvekstfagleg kompetanse til å utvikle reint oppvekstfaglege utdanningar.

For å få ei fagområdeakkreditering må fagmiljøet ha personar med utdanning og yrkeserfaring innanfor dei viktigaste delane av fagområdet. Oppvekst er ein vesentleg del av fagområdet, som igjen er sett saman av fleire viktige delar. Det er difor naudsynt at fagmiljøet har kompetanse i desse delane av oppvekstfeltet. Fagskulen ser sjølv behovet for å rekruttere oppvekstfagleg kompetanse i og med at dei skriv at dei planlegg for å «tilsette ein barnehagelærar i fast stilling for å styrke kompetansen innan oppvekstsektoren». Komiteen vurderer at fagmiljøet må ha personar (i fleirtal) med kompetanse retta mot pedagogisk arbeid med barn, unge og vaksne (til dømes barnehage, skole og SFO) om fagskulen skal opprette oppvekstfaglege utdanningar, og at det er naudsynt med yrkeserfaring frå oppvekstsektoren i fagmiljøet. Komiteen vurderer dimed at kravet om utdanning og yrkeserfaring innanfor dei viktigaste delane av fagområdet ikkje er oppfylt.

Når det gjeld kravet om at det må vere mange nok fast tilsette til å bidra til å utvikle nye og eksisterande utdanningar innanfor fagområdet, vurderer komiteen at ni fast tilsette med utdanningsbakgrunn innanfor helse og sosial, er tilstrekkeleg for å utvikle utdanningar innanfor *helse*. Med brei utdanningsfagleg kompetanse (inkludert nettpedagogikk) er det også mange nok fast tilsette ved fagskulen med utdanningsfagleg utdanning til å utvikle pedagogiske metodar og verktøy, men innanfor fagområdet *helse*.

Deltaking i samarbeid og nettverk

Fagskulen Vestland har vist til fleire døme på at personar i fagmiljøet deltek i nasjonale, regionale eller internasjonale helse- og sosialfaglege samarbeid og nettverk.

Fagskulen har dokumentert samarbeid som involverer andre utdanningsinstitusjonar, kommunar i Vestland fylke, helsehus og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir), mellom anna. Lærarar ved avdelinga har delteke i utvikling av nasjonale planar (HK-dir), og dei deltek på helse- og sosialfaglege konferansar og i Erasmus+ prosjekt, mellom anna.

Den sakkunnige komiteen meiner tilsette i avdelinga deltek i samarbeid og nettverk som er relevante for *helsedelen* av fagområdet. Når det gjeld *oppvekst* kan ikkje komiteen sjå at fagmiljøet deltek i tilstrekkeleg grad i regionale, nasjonale eller internasjonale samarbeid og nettverk som er direkte oppvekstfaglege.

Samla sett vurderer komiteen at krava i fagskoletilsynsforskriften § 3-2 er oppfylt for fagområdet *helse*, men at dei ikkje er det for fagområdet *helse og oppvekst* som fagskulen har søkt om akkreditering for.

Komiteen anbefaler følgeleg at fagskulen i eit tilsvar endrar søknaden til å omfatte *helse* i staden for *helse og oppvekst*.

Konklusjon

Krava i fagskoletilsynsforskriften § 3-2 er ikkje oppfylt for fagområdet *helse og oppvekst*.

4.3 Samarbeid med yrkesfeltet

Fagskoletilsynsforskriften § 3-3

Fagskolen skal samarbeide med relevante aktører i yrkesfeltet om å utvikle og gjennomføre utdanningar innen fagområdet.

Skildring av dokumentasjonen

Fagskulen Vestland viser i søknaden sin til at dei har samarbeid med yrkesfeltet som er relevant for den helse- og sosialfaglege delen av fagområdet. Fagskulen gir døme på samarbeid om praksisplassar, ekskursjonar og bruk av gjesteforelesarar. I tillegg skriv dei i

den ettersendte dokumentasjonen at dei har fagråd for helseutdanningane og at dei er i gang med å opprette eit fagråd for oppvekst:

- «Per i dag har vi fagråd innen helsefag knyttet til studiene sterilforsyning og smittevern i helsetjenester, psykiske helsearbeid og rusarbeid, rehabilitering, hverdagsmestring og velferdsteknologi. Når det gjelder studiet demensomsorg og psykisk helse for eldre er det et studie som er utarbeidet med bakgrunn i tett samarbeid med utgangspunkt i behov ved Luranetunet bo- og behandlingssenter og Bjørnefjorden kommune, fagrådet vil i den anledning bli etablert i løpet av høsten 2024.
- Vi har også etablert et nytt fagråd innen oppvekst med tanke på at vi på sikt håper å kunne tilby, psykososialt arbeid for barn og unge. Et fagråd knyttet til oppvekst er også sentralt på studiene psykisk helsearbeid og rusarbeid og på rehabilitering, hverdagsmestring og velferdsteknologi da flere av studentene har fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget.»

Fagskulen har dokumentert fagråda med mandat og referat frå fagrådet for *Sterilforsyning og Smittevern og Rehabilitering*. I mandatet kjem det fram at fagrådet skal vurdere innhald i studieplanar i forbindelse med utvikling av nye og vidareutvikling av eksisterande studieplanar. Fagrådet skal også leggje til rette for kurs, prosjektoppgåver, bedriftsbesøk og hospiteringsordningar.

Når det gjeld fagrådet for oppvekst har fagskulen lista opp kandidatar som har bekrefta at dei skal stille. Blant personane som er tiltenkt ei rolle i fagrådet for oppvekst er det éin person med erfaring frå barnehage og utdanning som barnehagelærar, ein barne- og ungdomsarbeidar og gruppeleiar ved barneskule/SFO, ein sosionom og familierapeut som gir opplæring/kurs av tilsette i barnehage og skoler i tillegg til klinisk oppfølging av barn og unge ved BUP, ein person frå spesialisthelsetenesta, ein leiar for barnas hus, ein omsorgsarbeidar og miljøarbeidar, ein vernepleiar, mellom anna.

Fagskulen har dokumentert eit formalisert samarbeid med

- føretaket Helse Førde (avtale om å leggje til rette for nettbasert undervising og praksis for studentar ved Spesialreinhold og sterilforsyning)
- Austevoll kommune - Helse og velferd (avtale om å delta i fagråd for utdanningar i helse og oppvekstfag – avtalen blei ettersendt)
- Helse Bergen HF, Haukeland universitetssjukehus (avtale om praksis, gjennomføring og evaluering av utdanninga Psykisk helsearbeid og rusarbeid)
- Pleie og omsorg Bjørnaforden kommune (avtale om å delta i fagråd og å «utvikle utdanningar i fagområdet knyttet til yrkesfeltet virksomheten opererer i»)
- Kvinnherad kommune (avtale om å delta i fagråd og å «utvikle utdanningar i fagområdet knyttet til yrkesfeltet virksomheten opererer i»)
- Osterøy kommune (avtale om å delta i fagråd for utdanningar i helse og oppvekstfag, mellom anna)

Samarbeidet er mellom anna knytt til *gjennomføringa* av fagskuleutdanningane som fagskulen tilbyr per i dag og som ville hamne inn under fagområdet fagskulen søker akkreditering for. Fagskuleutdanningane er som nemnt helse- og sosialfaglege, ikkje direkte oppvekstfaglege. Praksis er ein integrert og obligatorisk del av dei fleste helsefagutdanningar, og fagskulen har dokumentert eit samarbeid som gjeld gjennomføring av praksis i helse- og sosialfaglege fagskuleutdanningar.

Når det gjeld samarbeid om å *utvikle* utdanningar innan fagområdet er til dømes samarbeid om nye vidareutdanningar for helsefagarbeidarar og barne- og ungdomsarbeidarar nemnt i eit referat frå eit møte med rettleiingstenesta Vestland fylkeskommune. Elles skal fagråda, som nemnt over, arbeide med utvikling av nye og vidareutvikling av eksisterande studieplanar.

Vurdering

Fagskulen har dokumentert eit samarbeid med aktørar i yrkesfeltet, og komiteen vurderer at aktørane og arenaene er relevante og hensiktsmessige for den helse- og sosialfaglege delen av fagområdet. Samarbeidet vil kunne sikre utbyttet i dei helse- og sosialfaglege utdanningane og halde utdanningane fagleg oppdaterte og relevante for yrkesfeltet, spesielt gjennom praksisperiodar og andre avtaler som gjelder utvikling og vidareutvikling av utdanningar.

Fagskulen har ikkje eit etablert samarbeid med relevante aktørar i yrkesfeltet om å utvikle og gjennomføre fagskuleutdanningar innan *den oppvekstfaglege delen* av fagområdet. Fagskulen har planar om å opprette eit fagråd for oppvekst, men dette er ikkje etablert enno. Kandidatane som er aktuelle til fagrådet for oppvekst har relevant kompetanse, men den sakkunnige komiteen vurderer at samarbeidet er i startfasen og at det ikkje er dokumentert at fagskulen per i dag har eit etablert samarbeid med oppvekstfaglege aktørar.

Samla sett vurderer komiteen at krava i fagskoletilsynsforskriften § 3-3 er oppfylt for den helsefaglege delen av fagområdet, men at dei ikkje er det for fagområdet *helse og oppvekst* som fagskulen har søkt om akkreditering for.

Komiteen anbefaler følgeleg at fagskulen i eit tilsvar endrar søknaden til å omfatte *helse* i staden for *helse og oppvekst*.

Konklusjon

Krava i fagskoletilsynsforskriften § 3-3 er ikkje oppfylt for fagområdet *helse og oppvekst*.

5 Konklusjon

Den sakkunnige komiteen anbefaler ikkje å akkreditere fagområdet *helse og oppvekst* ved Fagskulen Vestland. Som det kommer fram av rapporten vil fleire krav vere oppfylt for fagområdet *helse*, sjølv om dei ikkje er det for fagområdet *oppvekst*. Ved å avgrense fagområdet til helse, vil fagskulen lettare kunne oppfylle krava. Dei sakkunnige anbefaler også å tydeleggjere kva som famnar innanfor og utanfor fagområdet helse i eit eventuelt tilsvar om endring av fagområdet.

Vedlegg: Presentasjon av den sakkunnige komiteen

- **Sanja Maksimovic**

Maksimovic er fagansvarleg for fagområdet helse og oppvekst ved Fagskolen Kristiania, og er for tida tilsett i ei eittårig stilling hos Utdanningsdirektoratet. Her arbeidar ho med yrkesfag. Ho er utdanna barnehagelærer med master i barnehagepedagogikk. Maksimovic har tidlegare erfaring frå barnehagesektoren og har jobba i barnehagar med ulike satsingsområde og pedagogisk grunnsyn, samt med barn og foreldre som er i ulike livssituasjonar, med ulike forutsetningar og behov for tilrettelegging. Ho har erfaring som både faglærer og fagansvarleg for oppvekstutdanningane Barn med særskilte behov, Arbeid med de yngste borna (0-3) i barnehagen og Arbeid med språk, fleispråklegheit og fleispråkleg kompetanse i barnehagen. I tillegg har ho leia utviklingsarbeid av to nye oppvekstutdanningar innan berekraftig utvikling og digital praksis i barnehagen i tett samarbeid med arbeidslivet. Ho har leia ein arbeidsgruppe som jobba med oppgradering av ein av dei nasjonale planane i oppvekstfag i Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (HK-dir). Maksimovic har tidlegare erfaring som sakkunnig for NOKUT.

- **Line Narvesen Jørgentvedt**

Jørgentvedt er assisterande rektor og avdelingsleiar for helsefag ved Fagskolen Innlandet. Ho er sjukepleier med spesialutdanning i anestesi og har i tillegg en master i sjukepleie. Jørgentvedt har i over 20 år jobba som spesialsjukepleier, fagutviklingssjukepleier og sekretær i klinisk etisk komite (KEK) ved Sykehuset Innlandet, Gjøvik. Ho har også jobba deltid som lektor ved Institutt for helsevitenskap i Gjøvik, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), og har brei erfaring i bruk av simuleringsbasert trening. Av pedagogisk utdanning har ho fagskulepedagogikk, nettpedagogikk og prosessleiing. Ved Fagskolen Innlandet har ho ansvar for kvalitetsarbeid, utvikling og godkjenning av studie innanfor akkrediterte fagområde og enkelte prosjekt. Ho har vore ansvarleg for søknaden om fagområdeakkreditering av fagområdet *helsefag* ved Fagskolen Innlandet. Jørgentvedt har tidlegare erfaring som sakkunnig for NOKUT.

- **Ingrid Marie Aarre**

Aarre er nestleiar i Organisasjonen for norske fagskolestudenter (ONF). Aarre er faglært blomsterdekoratør og har ein fagskulegrad i botanisk design og leiing frå Norges grønne fagskole – Veia (2021). Ho blei som fagskulestudent valt som leiar i studentorganet, og ho var også studentrepresentant i fagskulestyret i same periode. Som del av verva har ho jobba tett med kvalitetsarbeidet ved fagskolen. Ho har lese mange studieplanar i samband med fagskolen sitt arbeid med akkreditering på eiga fullmakt. Ho har også vore sekretær for eit fagutval for kunsthistorie ved Universitet i Oslo. Aarre har tidlegare erfaring som sakkunnig for NOKUT.

NOKUT

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 |

Saksnr: 2022/486-188
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Styret for Fagskulen Vestland	VS 05/25	24.01.2024

Endring av studieavgifta ved Fagskulen Vestland

Forslag til vedtak

1. Studieavgifta ved Fagskulen Vestland vert auka til kr 8000,- i året for nye studentar frå og med skuleåret 2025/26.

Samandrag

Styret har bedt om ei sak om endring av studieavgifta ved Fagskulen Vestland for å betre dei økonomiske rammene til skulen. Rektor vil tilrå å auke avgifta frå 6000,- til kr 8000,- i året for nye studentar frå og med skuleåret 2025/26.

Torbjørn Mjelstad
rektor

Adeline Berntsen Landro
prorektor

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Stret handsama sak VS 26/24 om studieavgift i møte 03.12.2024 og følgjande vedtak vart gjort:

1. Behandling av foreslått vedtakspunkt nr. 1 om nivå på studieavgifta blir utsett til neste styremøte 24. januar 2025.
2. Dagens studieavgift vil omfatte dei same studentgruppene som i dag i tillegg til utdanninga Boring.

Av saka, og av ei orientering styret fekk om fagskulesektoren gjennom ein presentasjon frå HK-dir, kom det fram at Fagskulen Vestland i dag har den høgaste studieavgifta saman med Fagskolen Innlandet. Med ein ytterlegare auke i studieavgifta vil Fagskulen Vestland bli den offentlege fagskulen som har høgast studieavgift. På bakgrunn av dette valde styret å utsetje handsaminga av saka til styremøtet 24.01.2024, og i det følgjande vert den lagt fram slik den låg føre sist.

Saksframlegg frå sak VS 26/24 Studieavgift

Styret handsama i møte 24.06.2024 orientering RS 08/24 Endring av studieavgifta ved Fagskulen Vestland der det vart gitt vurderingar knytt til auka studieavgift (sjå vedlegg). I orienteringa vart det vist til andre fagskular i høve til om dei har studieavgift, og kva nivå avgifta ligg på. I finansutvalet 25.11.2024 vart det gjort følgjande innstilling om fagskulen i sak PS 9/24 Budsjett 2025/økonomiplan 2025/2028 – arbeidsdokument:

«30.3 - Auke rammene til fagskulen

Fagskulen er viktig for å utdanna kompetent arbeidskraft i det verdiskapande og Grøn region Vestland framover. Det fylkeskommunale tilskotet til fagskulen Vestland skal ikkje fasast ut, men skal tilpassast dei økonomiske rammene til fylkeskommunen og sikre at fagskulen har tilstrekkelege ressursar til å vidareutvikle studietilboda og kunne tilby nye studieretningar. Fylkestinget ber om ei sak som ser på dei overordna måla og strategiane til Fagskulen i Vestland, og saka leggast fram for fylkestinget før sommaren 2025. Vidare ber fylkestinget styret for Fagskulen sjå på auka inntekspotensiale gjennom brukarbetaling frå skuleåret 2025-2026.»

Basert på orientering RS 08/24 og justering av avgifta i Rogaland hausten 2024 har andre fagskular følgjande nivå på studieavgift:

Fagskule	Kostnad per semester
Fagskolen Rogaland	Adm./øk-fag og helse – 1000,- Maritime og tekniske – 1750,-
Fagskolen Innlandet	3000,- (reduisert frå 2024, opphøveleg 7500,-)
Fagskolen i Viken	Ingen (avvikla 2023)
Trøndelag høgere yrkesfagskole	Ingen
Fagskolen i Agder	Ingen
Fagskulen Vestland	3000,-

Basert på dette er det Fagskolen Innlandet og Fagskulen Vestland som har den høgaste avgifta blant skulane nemnt over.

Det har vore drøfta ulike modellar for studieavgift ved fagskulen, til dømes at avgifta også skal omfatte heiltidstilbodet, eller at ein skal ha ein differensiert sats i høve til fagområde. Andre modellar som er diskutert er ei avgift som baserer seg på studiepoengproduksjon. Rektor vil tilrå at det vert ei lik avgift og ikkje differensiert. Rektor vil også tilrå at krav om studieavgift fortsett berre omfattar dei nettbaserte utdanningane med samlingar, eller reine nettbaserte, og at studia innan helse- og oppvekst, samt studia ved Hjeltnes, ikkje vert omfatta av studieavgifta.

I RS 08/24 vart det vist til ulike nivå på studieavgifta, frå kr 6000,- årleg som i dag, til kr 16 000,-. Det er fleire forhold ein må ta omsyn til i høve til val av nivå på studieavgift. Det er viktig at ein ikkje prisar seg for høgt i høve til andre fagskular som vi er i konkurranse med, samtidig som vi skal sikre ei økonomisk berekraftig situasjon for fagskulen. Det er også viktig å skilje mellom ulike studentgrupper i høve til betalingsevne. Heiltidsstudentane har til dømes ikkje full jobb ved sida av

studia og det er meir vanleg med eit gratisprinsipp knytt til offentleg heiltidsutdanning. Etter- og vidareutdanning og deltidsutdanning er det meir vanleg å ha studieavgift for. Ein annan forskjell er at innretninga av dagens finansieringsordning for fagskulesektoren gjer at dei utdanningane som går over tre år på deltid ikkje får finansiering for det tredje året, og 120 stp. utdanningar på deltid vert derfor dyrare å drive.

Som det også kjem fram av orienteringa i RS 08/24 var studentane involvert i spørsmål om auka studieavgift. Studentrådet var tydeleg på at det ikkje var ønske om å auke avgifta. Studentane og studentorganisasjonen for fagskulestudentar er generelt negativ til studieavgift i det heile. Rektor er i utgangspunktet ikkje usamd med studentane om at offentleg utdanning bør vere gratis. Likevel står fagskulen i ein situasjon der det vil bli meir økonomisk krevjande å oppretthalde dei tilboda vi har i åra som kjem. Fylkeskommunar og kommunar opplever nå dyrtid, og må gjere krevjande budsjettkutt i fleire sektorar, og ei auka studieavgift for studentane for å fremje framtidige kutt kan måtte vere naudsynt. Samtidig er studentane, som andre elles i samfunnet, råka av dyrtid, og ei auke i studieavgifta vil gje ei ekstra økonomisk belastning.

Rektor vil tilrå at det ikkje vert gjort endring i høve til kva studentgruppe som vert belasta med ei studieavgift, med unntak av petroleumsutdanninga. Utdanninga Boring vert gitt på fulltid, men den har ein rotasjonsordning slik at studentane kan vere i fullt arbeid ved sida av utdanninga. Dette er også ei utstyrstung utdanning, og samla sett talar dette for at skulen bør krevje studentbetaling også for denne utdanninga.

Rektor vil tilrå, for å ikkje gjere fagskulen mindre konkurransedyktig, at studieavgifta vert justert til kr 8000,- kvart år. I dag ligg inntekta på om lag kr 6,8 mill. og med ei auke til 8000,- i avgift vil inntekta bli om lag kr 9,4 mill. basert på dagens studenttal.

Inntekta som er skissert over vil først vere på dette nivået etter tre år, fordi studentane som allereie er i utdanning har fått opptak basert på ei avgift på kr. 6000,-. Ny studieavgift kan fasast inn frå og med skuleåret 25/26 for dei nye studentane det året, og i skuleåret 27/28 vil avgifta ha blitt fullt implementert. Samtidig kan inntekta vert noko høgare enn stipulert dersom studenttalet aukar dei komande åra.

Vedtakskompetanse

Styret har kompetanse til å innføra studieavgift jf. fagskulelova § 29 andre ledd som følgjer:
«Fagskoler kan kreve egenbetaling fra studenter bare når det ikke ved tildeling av offentlige tilskudd er forutsatt at utdanningen skal være gratis. Departementet kan gi forskrift om fagskolens adgang til å kreve egenbetaling fra studenter.»

Vestland fylkeskommune har ikkje ved tildeling av offentleg tilskot fastsett at det ikkje kan verte kravd studieavgift frå studentar. Kunnskapsdepartementet har heller ikkje sett slike føresetnader. Departementet har ikkje gitt forskrift om fagskulen sin tilgang til å krevje studieavgift frå studentar.

Vedtektene for styret stadfestar i § 2-2 femte ledd som følgjer:
«Styret er, jf. fagskulelova § 9, a) og b), økonomisk og juridisk ansvarleg for all fagskuleutdanning. Styret er også økonomisk og juridisk ansvarleg for kursverksemd som vert tilbydd av fagskulen, og for å sikre at eigedom vert disponert i samsvar med gjeldande regelverk.»

Konklusjon

På bakgrunn av saksframlegget vil rektor tilrå at studieavgifta vert auka til kr 8000,- i året for utdanningane som er nettbasert med samlingar, nettbasert og for utdanninga Boring. Rektor vil også tilrå at utdanningane som i dag er nettbasert med samlingar og som har unntak frå studieavgifta, fortsett får unntak. Dette er utdanningane innan helse- og oppvekst og utdanningane ved studiestad Hjeltnes.